NEMZETI NŐNEVELÉS.

VIII. ÉVFOLYAM. 1887. DECZEMBER. X. FÜZET.

A KISDEDÓVÁS.

Berzeviczy Albert, államtitkár beszéde a magyar kisdedóvás félszázados emlékünnepén, 1887. november 20-án. *

Felséges Császár és Apostoli Király! Legkegyelmesebb Urunk! Mióta Felséged dícsteljes és bölcs uralkodása alatt nemzetünk önrendelkezési jogát visszanyerte, állam és társadalom versenygő munkássággal igyekeztek nemzeti erőinket aczélozni és kifejleszteni, kulturális haladásunkat úgy a szellemi, mint az anyagi téren biztosítani és gyorsítani. Az az államférfiú, a ki ép oly mértékben bírta Felséged legmagasabb bizalmát, mint a magyar nép tiszteletét és ragaszkodását s a kinek emlékét a nemzet kegyelete csak nem rég szoborral dicsőítette — Deák Ferencz, már e század negyvenes éveiben ekkép jelezte új korszakunk feladatát: «Hajdan a véres harczok szüntelen küzdése között csak egy szent kötelességet ismertek őseink hazájuk iránt: vérrel is védeni annak jussait és függetlenségét. Korunkban e szent kötelességgel még egy másik is párosúlt, kifejteni a nemzet szunyadó erejét, új életet adni a szorgalomnak és az annyi véren vásárolt béke áldásai között virágzásra emelni a hazát.»

* A magyar kisdedovás félszázados emlékünnepét, melyet az Orsz. kisdedovó egyesület november 20-án rendezett a fővárosban, országos jelentőségűvé avatta Ő felségének a királynak, József főherczeg fenséges nejének, Klotild főherczegnőnek s leányainak, Mária Dorothea és Margit főherczegnőknek, valamint a miniszteréknek és társadalmunk legkiválóbb férfi- és nőképviselőinek jelenléte. Az ünnep fénypontja ama gyönyörű beszéd volt, melyet Berzeviczy Albert, államtitkár, egyesületi másodelnök intézett a királyhoz. Azzal a szívből fakadó óhajtással közöljük e beszédet: vajha a kisdedóvás nemzeti nagy fontosságának megismerését — melyhez többé kétség nem férhet — az eddiginél nagyobb arányú munkásság és áldozatkészség kisérné s a következő félszázad a lefolyt ünnepen támadt szép reményeket teljesedésbe juttatná! *Szerk.*

E nagy munkában szükség van hazánk minden fiára, s e nagy munkának ki kell terjednie mindenre, a mi a nemzetet erőssé, nagygyá és műveltté teheti. Megtartani meglevő erőinket, hogy mulasztás, hiba, viszontagság által kárba ne veszszenek, és kiművelni s edzeni azokat, hogy a haza szolgálatára a hol és a mikor kell, képesek és alkalmasak legyenek; ez a czél és e czél követőihez sorakozik immár félszázados működésével szerény, de talán nem jelentéktelen hatáskörében a mi egyesületünk is.

Megóvjuk a kisdedeket, mert megdöbbentő tapasztalati tények bizonyítják, hogy tudatlanság és nyomor mennyi ártatlan életet juttatnak már csirájában pusztulásra, hogy nemzetünk életfáján mennyi rügy fonnyad el, melyből új meg új lomb fejlődhetett volna. Nemzetünk számra úgy sem nagy, munkaerőnk úgy is csak nehezen mérkőzik meg feladatainkkal; ebből nem szabad veszendőbe menni semminek, a mit elővigyázat és gondosság megmenteni képesek.

Neveljük a kisdedeket, mert korunk felfogta annak szükségességét, hogy a nevelés már a bölcsőnél kezdődjék. Neveljük vallásos és erkölcsös érzületre, hazaszeretetre; neveljük illemre s mindenre, a mi őket majdan embertársaik szeretetére méltókká teheti; neveljük türelemre és munkakedvre és előkészítjük a zsenge elmében a talajt, melyben majd az iskolai tanítás magva meg fog fogamzani. A nevelésnek az a módszere, melyet a magyar kisdedóvás félszázados fejlődésében magáévá tett, távol van minden gépies idomítástól, mely csak külsőségeket hajhász: nem bábot, nem játékszert akarunk a gyermekből csinálni, de azt akarjuk, hogy megnemesítve bár, de a maga öntudatlan valódiságában nyilatkozzék meg benne a gyermeki természet. És a feladatokhoz hazánk sajátságos viszonyai között méltán fűztünk még egyet: legyen a kisdedóvás terjesztője egy nyelvnek, a melyen hazánk vegyes ajkú lakossága egymást megértse; annak a nyelvnek, a melyet nem erőszak és mások elnyomása, hanem történeti jog és természetes fejlődés tettek elsővé ebben a hazában.

Mig ekkép tudjuk, hogy egy nagy nemzeti czél az, a melynek szolgálatába állottunk, másrészt érezzük, hogy az emberiség törvé-

nyét követjük jótékony munkánkban. Hisz alig van oly elfásult kedély, a mely szeretetet, és a hol szenvedést lát, könyörületet nem érezne a kisdedek iránt. A gyermeknek, a ki még senki és semmi ellen nem vétett, van legtisztább, legteljesebb joga a boldogságra; joga van rá — hisz életének felfogására még nem emelkedett s csak a jelennek él — hogy órái derültek, vidámak, boldogak legyenek. És mégis mennyi ártatlan kisdedet kell elhagyatva, gyakran nyomorban látnunk, kitéve sokszor durva bánásmódnak, kegyetlenségnek, nélkülözéseknek, kitéve befolyásoknak, melyek romlatlan kedélyét megmérgezik s gyakran életét is veszni hagyják. Valóban, ha elgondoljuk, hogy a kisdedóvás mennyi gyermeknek biztosít meleg hajlékot, ott a hol kell táplálékot és nyájas, gondoskodó bánásmódot, vidám foglalkozást: természetesnek kell találnunk, hogy minálunk főkép a gyengéden gondolkodó nők azok, a kik az ügyet fölkarolták s diadalra vitték s hogy egy fenkölt lelkű hölgy volt az első, ki hazánkban kisdedóvodát alapított.

Hosszú, fáradalmas törekvéssel, nem küzdelem nélkül, nem mentten a viszontagságoktól, jutott egyesületünk és a magyar kisdedóvás oda, a hol ma látjuk, egy, a körülményekhez mérten mindenesetre virágzó állapothoz, melyet azonban — hiszszük és reméljük — a jövő még messze túl fog szárnyalni. Ma egyesületünk viszonyai rendezettek és megszilárdúltak; nagyrészt a mi hozzájárulásunkkal vagy buzdításunkra 500-nál több óvoda, gyermekkert és menhely áll fen az országban s ad védelmet — a legtöbb helyen nevelést is — mintegy 60,000 kisdednek. Közönségünk felkarolta az ügyet; a bizalom egyesületi képezdénk iránt, ennek dicséretes működése folytán, meggyökerezett, úgy hogy mai örömünnepélyünk alkalmával egyúttal ezen intézetet kétszeresen nagyobbítva mutathatjuk be pártfogóinknak s képezdénk jótékony működését jövőre tágabb körre terjeszthetjük ki.

Emléktáblával örökítettük meg ez ünnepélyt, a magyar kisdedóvás ötvenéves fenállásának ünnepét, de élne az emléktábla nélkül is, mindazok hálás emlékezetében, a kik ez intézmény jótékonyságát élvezték. Hálás szívvel emlékezünk meg mi is egyesületünk alapítóiról s kisdedóvásunk első bajnokairól, kiknek érdemei-

ről a mai ünnepély alkalmából titkárunk által szerkesztett emlékmű részletesen szól. Hálatelten fordulunk felséges urunk királyunkoz, ki felséges királyasszonyunkkal egyetemben s követve a felséges uralkodóház több fenkölt lelkű tagjától, egyesületünk ügyét már régen felkarolni s hathatósan előmozdítani méltóztatott. Mély köszönetünket fejezzük ki a magas törvényhozásnak és kormánynak bőkezű gondoskodásukért, melyben egyesületünket évről-évre s különösen intézetünk építése alkalmából részesítették; a főváros nemeslelkű közönségének és tanácsának, mely áldozatkészségével jelentékenyen járult hozzá intézetünk létesítéséhez s gyarapításához. Hálánkat bírja a jeles építész, a ki anyagi áldozattal állította fel intézetünket, a nyomdász-társulat, mely jelentéseink és emlékkönyveink kiadásáról saját költségén gondoskodott és általában mindazok, a kik czéljaink elérésében nagylelkűen segítettek.

Felséges úr! Egy jövendő nemzedék az, a melynek jólétét és fejlődését munkáljuk óvodáinkban; lehet, hogy ez a nemzedék, ha majd az életbe kilép, nem fogja mindenben megérteni tudni a mi korunk törekvéseit és küzdelmeit; lehet — és kívánjuk is, hogy úgy legyen — hogy az a nemzedék gondtalan könnyedséggel fog győzedelmeskedni a nehézségek fölött, a melyeknek leküzdése nekünk legfőbb időnket és erőnket veszi igénybe. De a változatlanúl maradó nagy nemzeti czélok mellett egyet a mi érzelmeinkből bizonnyal meg fog érteni az a nemzedék is, s bár adná az Isten, hogy része is lehessen még benne. Ha napjaink történetére fog visszapillantani és látni fogja, hogy Felséged nemcsak mint dicsőített fejedelem, de mint résztvevő atya megjelent mindenütt, a hol a nemzet sebeit hegeszteni, vagy lankadókat munkára buzdítani, vagy a haza valamely örömében vagy gyászában osztozni kellett; mint a hogy megjelent Felséged a mi kérésünkre szerény körünkben, az emberszeretet és nemzeti művelődés e közös hajlékában, hogy örömünnepünknek valódi jelentőségét és díszét megadja: akkor meg fogja érteni és át fogják érezni utódaink is azt a lelkesedést, a melylyel mai korunk nemzedéke királyán csüng, a melytől el vagyunk telve most, midőn Felségedet hódolva üdvözöljük itt, midőn egy szívvel, egy lélekkel kiáltjuk: éljen a király!»

A CSALÁD ÉS A LÁNYOK TOVÁBBKÉPZÉSE.

Midőn arról szándékozom elmondani nézeteimet, hogy mit tehet a családi kör a leányok továbbképzése tekintetében, mindjárt czikkem elején meg kell jegyeznem, hogy csak egy társadalmi osztály viszonyait tartom szem előtt: a jobbmódú intelligens osztályét, mert hiszen csak ennek leányainál lehet arról szó, hogy szellemi képzésöket az iskola elhagyása után a családban is tovább folytassák. E leányok többsége 14—16 éves korában végkép búcsút mond az iskolának, mert nagyon csekély azoknak száma, a kik az általános műveltséget nyujtó iskolákból valamely szakiskolába lépnek át. S mit tapasztalunk? Azt, hogy az iskolás leánykák, sőt egyideig még azok is, a kik az iskolát elhagyták már, lelkesednek minden szépért-jóért, szorgalmasan olvassák Vörösmartyt, Petőfit, Aranyt s szinte rajongnak kedves íróikért; de ez a lelkesedés fokonként hűl; utóbb már érdeklődésnek sem válik be s harminczéves korukban már nem törődnek íróikkal s nem is emlékeznek egykori lelkesedésökre. Az ideálok helyét a próza foglalja el s ha olvasnak is még, a lelkesedés helyébe az érzéki s erkölcsi izgalmak keresése furakodik. Szóval az iskola hatása nem tartós, nem terjed ki az egész életre oly mértékben és módon, a mint kivánatos lenne.

Hol keressük e jelenség okát? Szerény nézetem szerint első sorban maga az iskola is hibás. Leányiskoláink egészben véve jók, nem tagadom; de ép azért talán, mert jók, az a nézet kapott lábra a közönségben, hogy az iskola mindent elvégez, a mit leányaink nevelésére vonatkozólag a kor és a társadalom csak követelhet. Hogy a fiúk nevelése nincs befejezve a középiskolák végigjárásával, sőt hogy a nehezebb rész csak ezután következik: nagyon jól tudja mindenki s természetesnek is találja. A leánynak kevesebbre van

szüksége s beérheti azzal, a mit az iskola nyújt: ez a közvélemény. Én sem sürgetem, hogy a leányok a fiúkkal egyenlő képzésben részesüljenek; eszem ágában sincs, hogy a tudós főiskolák kapuin zörgessek az ő érdekükben, de azért azt hiszem, hogy a leányok továbbképzésének fontosabb szakasza is az iskola elhagyása után következik. Ezt a továbbképzést megadni, annak iránya fölött őrködni a család feladata. Azt hiszem, hogy az iskolának is ebben a szellemben kellene hatnia s különösen a felső osztályokban a tanítónak minden alkalmat meg kellene ragadnia arra, hogy növendékeit az iskolai képzés elégtelenségére s a továbbképzés szükségességére és jelentőségére utalja, figyelmeztesse, buzdítsa. Hogy pedig ez nem igen történik, nem lehet eléggé sajnálnunk.

Azonban bármilyen mulasztást kövessen is el az iskola, ez nem menti fel a családot a természet parancsából ráháruló kötelességek teljesítése alól. Milyen is serdülő leányaink életének folyása otthon, a családban, miután az iskola porát lerázták magukról? Ha abban a képben, melyet erről vázolni fogok, sok a sötét szín: szigorúságomat a szíves olvasó ne tulajdonítsa elbizakodásnak; a tárgy iránt érzett komoly odaadásomból fakad az. Az iskolai élet utolsó évében, a legfelső osztályban rendesen igen sok munka nehezedik a leányok vállaira s ép azért az iskola elhagyása után a pihenés jogosúltságát, sőt szükségességét sem lehet kétségbe vonni. Helyesen is cselekesznek az anyák, ha egy ideig pihenni hagyják leányaikat s legfeljebb oly foglalkozásokat jelölnek ki számukra, melyek sem a lelket, sem a testet nem fárasztják. De az üdülés eme napjainak elteltével aztán komolyan hozzá lásson minden anya, kinek leánya nevelése valóban szívén fekszik, hogy útat nyisson a rendes, komoly munkának s hogy az iskolai nevelést a családban tovább folytassa. Az én tapasztalatom az, hogy ezt a komoly feladatot a legtöbb anya nagyon is könnyen veszi. — Oh igen — így szól egyik-másik — leányom még nehány magánórát fog venni; de csak nehányat, mert nem szeretném szegénykét minden szabad idejétől megfosztani! És mi a következés? legjobb esetben fogadnak egy franczia vagy angol nyelvmesternőt, hogy leányukkal e nyelveken csevegjen. Vagy pedig összebeszél négy-öt leány s együtt tart-

ják meg ezeket az u. n. társalgási órákat. Hogy ezek az órák aztán hogyan telnek el, azt tudja mindenki, a ki valaha részt vett ilyen órákon. Sokat beszélnek magyarúl, keveset németűl s jó szerencse, ha a franczia s esetleg az angol számára is jut egy parányi időcske. Hát még a társalgás tartalma! a mit az iskolában tanúltak, a miért ott még lelkesedtek is, nemcsak mögöttük van, hanem alattuk is áll: az utolsó színi előadás, az utolsó vagy legközelebbi mulatság s a divat ezerféle apróságai azok, a melyekre minden érdeklődésöket pazarolják.

De ezek a társalgási órák is abban maradnak lassanként s a mint híjával voltak minden komoly alapnak, komolyan számbavehető eredményt sem mutathatnak fel. Az időveszteségért kárpótolta őket a szabadság, a melyet élveztek: hiszen utóvégre sem iskolásgyermekek már s a tanulást csak passzióból folytatják! — A nyelvtanulással egyidőben, vagy azt felváltva, egész szenvedélylyel látnak a zenéléshez, s naponként két-három órát sem sajnálnak a zongora mellett tölteni. A szülők szívesen fizetik a sok órapénzt; mert hisz itt ha nem is látható, legalább hallható eredménynek a fültanúi. Hogy leányuk majdan — ha tudatára ébred annak, hogy tehetség híján lehetetlent erőszakolt — mint nő elfordúl a zongorától s életét a meghurczolt hangszer segítsége vagy vigasza nélkül éli át: e féle gondok nem háborgatják előre az anyát, a ki inkább élvezni igyekszik serdülő leányát, mint őt nevelni. Mások rajzolást és festészetet tanúlnak, de ezt is ép oly alapon — czél és terv nélkül — s ép olyan átlagos eredménynyel, mint a zenét. Hogy a sok szellemi dolog mellett valami praktikus foglalkozásuk is legyen: ott van a nagy divatra kapott szabóság. Nincs is más kifogásom ellene, mint az, hogy csak divatból űzik, s mert abból, oly túlzással is, mely ezt a valóban hasznos foglalkozást, minden anyagi és erkölcsi jelentőségétől megfosztja.

Egyszóval, fiatal leányaink idejök legnagyobb részét zongorázással, festegetéssel, szabósággal s az idegen nyelvek felszínes művelésével töltik; a napnak többi részét pedig látogatásokkal, színházakban, hangversenyekben s társaságokban, közbe-közbe pedig regényolvasással. Ismétlem, mindeme foglalkozások ellen semmi

elvi kifogásom sincs, sőt azokat határozottan pártolom, csakhogy módosítva és észszerű korlátok közé szorítva. De azért, ha e foglalkozások akár egyenként, akár együttvéve a helyes módon és mértékkel hasznosak is, őket elégségesnek egyáltalában nem tarthatom, mert legfeljebb csak némi ügyesség és szórakozás az eredményök, a szellem művelését azonban a legtöbb esetben érintetlenül hagyják s az igazi lelki továbbképzés parlagon hever. S mit tehet a család e tekintetben? Feleletem: végtelen sokat, majdnem mindent. A ház légköre az, melyből a fiatal növendékleánykák lelki táplálékukat nyerik A fiút az élet viharai edzik férfiúvá; a női jellem a házi tűzhely csendjében alakúl meg. Hogy a ház légköre mikép hat a zsenge lélekre: tisztítólag-e vagy zavarólag, nemesítőleg-e vagy eldurvítólag, erősítően-e vagy gyengítőleg, az attól függ, hogy milyen elemekből van ez a légkör összealkotva. Mivel a továbbképzés nemcsak tanításból és tanulásból áll, mindenek előtt háztartásunkat kell aképen berendeznünk, hogy az a fejlődő lélek nemesítő műhelyévé válhassék. Itt két dolog főfontosságú: a házi békesség és az idő bölcs felhasználása. A mily fontosak, oly ritka vendégei a mai háztartásoknak. Az idő siet — azt mondják — éljünk mindazzal, a mit nyújt, pedig napjainkban többet nyújt, mint bármikor annak előtte. Hibás felfogás, mely megboszúlja magát. A bölcs él az idővel, az igaz, de nem mindazzal, a mit eléje vet. Vajjon kell-e minden új színdarabot látnunk, minden új énekest hallanunk? Kell-e a társaságokat sorba látogatnunk, s mindig a legújabb divat szerint öltözködnünk? stb. s mindezt teszszük nem is annyira belső szükségből, mint hiúságból azért, hogy másoktól el ne maradjunk! Az ilyen élet minden komolyabb szellemi foglalkozást határozottan kizár s egyenesen lehetetlenné teszi a léleknek azt a magába szállását, a mely nélkül a benyomásokat fel nem dolgozhatja s az igazi jellem meg nem alakúlhat. Lejebb kell tehát szállítanunk igényeinket s nemcsak a házon kívül, hanem magában a házban is. Kevesebbet éljünk a házon kívül, többet a családi tűzhely körül. De itt csak akkor kedves az élet, ha kis dolgokban ép úgy, mint a legnagyobbakban szigorú rend uralkodik s ennek hatásakép béke osztja áldásait. A helyes házi rend alapfeltétele pedig, hogy ne utánozzunk

másokat, s ne mások példájáról vegyük a mértéket, mert ezáltal mások igényeinek leszünk áldozatává.

Ha ezek a tényezők meg vannak a családban, az iskolából hazakerült leány már magától is a helyes irányban fog indúlni. De ez még nem elég; továbbképzésöket öntudatosan s tervszerűen kell vezetnünk. S e tekintetben mindenek előtt azt a befolyást kell kiemelnem, melyet az olvasmányok gyakorolnak a fiatalságra. Az iskola megvetette az alapot; az anyák kötelessége, hogy ezen az alapon tovább építsenek. Itt a fődolog, hogy az anyák mindig tudják, mit olvasnak leányaik, s hogy csak azt olvashassák, a mit ők helyeselnek. Mennyi szellemi élvezetnek, mennyi erkölcsi okulásnak válik forrásává, ha az anya együtt olvas leányával s az olvasottakat meg is beszélik. Igazi vezetőjévé, bölcs tanácsadójává csakis így válhatik az anya leányának. A sokat olvasás kész veszedelem; különben helyes életrend mellett idő sem jut rá. Még nagyobb baj az olvasmányok egyoldalúsága. A költői olvasmányokat jó történeti s egyéb ismeretterjesztő s gondolatfejlesztő olvasmányoknak kell ellensúlyozniok. Ezekről a dolgokról beszélvén, valóban elszomorító, ha meggondoljuk, hogy leányaink alig olvasnak egyebet, mint novellát, regényt meg verseket — még pedig minden válogatás nélkül. Ezekből szerzik világnézetüket, ezek szabják meg ízlésöket s ezek kísérik végig s ámítják őket egész életükön át; holott a jó és jól megválogatott költők és regényírók műveiből szellemük világosságot, szívük gyönyörűséget, jellemük erőt és nemességet meríthetne.

Nem kevésbbé fontos a leányok szellemi továbbképzésében a házi társalkodás s a szűkebb baráti kör megválasztása. Jellemző és eléggé nem sajnálható vonása korunknak, hogy a családban annak tagjai már alig társalognak egymással. A balul értelmezett s alkalmazott munkafelosztás alapján végzi kiki a maga dolgát, s ha összeössze kerülnek is, csevegnek a mindennapi apró-cseprő dolgokról, melyek fölé emelkedniök sem érkezésük sem kedvük nincs. Társalgásról legfeljebb akkor lehet szó, ha idegen kerül a házi körbe. Hagyján, ha jól megtudjuk választani e házi barátainkat s velök való dicsekvésünkben nem ezek számával vagyunk legnagyobbra. E baráti kör ne legyen nagy; de ha szerencsénk akad nemes érzelmű és kiválóbb

tehetségű emberekkel megismerkednünk, iparkodjunk ezeket családi körünknek megnyerni. Az ilyen kisebb körökben lehet a társalgás valóban meghitt, tanúságos és élvezetes, s a szórakozás is csak itt maradhat menten a felszínességtől s léhaságoktól. A nagy társaságok, a melyekben a véletlen a legkülönbözőbb elemeket keveri összse, a hivalkodás melegházai. Mindenki tudja, a kinek kora ifjúságában szerencséje volt ilyen kiválóbb szellemek társaságát élvezhetni, hogy mily befolyással voltak azok belső fejlődésére. Serdülő leányaink nagyobb része bizony híjával van az ilyen társaságnak; de ha módjuk is van benne, azt tapasztaljuk, hogy kerülik azt: az első komolyabb szó elriasztja nőinket az ilyen helyről; félre vonúlnak s maguk közt vagy semmiségekről csevegnek, vagy unatkoznak. Az anyák példájától, a családtól várjuk itt is az óhajtott javulást.

Semmi sem méltóbb a nőhöz, mint a művészetekkel való foglalkozás. Tanúljanak zenélni, rajzolni, festeni; de ne erőszakoljuk s puszta gépiességgé ne alacsonyítsuk le e foglalkozást. Annyira minden művelt nőnek szert kell tennie, hogy a művészet alkotásait élvezhesse; de virtuózságra vagy művészi alkotások megkísérlésére csak azokat a szerencsésebb adományú leányokat bocsássuk, a kiket a valódi s nem képzelt tehetség erre feljogosít. Tehetség, a természet adománya nélkül a művészetek templomába nem lehet bejutni. Minden attól függ, hogy a helyes határvonalat megtaláljuk; de ha megtaláltuk, vigyázzunk is magunkra, hogy hiúságunk át ne lépesse velünk ezt a határvonalat. Pedig a veszedelem nagy; az élet ezernyi alkalmat nyújt rá, a divat szinte ostromolva csábít; ne hagyjuk, hogy a művészet egyszerű fényűzési czikké sülyedjen; maradjon az, a mire égi hivatása rendeli — az élet megnemesítője.

Soraim befejezése előtt még csak egyet akarok megemlíteni, s ez az, hogy ha csak lehetséges, adjunk alkalmat leányainknak arra is, hogy magukat mások tanításában gyakorolhassák. Hadd oktassa az idősebb leány kisebb testvéreit, de komolyan, rendesen s szinte azt mondanám: hivatásból. A ki megkísérlette, tudja, hogy a tanítás, nevelés, mily jótékonyan hat vissza magára a tanítóra és nevelőre is, ha hivatásból tanít és nevel. A szellemi képességek fékezésének és érvényesítsének legfőbb iskolája, az akarat és türelem leg-

biztosabb próbája marad az mindenkorra, s arra a fiatal leányra nézve, a ki testvérkéjét oktatja, a legnemesebb élvezet kiapadhatlan forrása.

Tudom, hogy a megbeszélt tárgyat nem merítettem ki, de hiszen ez nem is volt czélom. Azzal sem kecsegtetem magam, hogy új dolgokkal sikerült meglepnem a szíves olvasót; hiszen nem törekedtem egyébre, mint hogy a figyelmet leánynevelésünk ezen fontos kérdésére fordítsam. Régi seb ez s az orvosság sem új, de hatása — meg vagyok róla győződve — biztos gyógyulást igér.

Gúta-Oláh Mária.

OLVASÓKÖNYVEINK BERENDEZÉSÉRŐL.

A nyelvi oktatás kétségtelenül középpontja egész iskolázásunknak. Nem kis fontosságú tehát, hogy milyen ez oktatás eszköze, melyet a növendék kezébe adunk; annyival inkább, minthogy itt áll legkevésbbé az a különben igaz, de alapjában kissé mégis szofisztikus tétel, hogy a legjobb tankönyv maga a tanár. Igaz, hogy a legjobb tankönyv is tönkre silányúl a rossz tanár kezében, de az is igaz, hogy a legjobb tanár fáradságos munkáját is koczkára teszi a rossz tankönyv. A fenti tételből tehát nem az a tanúlság, hogy a jó tanár akármilyen tankönyvvel is beéri, hanem az, hogy igyekezzünk a legjobb tanáron is segíteni azzal, hogy lehető jó tankönyvet adunk a növendék kezébe.

Mi, lánytanítók, nem lehetünk valami nagyra olvasókönyveinkkel; nem, még mennyiségileg sem. Mindössze is a Kerékgyártóféle könyvek s a most újabban megjelent Révy-féle tarthatnak számot arra, hogy magunkénak valljuk. Mert kétségtelen ám az is, hogy, ha valahol, akkor épen olvasókönyvekben van szükségünk sajátos iskoláinknak s azok nevelési czéljainak megfelelő könyvekre, s jó lélekkel nem használhatjuk a fiuiskolák részére készített tankönyveket. A leány kedélyvilága, érzelemköre, munkatere, mindaz, a mire hatni, a mit megalkotni s kifejteni akarunk a leányban, mind más, mint a fiúban. Ezért van szükségünk külön a leányiskolák részére készített olvasókönyvekre.

Az olvasókönyveket általában kétféleképen szokás beosztani, s érdekes, hogy az említett két olvasókönyv szerzője ép a két némileg ellentétes irány képviselője. Az egyik a kedély- és szívképzést teszi az olvasókönyv központjává, a másik nemzetis alapon állítja össze s a hazafias érzés fejlesztését tűzi ki főczéljául. Hogy melyik a helye-

sebb? egymagában egyik sem. Az iskolának szent kötelessége egyformán ápolni mind a kettőt. És nem kazuisztika-e a kettőt egymástól elválasztani? Mivelhetem-e növendékem kedélyét és szívét, ha elhanyagolom azt, a minek szívében az első és legfőbb helyet kell elfoglalni, a hazaszeretet ápolását. S nem kedélyére és szivére gyakorlok-e képző hatást, midőn nemzete történetét, népe sajátságait, jellemét föltárva előtte, azon tanítom a szeretetet, a hűséget, a becsületességet, a kötelességtudást, önzetlenséget stb? A vitás kérdést így könnyű eldönteni, minthogy itt nem annyira a czél vitás, mint inkább a fogalomkörök vannak összezavarva. Kétség nélkül a kedély és szívképzés a tanítás *czélja*, de nem egyszersmind *eszköze*. Minden olvasmánynak, már önmagában, eo ipso kedély- és szívnemesítőnek *kell* lennie, máskép az iskolában nem használható, de az legyen abban az értelemben, a melyben a a költői művekről mondják, hogy minden *jó* költői mű iránymű. A czélzatosság ne kandikáljon ki belőle, mint az ál Hatvani reverendája alól a lóláb. Az olvasmány sohse legyen erkölcsi prédikáczió, száraz moralitás, hogy azt ne mondjam, elvont dogmatizálás, hanem legyen életerővel biró, teli szinű kép, mely megszólal, utat lel a szívhez s rezgésbe hozza annak húrjait. Ha csodálatot s lelkesülést tudtam kelteni tanítványom szívében Lórántfy Zsuzsánna iránt, sokkal nagyobb hatást értem el, mintha órák hosszat moralizáltam volna a derék nő mivoltáról. Csodálatos, hogy egyáltalán szükséges még ma beszélni is erről. Az ember azt hinné, hogy a középkor erkölcsi leczkéitől, melyek oly jól illettek a rideg barát-ajkakra, legalább is századok választanak el, s a halottak nem járnak fel sírjaikból. De feljárnak s kisértenek! A reakczió, melynek korszakában élünk, az iskola falai közt is fel-felüti fejét, s kémlelődik, ha elég sötét-e a szemhatár? . . .

Ha általán szükséges, úgy nekünk magyaroknak valóságos életkérdés, hogy oktatásunkat nemzeti alapra fektessük, még pedig ha valahol, akkor első sorban leányiskoláinkban. A fiúgyermek kilép az élet vásárjába, töri magát, küzd, helyet igyekszik szorítani a sokaság közt, s ha az iskola elmulasztotta volna, mint akárhányszor láthatjuk, az erős magyar állam majd megtanítja rá, hogy

magyar. De a nő, elvonúlva a családi élet körébe, s ezt ismét akárhányszor láthatjuk, ha egyszer az iskola nem oltotta belé a magyar öntudatot, soha többé meg nem szerzi azt; marad közömbös, ha nem ellenséges haza és nemzet iránt. Mi magyarok, egynéhány milliónyi nép, vegyes ajkú, különböző nemzetiségű fajoktól körülvéve, nem hangoztathatjuk elég erősen s elég sűrün magyarságunkat. Mi, kik itt a vegyes ajku vidékeken szolgáljuk a magyarság ügyét s hódítunk tért lassan, nehezen, alig észrevehetőn, de azért ernyedetlenül s lankadás nélkül a magyar eszmével, mi tudjuk legjobban, hogy milyen kevesen vagyunk, s hogy mekkora veszteség, ha egy oly lelket is elvesztettünk, a melyet a magyarságnak megmenthettünk volna. S mi tudjuk legjobban, hogy mekkora bűnt követ el minden magyar tanító, ki elmulasztja tanítványai szívében öntudatra hozni a magyarság eszméjét.

Azok után, a miket fentebb elmondtam, teljesen fölöslegesnek tartom hangsúlyozni, hogy mily hiábavalónak s haszontalannak tartom itt is a moralizálást és hazafias prédikációkat. Nem megyünk azzal semmire. Ismerje meg a növendék hazája történelmét; lássa azt a hősi nagy nemzetet, mely berobog a Duna-Tisza közé, s ott karddal kezében hont foglal magának; ismerje meg azt a szent királyt, kinek bölcsesége koronát szerzett a nemzetnek s s helyet adott neki Európa népei között; azt a másikat, a ki már úgy kitetszett Európa fejedelmei közül, hogy egy világ szeme függött rajta; ismerje nemzete szenvedéseit, a csapásokat, melyek érték, a küzdelmeket, melyeken keresztül ment, és vonja le a tanúlságot belőle, hogy ez a nemzet a csapások alatt nem tört meg, a szenvedések nem csüggeszték el; mint a pálma, úgy nőtt saját terhe alatt s egy ezredév viharai között kifejlett, megerősödött, terepélyes lombokat eresztett: — nem lehet az, hogy ha mindezt tudja, érzi, magáévá teszi, vele együtt meg ne is szeresse a nemzetet. És ismerje meg aztán a népet, azt a jóravaló, becsületes népet, mely minden hibái mellett is szeretetreméltó; a mely munkabiró, dologra termett, önérző, nyílt, értelmes, hogy jobban egy népe se Európának: — nem lehet az, hogy megismerve, büszkének ne érezze magát, hogy tagja lehet. És aztán vezesse be a tanító népe

érzés- és gondolatvilágába, ismertesse meg vele a kincseket, melyek nyelvében, dalaiban, meséiben és mondáiban — azokban a lenézett és megvetett nótákban és tündérmesékben — letéve vannak, s vezesse be így észrevetlenül abba a csodás világba, melyre oly pregnansul üti minden nép a maga sajátos nemzeti bélyegét, hogy miután magyarrá tette érzelmeiben, magyarrá tegye még gondolkozásmódjában is.

Népmese, mondai és történelmi elbeszélés, a magyar népélet ismertetése, ez a három, a mit én minden magyar olvasókönyv elengedhetetlen kellékének tartok. Mi sem illik jobban a gyermek kedélyvilágába, mi sem hozza erősebb működésbe képzelő erejét, mi sem hagy lelkében maradandóbb nyomokat hátra, mint a népmese naiv világa. A gyermekkorát élő nép költészete az, s kihez illik a gyermek-költészet inkább, mint az igazán gyermekhez. Nem elég belőle egyet-kettőt venni föl mutatóúl, hanem legalább tizet-tizenkettőt, hogy a gyermek beleizeljen, megszeresse s az iskolán kívül is megkívánja. Ha jól vannak megválogatva s a tanító jól dolgozza fel az iskolában, a gyermek önként fog újabbakra éhezni, s a mi nagy nyereség volna, magától is elfordulna a Schneewittchen, Rübezahl, vagy Bőrharisnya (!) történetétől.

A történelmi elbeszéléseket a csodaszarvas regéjén kezdeném. Hősmondánk újabban sok oldalról van támadásnak kitéve. Ám legyen csinált könyvmonda, kaptuk légyen a tudós külföldtől (noha épenséggel nem értem, hogy tudta akkor magát a nemzet öntudatában ennyire föntartani): így a mint van, mégis hatalmas eszköze a hazafias érzés ébresztésének. Meg nem árt az a gyereknek, ha költött dolgokkal ismerkedik is meg benne, a népmesék mellett szépen megfér az, utóbb majd megtanulhatja, hogy mi igaz benne, mi nem: fájdalommal fog megválni akkor is minden egyes tagjától, az bizonyos. És eljönnék azon módon a mint új tantervünk igen helyesen előírja, s Révyben már látjuk, körülbelől a Hunyadiakig. Huszhuszonöt olvasmányban föl lehetne tüntetni minden jelentősebb mozzanatot s egy év alatt el is lehet végezni. Természetes, a mellett ez ne legyen történeti szokoktatás.

A népélet köréből az első évre a tősgyökeres magyar faj

ismertetésére szorítkoznám. Elég, ha jól megismerkeszik a növendék az Alföld népével és szokásaival, de ezzel tág körben és elég mélyre ható, talán még a Balaton vidékével, továbbá a székelyekkel és csángókkal.

Nem tartanám ezek mellett, természetesen jó feldolgozásban, Aesopot sem végkép elejtendőnek, kinek képző hatása századokon át megbizonyult: a tradiczió a pedagógiában is helyet foglal. Ötödik csoportul a természet világából vett képeket venném, még pedig a növendék tapasztalati világához közel eső̈ket, és pedig nem csupa konvenczionális formában összetákolt tavasz, nyár, ősz, télt, a melyekkel a gyerek már a népiskolában ugyan jól lakhatott, hanem a mennyire lehet, költői (szépprózai) feldolgozásban.

A II. osztályban szükebb térre szorítanám mindkét fajta mesét, de azért végkép nem ejteném el, helyette azonban egy-egy jelesebb novellát szeretnék látni, tán affélét, mint a Jókai *Koldusgyermek*-e vagy: *Melyiket a hét közül*, Gyulai *Anyá*-ja, Kisfaludy *Mit csinál a gólyá*-ja, Mikszáthban is lehetne egyet-mást találni. A történelmi részben a Hunyadyak korát s a török hódoltság képét, az erdélyi nagy fejedelmeket, a Rákóczyak küzdelmeit kéne feltüntetni, Széchenyit, Kossuthot, Deákot, de nem elvont karakterisztikonokban. A népéletben a nemzetiségeket s itt, már a mennyire a rendelkezésre álló anyag megengedi, a szepesi német hazafias érzését kellene kiemelni, továbbá mint küzdött az erdélyi szász kezet fogva a székelylyel a közös ellenség ellen, kik voltak a nagy Rákóczy leghűbb katonái, a kik utólsóknak ejtik el a szabadság és nemzeti küzdelem zászlaját s kik rohanták meg az első sánczot Szt. Tamásnál. E részben már görög és római mondákat is föl lehetne venni, egybehangzólag az osztály történelmi tananyagával s a természeti képeket nagyobb körre terjeszteni.

A III. és további osztályokban más egyéb szempontok is irányadók, noha a nemzeti alap természetesen itt is megmarad. E részben különben meg is valósítottam, már a mennyire lehetett és birtam, nézeteimet abban az *Irály és költészettanban*, mely a nyáron a Franklin-társulatnál megjelent.*)

*) Mult füzetünkben ismertettük. Szerk.

A mi az olvasmány formai részét illeti, annak mindenekfölött vonzónak és érdekesnek kell lenni. Minden genre jó, csak az unalmas nem. Lehet aztán az az olvasmány erkölcsnemesítő, meg hazafias, benne isteni ihlet, ha egyszer száraz, unalmas, a gyerek elalszik mellette; és rossz néven vehetjük-e tőle, mikor magunk se vagyunk jobban. A súlypont mindenesetre az elbeszélésre essék; ez lopja be magát leginkább a gyermek szívébe, ez hat reá, ez ingerli képzelődését s érdekli a tovább-menetelre. Értekező rész majdnem semmi, vagy ha igen, egészen naiv, gyermekes és üde. Leirás is minél kevesebb, s az is ne száraz, hanem nagy vonásokban jellemző, költői részletekben megragadó. Igaz, hogy prózánk e részben még szegény, de azért — klasszikus tanúval élve — «lelnek biz azt, a kik nem restelik.»

Stil dolgában sem lehetünk elég finnyásak. Magyaros, zamatos legyen első sorban, s e részben is se száraz, se unalmas. Legyen benne bizonyos költői emelkedettség, de csillogó czafrang, hangzatos frázisok nélkül; valami szelíd hév, *egyszerű báj ömöljék* rajta keresztül, mely őszinte szivből fakadt s a szívhez járó utat meg is találja; szóval valódi, isten kegyelméből való iró tollából került elő légyen, — már a mennyire lehet.

Szükségesnek tartom az egyes olvasmányokat jegyzetekkel is kisérni; nagyban megkönnyítik úgy a tanár, mint a növendék munkáját. Szükségtelennek vélem kiemelni, hogy semmit sem olvashatunk a nélkül, hogy az olvasottat úgy tárgyi, mint nyelvi szempontból teljesen át ne értettük volna. Hányszor s mily huzamos időre megaggatja egy-egy szó vagy kifejezés magyarázgatása az olvasás menetét! Így elegendő, ha egy-egy közbevetett kérdéssel meggyőződöm, hogy a növendék otthon átnézte-e a már előre kiszemelt olvasmány jegyzeteit. És még más részben is szükségesek a jegyzetek. Sokat tudunk, mindent azonban még se, s egész szabatossággal a mindennél nagyon sokkal kevesebbet. Tessék megpróbni: bármiből olvassunk el egy lapot, — megértjük teljesen: de kisértsük meg minden egyes szó szabatos meghatározását adni, nem leszünk-e kénytelenek akárhányszor ilyen meg amolyan lekszikonhoz fordulni. Emberek vagyunk: némelyikünk kényelmes, némelyikünk nem ér rá

némelyikünknek — s ez a fő — nincsenek is rendelkezésére a kellő segédeszközök, hogy utána nézhessen, s a homály — még ha félhomály is — marad homály. Sőt én még tovább megyek, s azt tartom, hogy nem esik csorba semmiben sem, ha viszonyainkat tekintetbe véve, még a német kifejezést is odavetjük könnyebb megértés végett egy-egy szó után.

Hogy olvasókönyveink — már az én szerény nézetem szerint — teljesen megfeleljenek, nagyon szeretném, ha azok a nyelvtani kézikönyvet is pótolhatnák. Ezt a régi ohajtásomat találom kifejezve a most megindult *Zeitschrift für den deutschen Unterricht* első számában, melyben a szerkesztő *dr. Lyon O.* ugyanezt a nézetet fejtegeti. Most már mind jobban tért hódít az az igen helyes nézet, hogy a nyelvtant nem innen-onnan kiszaggatott mondatokon, hanem összefüggő olvasmányokon kell tárgyalni. Sokunk még azt is vallja, hogy a nyelvtan tanításához épen semmi könyv sem kell; a tankönyv legyen a tanár. Az előforduló nyelvtényt magyarázza meg, értesse meg s a belőle levont tételt addig ismételtesse, míg az egész osztálynak sajátjává nem lesz. Így tettem magam is eleinte már csak azért is, mert nyelvtanaink egyike sem felelt meg teljesen annak, a mit én egy nyelvtantól várnék, de nagyon rövid időn arra a tapasztalatra jutottam, hogy nagyjában számítva, a legbecsületesebb munka mellett is növendékeim egy harmada átértette s megtartotta a nyelvtényt, egy harmada tán akkor, arra a perczre átértette, de meg nem tartotta, egy harmada pedig nem hogy megtartotta volna, de át sem értette. Így aztán abba a rossz helyzetbe jutottam, hogy valahányszor előfordult ugyanaz a nyelvtény, ugyanannyiszor kellett vele bajlódnom s időt töltenem. Lehet, hogy más jobban érti, én nem. Akkor aztán úgy segítettem magamon, hogy naplót vezettettem növendékeimmel, s az egyéb tárgyi és nyelvi jegyzetek közé beleirattam az ugyanúgy megmagyarázott s elsajátított nyelvtény magyarázatát, s adott alkalommal, ha a szükség kívánta, csak a mindig kéznél levő s lehető rendben és tisztán tartott naplójegyzetre utaltam. Az eredménnyel meg voltam elégedve, de a tömérdek jegyezgetés roppant időmet fogyasztotta el. Azt szeretném én, minthogy az olvasókönyvtől különben is megkívánom,

hogy olvasmányai, ha nem is mind, de legalább kellő mennyiségben a nyelvtan gyakorlására is alkalmasak legyenek, hogy tehát az olvasókönyv valamikép pótolná az én növendékeim naplójegyzeteit. Ars longa, vita brevis: rövid az esztendő, sok a végezni való. Végezni pedig kell!

Így berendezett olvasókönyvet szeretnék én leányiskoláinkban látni; de hogy milyen nehéz az ilyen kívánságot keresztül is vinni, azt nagyon jól tudom szintén magamról, ki már beleharaptam a tankönyvirás kenyerébe s megtanúltam, hogy a legjobb jóakarattal keresztül vitt alakítás is mennyire, de mennyire mögötte marad az előre megteremtett ideálnak!

(Körmöczbánya.) Dr. Szántó Kálmán.

IRODALOM.

Nehány újabb ifjúsági olvasmány.

Karácsonyi könyvpiaczunk az idén sem szegény, sőt az előbbi évekhez képest még gazdagnak is mondható gyermekeknek való képes könyvekben s mulattató ifjúsági olvasmányokban. Csak az az elszomorító jelenség, hogy ezen annyira fontos irodalmi ág termékeinek legnagyobb része fordítás, idegen mezőkről való tarlózás. S még ha ez a fordítás és átdolgozás is irodalmi becsű volna! Akkor bizonyára nem *csak* a kiadó nevét tennék ki a czímlapon, s az író nem rejtőzködnék holmi «Józsi bácsi», «Elemér bácsi» stb. álnevek alá, mint a hogy ez most, semmi esetre sem írói szerénységből, történik. Akkor a jó hangzású, ismert nevek meglehetősen tájékoztatnák a vevőt, a kinek most csak a külszín után kell mennie, vagy csak úgy találomra kihúzni egyet-kettőt a könyves bolt asztalán levő halmazból.

Ilyen általános képet nyer a figyelmes szemlélő, ha a jelen karácsonyi gyermek-könyveken végig tekint. De a sok szakmánymunka között mégis talál itt-ott egy-egy kivételt; a névtelen munkások közt mégis akad egypár ismert névre, a melyek már előre is vonzanak és útba igazítják a keresőt. Az ilyen könyvekből bemutatunk itt ez alkalommal egynehányat olvasóinknak, czélunk levén, hogy a jobb vagy legalább a számbavehető ifjúsági könyveket időről-időre jegyzékbe vegyük.

*

NÉGY MESE a gyermek-ifjúság számára. Irta *Pósa Lajos*. Szeged, 1887. Engel Adolf kiadása. Nagy 8-adr. 1—100 lap. Ára kötve 1 frt 20 kr.

Pósa ez évben is meghozta karácsonyi ajándékát a magyar gyermekeknek. Folyóiratunk már több izben elismerőleg szólott e

nembeli műveiről, s ezt is lassan fejledező *eredetű* gyermek-irodalmunk legjobb termékei közé kell számítanunk. A fényes kiállítású karácsonyi gyermekkönyvek között szerényen húzódik meg ez a kötet, mert nem külső cziczomájával, hanem belső értékével akar hatni.

Pósa négy népmesét mond el itt az ő gyakorlott vers-technikájával, könnyen gördülő versekben. Előadásában általában véve jól megtartja a naiv elbeszélő hangot, s az olvasó fülében nem egy helyt a magyar népballadák és népmánczok ismerős hangja csendül meg. Ez az irány van arra hivatva, hogy nemzeti szellemben fejleszsze a magyar ifjú-nemzedék szép és erkölcsi érzékét, és Pósának kiváló érdeme, hogy tehetségét kitartással szenteli ez irány mívelésére. E könyvében a népmesék gazdag világából tapintattal választotta ki a gyermeknek való anyagot, s mindegyik meséjét egyszersmind erkölcsi irányzattal dolgozta ki. Az első mese, «A három aranyhalacska», megtanítja a gyermeket a szófogadatlanság és nagyravágyás veszedelmes voltára; a másodiknak («Egérgyűlés») tanulsága az, hogy mily nevetséges az az ember, a ki csak szóval tudja, s megfut a tett elől; a harmadik, «A kis gidó», a gyermeki engedelmesség hasznos voltát példázza; végre a negyedik, «A tizenkét fekete varjú» a testvéri szeretet vonzó rajza. A négy között ez a legszebb s egyszersmind a legterjedelmesebb mese, s a leggazdagabb költői szép helyekben .... Egy szegény asszonynak elátkozták a tizenkét legény fiát, a kik túl az óperencziás tengeren, túl az üveghegyeken és a zengő erdőn is túl egy magas kőszálon laknak, a hol

Virágos kert ölén
Szép márványpalota,
Arany a födele,
Gyémánt az ablaka.

Ragyogó tünemény
Káprázta tó dolog,
Halk zeneszó mellett
Kacsalábon forog.

A fájdalmas anyának egyetlen kis leánya van még, a ki elindul a rengeteg útra, hogy bátyjait fölkeresse s hazajövetelüket kieszközölje. Argirus királyfi módjára megküzd az akadályokkal, föltalálja az elátkozottakat; visszatérve, anyja megszerzi a kívánt váltságot, s hazatérnek végezetre az elátkozott testvérek. Ide igtat-

juk még az anya és leánya közti párbeszédet, mely a leány elindulása előtt folyt közöttük:

«Ne sírj, ne ríj, anyám!
Jó az Isten, jót ád;
Áldj meg engem, édes,
Aztán Isten hozzád!

Nincsen nekem itthon
Addig maradásom,
Tizenkét bátyámat
Míg föl nem találom!»

«Ibolyavirágom,
Ugyan hova mennél?
Maradj te, virulj te
Szerető szivemnél!

Fuvó szél megfúna,
Záporeső verne,
Maradj itthon, te kis
Turbékoló gerle!

Tüske megszurdalná
Harmatgyönge lábad;
Ha te is elvesznél,
Meghalnék utánad!»

«Ne marasztalj tovább,
Ne tartóztass anyám!
Ki felettünk lakik,
Gondot visel az rám!

Elmegyek érettük
A világ végére,
Az óperenciás
Tenger fenekére.»

E mesék között a harmadiknak a cselekménye nagyon is egyszerű, el lévén belőle hagyva sok oly részlet, melylyel a nép invenciója e mesét felczifrázta; így aztán az oktató elem látszik uralkodni a művészi szemponton, s ez mindenesetre gyenge oldalát képezi ennek a mesének. A másodikban az ilyes kifejezések: «Forradalmat keltett szava a szónoknak», aztán: «Tekintetes karok, tekintetes rendek!» — kirínak a népies hangból. Az ilyen írás meg: «játszatok», »játszál» (e h. játszszatok, játszszál) nem egyezik az Akadémia helyesírási szabályaival, melyeket pedig ilyes könyvekben pontosan meg kellene tartani.

A könyv külalakja csinos, ha nem is díszes. A ritkás szedés vastag papirra van nyomtatva, s a szöveg hat színes képpel illusztrálva. — 10—12 éves gyermekek nagy gyönyörűséggel és haszonnal fogják e meséket olvasni.

*

AZ ARANYOS. Elbeszélés fiatal lányok számára. Irta *Kürthy Emil*. Budapest, 1888. Révai testvérek kiadása. 1—184 lap, illusztrációkkal. Ára kötve 1 frt 40 kr., díszkötésben 1 frt 80 kr.

Örömmel mutatjuk be és melegen ajánljuk ezt a könyvet is

azoknak, a kiknek írva van. *Irány*regénynek mondanók, ha meséjének egyszerűsége miatt nem a szerényebb elbeszélés név illetné meg, a mint maga az író is nevezte. Alapgondolata az, hogy előkelő családaink adjanak nemzeties irányú nevelést leánygyermekeiknek, ne küldjék őket külföldi intézetekbe, hol elidegenítik őket a nemzeti míveltségtől, s lényükből egészen kiforgatják. Nincs ma már erre semminemű kényszerítő szükség. Vannak már nálunk jeles magyar nevelőnők, kik nemcsak honleányi érzést képesek ébreszteni növendékeik szívében, hanem általában mívelt és nemes érzésű nőkké képesek őket nevelni.

Az *aranyos* egy nagy vagyonú fiatal leányka, a ki szüleit korán elvesztette, s anyja meghagyása szerint 7 éves korában egy berlini nevelőintézetbe került, s midőn ezt 14 éves korában elhagyja s visszatér Magyarországba nagynénjéhez, már akkor úgy el van nevelve, hogy csak gyűlölni tudja a «barbár magyart». A rokoni körben alkalmazott kissé drasztikus gyógyszerek épen az ellenkező hatást gyakorolják az önfejű és akaratos leánykára, a ki már készebb zárdába menni, hogysem ilyen körben éljen. Csak akkor változik meg, midőn egy tapintatos magyar nevelőnő vezetése alá kerül, a ki tervszerűen kigyógyítja betegségéből Margitot, az aranyost, kiből nehány év elteltével derék magyar leány, fenkölt gondolkozású, nemes szívű hölgy válik, s menyasszonya lesz egy jeles ifjúnak; míg Arankának, a nevelőnőnek, az aranyos unokatestvérje lesz a vőlegénye. S aztán az átalakult Margit ilyen monológot tart:

«Milyen furcsa, még nehány évvel ezelőtt gyermek voltam és mégsem boldog!... Nem volt hazám, nem volt anyám, és a kiket barátnőimnek neveztem, idegenek voltak származásukra, összeköttetésükre, jövőjükre nézve... Egyedül álltam. Nem szeretek, nem szerettem, szívem összezsugorodott. Kihalt belőle minden nemes érzés, épen úgy, mint kedélyemből minden vígság. Csak gyűlölni tudtam... Óh én bohó, rossz leány! És most! Van imádott drága szép hazám! Van az én megboldogúlt anyácskám helyett két anyám... nem pótolják őt, — de szeretetük mégis olyan jól esik. Van egy... izé... kedves vőlegényem, van megbecsülhetetlen barátnőm... és visszanyertem vígságomat, visszanyertem fejemet,

visszanyertem az én elveszettnek hitt s most újra dobogó, forró vérű boldog szívemet.»

Ide igtatjuk még az író végszavait, melyek világosan jelzik ez elbeszélés irányát.

«Csak még egy szót, kedves olvasónőim! Ha érdekelt Margit sorsa, ha kárhoztattátok balgaságaiért, ha dicsértétek megváltozásáért és ha lelkesültetek szép tettein: ne feledjétek el egészen. Lebegje körül emléke, sorsa, példája lelketeket! Tegyetek úgy, mint ő! Mert higyjétek el, nincs az a kis falu, az a szerény lak, az a szűk kör, melyben a magyar leány, magyar nő nem munkálkodhatnék a magyar nemzet felvirágoztatására. — Mindenkoron voltak hazánknak derék, lelkes leányai. Nézzük csak végig a történelem lapjait: a szentek soraiból sem hiányoznak . . . ott ragyognak a királyi trón bíborán . . . kivívták a hős címet . . . elnyerték a költészet s művészet babérkoszorúját, az áldásos névtelenségben működő magyar anyák ezreiről nem is szólva!»

Egy ilyen magyar tárgyú, jó magyarsággal, nemzeti szellemben írt, s a mi tényleges viszonyainkra vonatkozó ifjúsági olvasmány többet ér, mint tapintat nélkül megválasztott, jól rosszúl magyarra áttett száz idegenszerű férczelmény. Hiszszük is, hogy lesz elég olvasója, s gyorsan fog új kiadást érni. Íróját, kinek ifjúsági irodalmunkban már szép neve van, ismételve üdvözöljük e téren s reményljük, hogy ez irányt folytatva, még sok ily szellemű művel gazdagítja irodalmunkat. Vajha jeles íróink közül minél többen mívelnék s ne kicsinyelnék irodalmunk ezen ágát! Bizony, Isten áldása lenne ezen munkásságukon.

*

TÖRÖK VILÁG MAGYARORSZÁGON. Történeti elbeszélések a serdülő ifjúság számára. Írta *P. Szathmáry Károly*. Budapest, 1887. Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság. 1—166 lap. Ára díszes vászonkötésben 2 frt. 40 kr.

Öt elbeszélést tartalmaz e kötet, melyek tárgyai hazánk XVI. és XVII. századbeli történetéből vannak merítve. Jó szolgálatot tesznek az ilyes olvasmányok az ifjúság történeti érzékének és hazafias érzelmeinek fejlesztésére, s épen ez a körülmény képezi ennek a kötetnek a becsét. P. Szathmáry már rég míveli e mezőt, s most az ifjúságnak való tárgyakat keresett és dolgozott ki, az ő

ismert költői színezésével, az általa jól ismert krónikák lapjairól. Csak az a kifogásunk van e kötet ellen, hogy írója nem tartotta komolyan szeme előtt azt az elvet, hogy *az ifjúságnak a legjobbat igyekezzünk adni.* S e kifogást különösen formai tekintetben teszszük. A stilus sok helyt oly pongyola, mintha az író csak futtában vetette volna papírra e sorokat, s kéziratának átnézésére, mielőtt a sajtóba küldte, ideje se lett volna. Hát még a sok sajtóhiba, értelemzavaró is, helyesírás elleni is!... A 7. lapon nem számmal, hanem betűkkel van ez nyomatva: «*a tizenötödik* (!) század közepén már elesett Buda.» — A 8. lapon Forgács *Ádám*-nak van mondva a vezekényi csata (1652) vezére, s a 11. lapon már Forgács *Simon*-nak. — A 22. lapon, egy a sok közül, mily nehézkes és nem szabatosan kifejezett mondat ez: «Béldi Pál még teljes férfiúi erőben s törökösen *boncsokra nyirt magas homloka* (!) alól méltóságos kifejezésű arczczal s érzései teljétől csaknem folytonosan szikrázó szemekkel ült a nehéz támlaszéken.» — Azután mily szembetünő magyartalanság ez az 50. lapon: «őket az *általuk uralt* egész vidék szerette», e helyett: a vidék, melynek urai voltak! Gondos írók, sőt jól vezetett iskolai növendékek is kerülik ma már az ilyes szavakat: *ujdondászat* (129. l.), *reményteli* (9. l.), *ünnepélyesen* (10. l.); és nem követnek el középszerű iskolásgyermekek sem ilyes helyesírási hibákat: *arczal* (22. l. 12. sor), *mozsdás* (30.), *tekintett* (főnév, 49. l.), *mesztelen* (131.), *szálingózni* (132. l.).

De ezek csak szemelvények a sok közül. Azt meg a történelmi hűség elleni bibának tartjuk, hogy az író a «Béldi Pál leánya» czímű elbeszélésben nem nevezi meg az ott szereplő Tököly Imrét, s róla mindenütt mint herczegről szól. A történeti pontosság ellen való vétség az is, hogy az író szerint csak *egy rövid évtized* telt el a *bujdósók* Erdélybe menekülése s Apaffy Mihály halála közt. A 30. lapon a Bánfy Dénes csókjára való oda vetett czélzást nem fogják a fiatal olvasók megérteni.

Sajnálnunk kell, hogy e különben jó könyvben az író a *jót s jól* féle szabálynak csak első részét tartotta meg. A fiatal olvasók azonban, legalább negative, okulást nyerhetnek e formai hibákból.

*

A HÓEMBER. Írta *Sand György*. Az ifjúság számára francziából átdolgozta *De Gerando Antonia*. Budapest, 1887. Légrády testvérek. 1—182 lap, több színezett képpel illusztrálva. Ára csinos vászon kötésben 1 frt. 60 kr.

De Gerando Antonia szorgalmas munkása ifjúsági irodalmunknak. A kitünő franczia írónőnek, Sand Györgynek, számos regénye közül tapintatosan választotta ki s tapintattal dolgozta át az ifjúság számára ezt a regényt. «A hóember» csupán csak mulattató olvasmány közelebbi oktató irányzat nélkül. A cselekmény színtere Svédország, ideje a múlt század közepe. Egy svéd nemesi család fiatal sarját, anyja titkon egy jobbágycsaládnak adja át, hogy megmentse apai nagybátyja véres fondorlataitól, a kit azon gyanú terhel, hogy a gyermek apját orozva megölette, csakhogy birtokát kézrekeríthesse. A gyermeket később Olaszországban rejtegetik, s midőn ifjúvá serdült, bejárja tanulás és kalandok közt egész nyugoti Európát. Végre Svédországba jut, nem tudva semmit származásáról s ott senkitől föl nem ismerve. Mint bábjátékos éldegél ott a szellemes és derék ifjú; köztetszésben részesül, s már-már az előkelőbb családbeli ifjak is barátjokká fogadják. Majd kiderül, hogy ő voltaképen Waldemora báró, s visszahelyezik ősi birtokába, miután időközben nagybátyja, «a hóember», — kit a gyilkosság után kedélybaj száll meg s kit rideg, elvonuló természete miatt neveztek el így, — nagy lelkifurdalások közt meghal... Ez a regény főcselekménye, miből látható, hogy ez nem annyira a lélektani kérdésekkel foglalkozó, mint inkább az érdekfeszítő regények közé tartozik. Mindamellett elég realismussal van írva, s a svédországi tájleírások, s az északvidéki tél szépségeinek rajza tanulságos is lehet az olvasóra.

A fordítás is általában elég folyékony és magyaros. Csak itt-ott tűnik szembe nehány visszatetsző hely. Mindjárt az 1. lapon: «E termet a medve szobájának hívták, *ezen* (e h. azon) állat *miatt* (e h. nevezték el azon állatról), mely» stb. — «Ez országban olykor öt *órai* (e h. órás) napok vannak és 19 *órai* éjjelek» (2. l.). — «felele az inas *fogaival vaczogva*» (10. l.). — *Úgy* kell *egy* ládát *kirakni?*» (e h. Így kell a ládából kirakodni?) (13. l.). — «Anyámat *haza hoztam*» (e. h. haza vittem) (90. l.). — «s *úgy bár* veheti,

mintha már távol volnék» (e. h. olybá veheti) (103. l.). — Stollborgi kastély» (1. l.), «Lund-i egyetem» (9. l.) helyes-írási hibák. — A nyelvre és az írás helyességére kiváló gondot kell fordítani az ifjúsági iratokban.

Az illusztrációk elég csinosak és szemléltetők. De a 22. lap után következő kép nagyban elüt a szövegtől. Az ügyvéd fején hiába keressük a szövegben neki tulajdonított hálósapkát, s inasa kezében a három ágú gyertyatartót. Ulph meg nem a kosarat csapja a földhöz, hanem a lámpát.

Végül a kiadó iránt elismeréssel kell felemlítenünk, hogy e könyv ára a többiekéhez aránylag mérsékelten van megszabva, bár kiállítása elég díszes.

*

TRÉFÁS MÉRTANI FELADVÁNYOK GYŰJTEMÉNYE. Ifjak és más korbeliek hasznos mulattatására kidolgozta *Orbók Mór*. Pozsony, 1888. Kiadja Drodtleff Rudolf 1—79. lap. Ára kötve 70 kr.

74 rébuszt tartalmaz ez a füzet, melyeknek megfejtése, legalább részben, pontokkal és vonalakkal történik, s innen a «*mértani*» elnevezés. Egy részök elég ismerős e feladatoknak: társaságokban szokták elővenni ügyes mulattatók, mikor már a beszédből kezdenek a vendégek kifogyni. Ilyen pl. az a feladat, hogyan lehet a folyón a farkast, a kecskét és a káposztafejet úgy átszállítani, hogy az utóbbiak egyikében se essék kár. Vagy az, hogyan keljen át a folyón *egy* csolnak segélyével, melyben csak két személyre való hely van, 3 úr és 3 szolga egyformán, hogy a szolgák egyik parton se maradjanak az urak fölött többségben. Mindezek a feladatok az «Eredménytárban» meg vannak fejtve s a szükség szerint képekkel is magyarázva.

Ifjú emberek, midőn alkalmatlan téli időben szobára vannak kárhoztatva, előzhetik e tréfás feladatokkal az unalmat s a velök való foglalkozás közben ügyesednek is.

A füzetke nyelve (a szöveg jórészt fordítva van) elég magyaros, bár a nyomatás nem ment orthografiai hibáktól.

*

Az itt ismertetett munkák mindegyikét bátran ajánlhatjuk a polgári- és felsőbb leányiskolai ifjúsági könyvtárak, vagy ezen intézetekbe járó, avagy velök egykorú növendékek számára. Ajánlhatjuk a tanítónőképző intézeteknek is, ha ugyan ezek feladatuknak tartják, hogy a leendő tanító- és nevelőnők az ifjúsági irodalom figyelemre méltóbb termékeivel megismerkedjenek. A Pósa könyve elemi iskolák könyvtárainak, vagy az ezekkel összekötött népkönyvtáraknak is becses darabja lehet.

Komáromy Lajos.

NŐNEVELÉSI SZEMLE.

A «*Polgári Iskola*» novemberi számában *Sz. B.* foglalkozik a «*tanitóképzőintézeti tanárok és felsőbb lányiskolai tanitónők képzésével*». Birálja az e tárgyban kibocsájtott m. rendeletet; de fejtegetéseiben sok helyes észrevétel mellett nagy a tájékozatlanság és az elfogultság. Nem terjeszkedünk ki azokra, a miket a férfitanítók képzéséről mond, csupán a felsőbb tanítónőképzésre vonatkozó állításaira szorítkozunk. A szóban forgó miniszteri rendeletet aképen magyarázván, hogy a tanítónőképzőkben s felsőbb leányiskolákban ezentúl a férfi tanítók mellőzésével csak az új tanfolyamból kikerülő tanítónők alkalmazhatók, így folytatja: «Általában véve nem örülhetünk e rendeletnek, mert a nőknek indokolatlanúl előnyt ad az iskolai munka terén kifejtendő versenyben. Nézetünk szerint leányiskolákban egyes tantárgyak kezelése a női tekintetek tiszteletben tartása végett föltétlenül tanítónők kezébe teendő le s ennyiben megadtuk a nőknek azt, a mit középfoku nőnevelő intézeti tanszékek betöltésénél jogosan követelhetnek. De azt már tagadjuk, hogy nagyobb rangu iskolákban, hol az egyes tudományágak mélyebbre ható alapossággal, kutatáson, próbák tevésén sarkalló részletességgel és önállósággal tanítandók, a nők általában megfelelhessenek a katedrához kötött jogos igényeknek. Ha akad is egy-két nő, ki erre alkalmas, — s az is csak a női nem természetes vonásainak letörlésével — általában azonban őket erre illetékesnek nem tartjuk, képességökben hinni nem tudunk.

A tanítónők pártolása mélyen belevág a férfi tanárok existentiájának kérdésébe, a kik hazájukért vérüket is ontják, ha kell. Jelentékeny most is azon férfiak száma, kik tanári és tanítói minősítésük daczára évek óta kenyérkereset nélkül vesztegelnek, vagy méltóságuk, önérzetük megtagadásával alsóbb rendű munkával tengetik életöket. Az elemi iskolából már sok helyről kiszorították a nők a férfiakat, a polgári iskolában is erős konkurrenseink, most meg a felsőbb leányiskolák és tanítónőképezdék tanszékeiről fognak leszorítani bennünket. Bármily tisztelői vagyunk a női nemnek s bár — miként már említők — egyes tantárgyak tanítására őket föltétlenül illetékesebbeknek tartjuk mimagunknál, indokolatlan előnyben részesülésöket hallgatással nem mellőzhetjük. A nők méltánytalan prote-

gálása ma-holnap nálunk is komoly társadalmi bajok szülőjévé válhatik, miként az Németországban jelenleg tapasztalható. Nem is szólunk az iskolafentartó hatóságok közpénztárainak megterheltetéséről, mely a tanítónők számának tulsulya miatt az aránylag rövid ideig tartó müködés után bekövetkezendő nyugdijazások által származik. Pedig ezt a szempontot sem szabad figyelmen kivül hagyni ily jelentős ujitások létrehozásánál. Különösen óhajtanók ez óvatosságot kultusminiszterünk Ő Excellentiája részéről, ki tekintetével a társadalmi és közgazdasági bajokat folytonosan kutatni szokta».

A mi az új tanfolyam szervezetét magát illeti, a szakképzést nem találja elégségesnek s a tanulmányozás módját megfelelőnek; kifogása van az ellen is, hogy a felvétel nem szabad verseny útján a már működő tanítók közül történik, s hogy a kedvezményben csakis a budapesti polg. isk. képzőintézetek végzett növendékei részesülnek.

E czikk ismertetésével kapcsolatban megemlítjük, hogy a Polg. isk. orsz. tanáregyesület választmánya is foglalkozott a kérdéssel, és sérelmesnek találván a középisk. tanári oklevéllel birók mellőzését a képzőintézeti s felsőbb leányiskolai tanári képzésnél, kimondá: hogy egyfelől hivatalos lapja (a Polgári Iskola) útján tiltakozik az egyoldalú eljárás ellen, másfelől átiratban megkeresi a Középisk. tanáregyesületet, hogy ez a maga részéről is tegye meg ez ügyben a szükséges lépéseket.

*

Ugyancsak a «*Polgári Iskola*» deczemberi számában *Neményi Imre* szentel kegyeletes sorokat *Brunswick Teréz* emlékének a kisdedovás félszázados jubileuma alkalmából. Ez ünnepies hangon írt czikkből sértő módon rí ki a szerző antipathiája, sőt gyűlölsége a mai tanítónők irányában. «Brunswick Teréz megérdemelné — úgymond — hogy nevét minden kisded az «apa» és «anya» szókkal egyidőben tanulja gagyogni; megérdemelné, hogy kimerítő, részletes életrajzát nőnevelő-intézeteink tudós lyánykái a Claudiusok és Cajus Caligulá-k élettörténete helyett alaposan ismerjék; megérdemelné, hogy élete követendő példakép gyanánt lebegjen mindazon arisztokratikus, sőt gyakran még csak nem is arisztokratikus nőink szeme előtt, kik oly igen szeretik még saját gyermekeik gondozását és felügyeletét is bérencz szolgakezekre bizni, és megérdemelnők végül mi, hogy *a tanítás terén működő azon hölgyeink*, — ezek ma fájdalom már nem oly ritkák, mint akkoriban — *kik «a tanügy harczosa» elnevezést nagyon is szószerinti értelemben szokták venni, az ő szerény, zaj nélküli, de annál áldásosabb munkásságából tanulnák meg, miként nem kell kivetkőznie a nőnek legfőbb diszéből, a nőiességből még akkor sem, ha hajlamai a nyilvánosság terén való ténykedésre vezérlik, vagy a szükség arra kárhoztatja.*»

*

A fővárosi polg. leányiskolák átalakítását felsőbb leányiskolákká ajánlja a főv. polg. iskolai albizottság. E majdnem hihetetlennek látszó, de az illető albizottság tagjait ismerve, nagyon is érthető hírt közölték legutóbb a lapok kivétel nelkül. A részletekre vonatkozólag a «*Polg. Iskola*» deczemberi számából, tehát elég hiteles forrásból a következőkről értesülünk: A főváros I. kerületének intelligens polgárai tömeges aláírás által támogatott kérvényt, illetőleg memorandumot intéztek a főváros hatóságához, hogy az I. ker. várbeli polg. leányiskola hatosztályu felsőbb leányiskolává alakíttassék át, indokolván a kérelmet többi között azzal is, hogy a várbeli lakosság intelligenciája elég garanciát nyujt arra nézve, hogy az eddig is nemcsak virágzó, de folyton emelkedő polg. leányiskola, átalakítása után is életképes és — nőnevelésünk folytonos emelkedését tekintve — valóban hézagpótló lesz.

A polg. isk. albizottság nov. 18-án tárgyalván a kérvényt, elvileg nemcsak teljesen egyetértett a budai közönség nézetével, hanem kivánatosnak mondotta ki a többi polg. leányiskolák fokozatos átalakitását is. A módozatok megbeszélése szempontjából Vajdafy Ernő, a VII. ker. polg. leányiskola igazgatója bizatott meg a többi igazgatók összehivásával, azon czélból, hogy együttesen kidolgozott memorandum terjesztessék elő e kérdésben. Ez értesítéshez a nevezett lap a következő megjegyzést fűzi: Miután az iskolák fokozatos kibővítése — tekintettel a tandíjnak is fokozatosan való emelkedésére — érezhető költségtöbbletet alig fog okozni, remélhető, hogy az örvendetes haladás e téren minél hamarább be fog következni, mit őszintén óhajtunk. Azonban nem mulaszthatjuk el megjegyezni, hogy az intézmény érdekében sokkal czélszerübb lett volna, a kezdeményező kerületet továbbra is müködni hagyni, illetőleg az érdekelteket lehetőleg támogatni, nem pedig. — ki tudja, mily okok miatt, — akadályokat gördíteni a valóban vitális érdekű kérdés megoldása elé, a mennyiben lassanként inkább elérhető a leányiskolák átalakítása, mint, ha egyszerre valamennyi polg. leányiskola hasonló kérelmet terjeszt a hatóság elé, mert jegyezzük meg, hogy a ki sokat markol keveset fog.

*

A «*Protestans Egyházi és Iskolai Lap*» október 23-ki számában *Farkas József* «*Protestans anyák*» czím alatt hathatósan sürgeti, hogy a protestans egyházak is nagyobb gondot fordítsanak az eddiginél a nőnevelésre. «Magyar nemzeties szempontból — úgymond — a közelebbi időben nincs okunk búslakodni. Elismerést érdemlő buzgósággal s áldozatkészséggel munkálódnak az állam, társadalom, városok, egyesületek, valamint a hazában levő egyházi hatóságok legnagyobb része azon, hogy magyar honleányokká képeztessenek a leendő anyák. . . . De miként vagyunk mi protestansok a leendő anyákra való tekintetből vallási tekintetben?

Beszélünk az elődök vallásos buzgóságáról, egyházunk iránti törhetlen szeretetükről, áldozatkészségükről: hol vették azok az egyházias jellemet? Nem az iskola, nem a templom az első, fő forrásai a vallási életnek, hanem az édes anya keble. Azok az egykori protestáns anyák s nagy anyák! Ezek tanították meg az egyház későbbi oszlopembereit először imádkozni, Isten nevének tiszteletben tartására, Istennek legfőbb törvényeire, ezek vezették el először a még járni is alig tudó gyermeket Isten házába. Mikor a tanító keze alá vette a gyereket, már akkor ez el volt indítva az úton, csak tovább kellett vezetni. De tovább haladtában is kisérte az édes anya folyvást. Ez segített a gyermeknek a vallásos énekek s dallamok megtanulásában, ez őrködött az Úr házának látogatása felett, ez vette számon a textust, a prédikáczió tartalmát, ez kommentálta, bővítette, vagy példákkal illusztrálta a lelkész bölcs tanácsait, intéseit. *Ne csak mindig a protestáns apák érdemeit emlegessük, a valódi érdem a protestáns anyáké.* . . . De hogy vagyunk ma? s még inkább hogy leszünk a jövőben?

Ma még csak vannak férfiak, vannak kisebb-nagyobb vezéremberein, kiknek bölcsejét vallásos énekeket dúdolgató édes anya ringatta; ma még vannak férfiak, kik előtt ott lebegnek gyermekkori emlékeik között a tisztes arczú, puritán jellemű protestáns matronák s azoknak komoly bensőies vallásossága, szeplőtelen, becsületes jelleme évtizedek multán is érezteti hatását. De e tisztes példányképei a valódi vallásosságnak egyre kevesbednek, egyházunk diakonissái s presbyterissái fogynak; az új nemzedék már alig vagy épen nem érti azt a nyelvet, melyet apáink a templomban beszéltek, nem érti a bibliai nyelvet, a bibliai képeket, hasonlatokat, kifejezéseket, nem ismerik azokat a régi, nagyon régi — háromezer éves — és még mindig új, a mai korra s a most élő emberekre is illő szép énekeket; keble nem emelkedik, mikor felzendülnek azok a remek templomi dallamok, melyeknek némelyikéből talán a középkori Magyarország méla bús szelleme szól hozzánk, némelyike pedig összekötő kapcsot képez köztünk és külföldi hitrokonaink között. Ha kihalnak a protestáns anyák, kihal a protestáns nemzetség is.

Az egyik protestáns felekezet ez előtt két-három héttel tartotta egyetemes konventjét; tanácskozásait figyelemmel kisértük, de aránylag igen kevés történt a nők vallásos növeltetésének fejlesztése iránt. Két-három hét mulva a másik protestáns felekezet tartandja konventjét, de — eleve is jósolhatjuk — hogy nem igen marad sem ideje, sem pénze a nőnevelés ügyével való foglalkozásra. S ha tekintjük az egyházkerületi s egyházmegyei jegyzőkönyveket, mindenütt úgy találjuk, hogy sokkal nagyobb a figyelem s áldozatkészség a férfiak, mint a nők nevelése iránt.

Nem csodáljuk, hiszen a protestántizmus születésétől kezdve erős

szövetségben áll a tudománynyal; ez volt a protestántizmusnak a fő úttörője, ez volt dajkája s legerősebb oszlopa: illő s bölcs dolog volt, hogy a protestántizmus is minden lehetőt megtegyen a tudomány fejlesztése érdekében.

De épen azért, mert ma már a tudományok ápolása s fejlesztése állami s társadalmi érdek és teendő, kevesbűl némileg az előbb kiválóan a protestáns egyházra nehezedett teher; vagy ha a teher nem is, de ma már egyházunk jól felfogott érdeke nem azt kívánja, hogy minden figyelmünket, összes anyagi és szellemi erőnket kizárólag a tudományok előcsarnokaira és szentélyeire fordítsuk, hanem ügyeljünk és áldozzunk az eddiginél nagyobb mértékben arra is, a mi minden bölcseségnek a kezdete, ügyeljünk a vallásos neveltetésre, áldozzunk oly intézetekre, melyek hivatásokúl a magyar protestáns nőknek és kivált az előkelőbbeknek valódi protestáns szellemben való nevelését tekintendik. . . . A kath. egyháznak majd minden nevezetesebb városban van egy-egy magasabb nőnevelő intézete, egyházának egy-egy hatalmas erődje; nekünk az egész országban alig egy-kettő s azok iránt is hiányzik, nem az anyagi áldozatkészség, de még az érdeklődés és erkölcsi támogatás is. Igaz, hogy sok a teendőnk, sokfelé kell áldozatot hoznunk, de egy-egy fontosabb feladat aligha áll mai napság egyházunk előtt, mint a nőnevelés felkarolása. Ne tévesszük szem elől azt a nagy hivatást, mely a protestáns anyákra várakozik».

*

A pécsi «*Néptanodá*»-ból vesszük át a következő közleményt. A pécsi közs. isk. tanítónők kérvényt adtak be, hogy *korpótlékuk rendszeresíttessék*. A tanács a tanítónők kérvényét pártolólag oly javaslattal terjesztette be, hogy 25 forintnyi ötödéves korpótlék állapíttassék meg.

Az együttes bizottság is kivánatosnak tartotta a díjpótlék megadását, mert ez által a tanítónők a város szolgálatában való buzgólkodásukért nemcsak elismerést, hanem tisztességes megélhetést is biztositó anyagi előnyt élveznek. Mert például egy tanítónő 40 évi szolgálatig, már a jelenlegi 450 frt fizetésén fölül — 200 frtra emelkedhető ötödéves díjpótlékban is részesülhetvén, nyugdíjaztatásánál alapul szolgálható évi javadalma 650 frtot tehet, tehát az ekként alkalmazott tanítónő jövője meglehetősen biztosítva van, mi által a város tanügyének valódi előnyére legjobb erők lesznek nyerhetők. A közgyűlés méltányolva a tanítónők kérelmét, helyesléssel fogadta el a tanács javaslatát.

*

Az *Orsz. Nőiparegylet* nyilt felhívással fordul a magyar közönség pártfogásához, melyből a legmelegebb ajánlás mellett a következőket közöl-

jük: «Egyletünknek már biztos jövőt reméltünk, midőn jövedelmeink nem várt csökkenése folytán az építkezésre szánt összeg egy részét iskolánk fentartására voltunk kénytelenek fordítani s az által *oly szomorú helyzetbe jutottunk, hogy az egyesületi ház építésére szükséges kölcsön kamatait s törlesztési részleteit is alig vagyunk képesek előteremteni. A vagyonában jelentékenyen gyarapodott egyesület s évről-évre örvendetesen fejlődő iskola a szomorú körülmények közt létében van fenyegetve. . .* Ennélfogva egyedül a társadalom támogatására vagyunk utalva. Egyletünk s iskolánk megmentése érdekében fordulunk a hazai népnevelés és nőiparoktatás barátaihoz és kérjük őket, hogy egyesületünkbe mint alapító, rendes, vagy pártoló tagok belépni s ilyeneket szíves készséggel gyűjteni, esetleg egyszersmindenkorra kegyadományt nyujtani méltóztassanak».

*

A **Mária Dorothea egyesület választmányának** *decz. 13-án* Tóth József kir. tanfelügyelő elnöklete alatti ülésében *György Aladár* a gyűjtőbizottság elnöke jelentést tett az eddigi eredményről s megemlítette, hogy a szétküldött 17000 gy. ív közül 1150 eredménynyel érkezett vissza s künn van még 13450 ív; a begyült összeg meghaladja a 6000 frtot. E tényállást nemcsak azért tartja igen örvendetesnek, mert ez által az egyesület vagyona tekintélyes összeggel gyarapodott, hanem azért is, mert ezen összeg nagy része krajczárokból gyűlvén össze, igen sokan vettek tudomást egyesületünk létezéséről s valószinű, hogy közülök számosan érdeklődéssel is fogják kisérni ügyünk fejlődését. A közönség érdeklődése pedig oly tőke, mely meghozza a maga kamatait. — György A. jelentése után tárgyalás alá vétetett a *házépítés kérdése* s beható tanácskozás után abban történt megállapodás, hogy ámbár az építést azonnal megkezdeni nem volna tanácsos, az előmunkálatokat mégis nemcsak hogy meg lehet, hanem meg is kell kezdeni (a telek átiratása, építési engedély kérése, az építési tervek átvizsgálása stb.) Ez előmunkálatok is szükségessé teszik, hogy az egyesület magának ügyvédet válasszon. György A. indítványára *Rhorer Viktor* főv. ügyvédet, ki mint vendég jelen volt, kérte fel a választmány e tisztség betöltésére, a mit ő lekötelező szivességgel el is vállalt. Ezután az előmunkálatok megindítására háromtagu bizottság (Kralovánszky Istvánné, Rhorer Viktor és Draskovics István) választatott. — A gyülés végén György A. a női szakosztály figyelmét egy igen fontos ügyre hívja fel: szeretné, ha e szakosztály egyik feladatává tenné a magyar nyelven megjelent ifj. iratok tanulmányozását, rendezését s az ajánlható művek kiválogatását. A választmány elfogadja az inditványt.

*

Megemlítjük végül, hogy a *Népnevelők budapesti egyesületének* decz. 8-án tartott közgyülése *Melháné Szaák Lujza*, főv. tanítónő indítványára elhatározta, hogy a *Tanítónők menedékházára* 4000 frtos alapítványt gyűjt. A részletes tudósítással adósak maradunk a jövő füzetig.

LEÁNYISKOLAI ÉRTESÍTŐK.

III. *Felső leányiskolák, nevelő intézetek.*

1. Az aradi állami felső leányiskola tudósítványa az 1886—7, iskolai évre. Közli: Ekkert Irma, igazgatónő. — Az osztályok látogatottsága arról tanuskodik, hogy Arad város értelmes közönsége mindinkább méltányolni tudja ez iskola czéljait. — *Tanítótestület:* Ekkert Irma, ig., Decsy-Fiedler Etelka, Jász Margit. Hegyesy Károly, Kertay Ede, Rózsa Antal (meghalt), óraadó tanárok. — *A növendékek létszáma:* 88 (52+36). *Vallás szerint:* róm. kath. 41, mózes v. 39, gör. kel. 5, helv. 2, ágost. 1: — *nyelvre nézve:* magyar 85, német 3; *illetőségre* nézve: helybeli 44, vidéki 4. — *Tandíj:* 18 frt.; *ifj. könyvtárra:* stb. 50 kr; *franczia nyelvért:* 2 frt.

Értekezés: «Nehány szó a nőnevelés czéljairól»

2. A rozsnyói kerületi ág. h. ev. felső leányiskola értesítője az 1886—87. tanévről. Közli: Lehr Emma, igazgató. — Az értesítő közli az iskola megalapításának történetét, mint szép példáját a f. leánynevelés iránti érdeklődésnek s a társadalmi tevékenységnek és egyesek jótékonyságának e téren. A kezdeményezést Czékus István, a tiszai egyházkerület püspöke tette meg 1880-ban s öt év mulva már megnyilt főkép Rozsnyó városa s az egyházkerület támogatásával a benlakással egybekötött kétosztályu felsőleányiskola. *Tanítótestület:* Lehr Emma, ig. Hajcsi Kornélia, Hajcsi Anna, Sipos Mari; Polónyi Károly, óraadó tanár. Az egyh. éneket az iskola iránti érdeklődésből s buzgó ügyszeretetből maga Czékus püspök tanította. — *A növendékek létszáma: 22* (16+6); évközben elmaradt: 6. *Vallás* szerint mind, ágostai ev. *Anyanyelv* szerint: magyar 19, német 3. *Szüleik lakóhelyére* nézve: helybeli 17, vidéki 5. — A f. leányiskola külön kézimunka-tanfolyammal van összekötve. — *Tandíj:* 25 frt; beírási díj: 1 frt: a *benlakás díja:* havonként 25 frt; *zongoratanításért*: egy-egy óráért 60 kr; *franczia nyelvért:* havonként 1 frt.

3. A nagykőrösi községi felső leányiskola értesítője az 1886—7. tanévről. Szerkesztette: Szúrmó Ambrus, igazgató. (VII. évf.) — Az értesítő örvendetes képet rajzol az iskola haladásáról mind a látogatott-

ság mind a fegyelem s tanítás tekintetében. A korábbi években többszörösen ismételt panaszoknak ebben az értesítőben nyomuk sincs már. — *Tanító testület:* Szurmó Ambrus, ig., Varga Ilona, Gonda Mária. — *A növendékek létszáma: 42* (25+17); évközben elmaradt: 5. — *Vallásra nézve:* helv. 32, r. kath. 4, mózes v. 6. — *Anyanyelvre nézve:* mind magyar. *Születési helyre nézve:* helybeli 32, vidéki 10. *Tandíj:* helybeli illetőségű szülők semmit sem fizetnek; vidékiek 4 frtot. Ezenfelül *beírási díj*: 1 frt, *ifj. könyvtárra:* 50 kr: havi értesítőre 10 kr.

Értekezés: «Visszapillantás az iskola tizéves multjára.»

4. A nagy-kikindai m. kir. állami felső lányiskola értesítője az 1886—87. tanévről. Közli: Petrovics Antónia, ig. tanító. — «A kezdetnél felmerült nehézségekkel — ugymond az ig. jelentés — sikeresen megküzdöttünk, úgy hogy a tovább haladás biztosan el van érve-» Lépések tétettek a végből, hogy a f. leányiskola polgári leányiskolává alakíttassék át; de mindeddig siker nélkül. — *Tanító-testület:* Petrovics Antónia, ig., Petrovicsné Németh Anna, Sztranyovszky Katalin. — *A növendékek létszáma: 51* (24+27). *Vallás* szerint: r. kath. 20, gör. kel. 10, mózes v. 24. *Nyelvismeretre nézve:* beszél magyarul-németül 41, szerbül-németül 4, szerbűl 2, szerb-német-magyarul 4. *Tandíj:* 5 frt; *beírási díj:* 50 kr.

Értekezés: «Alkalmi beszéd Trefort Ágoston születésnapjának hetvenedik évfordulóján» Petrovics Antóniától.

5. Értesítő a belényesi hatosztályu áll. leányiskoláról s ezzel kapcsolatos kisdedóvóról az 1886—87. iskolai évben. Szerkeszti: Sipos Julia, ig. tanítónő. —Az iskola látogatottsága ez évben is oly mértékben emelkedett, hogy «a felszaporodott növendékekhez képest nem volt elegendő ülőpad s csak a munkaterem nem iskolai foglalkozásra szánt padjainak át-átszállításával volt a hiány némileg pótolható.» Volt iskolai takarékpénztár (50 frt betéttel). — *Tanító testület:* Sipos Julia, ig., Stefaniczáné Duma Eufemia, Vargáné Tegze Juliána, Éderné Böhm Lujza; a kisdedóvó vezetője: Csomor Antónia. — A növendékek létszáma a hat osztályban: *150;* évközben elmaradt: 7. *Tandíj:* 2 frt; *beírási díj:* 50 kr.

6. Az alsó-meczenzéfi állami felső népiskola és a vele kapcsolatos vasipartanműhely értesítője az 1886—87. tanévről. (V. évf.) **Közli: Lévay István, igazgató.** — Az értesítő panaszkodik az iskola gyér látogatottsága miatt s kiemeli, hogy különösen a leányiskolánál «határozott visszaesés konstatálható». A növendékek már az első évben annyira elsajátitják a magyar nyelvet, hogy az évi vizsgálatokat e nyelven tarthatják meg. Az iskolaépület czélszerütlen. — *Tanítótestület* a lányiskolában: Lévay István, ig., Ambrus Margit, Harrach Etel, Petrák Anna. — *A nö-*

vendékek létszáma két osztályban: *12* (9+3); évközben elmaradt: 2. — *Tandíj:* 5 frt.

7. A szatmár-németi VI. oszt. protestans felső leányiskola értesítője az 1886—7. tanévről. Összeállította Sargavy Erzsébet, igazgató. — Az intézet huszonöt éve áll fen s tizenöt év óta működik mostani diszes és czélszerüen épített helyiségében. Ez évben állíttatott fel a VI-ik osztály s vette fel az intézet mostani nevét. A növendékek száma évről-évre szépen emelkedik. *Tanítótestület:* Sargavy Erzsébet, ig., Erős Borcsa, Harsányi Gizella, Nagy Irma, Ujszivy Ilona; Both Sándor és Vigh Károly óraadó tanárok. — *A növendékek létszáma* hat osztályban: *64* (9+16+ +19+10+4+6); évközben elmaradt: 8. A külön kézimunkatanfolyamban részt vettek 54-en. Más statisztikai kimutatásokat az értesítő nem közöl. *Tandíj:* helybeliek 20, vidékiek 30 frt; *benlakás díja* havonként 22 frt.

Értekezés: «Adatok a szatmár-németi prot. felsőbb leánynevelő intézet multjából» Tabajdi Lajostól.

8. Hetedik tanügyi értesítő a szegedi apácza-iskolákról. Közzéteszi: Oltványi Pál, igazgató. — Emez iskolák állanak: 1. négy osztályú elemi népiskolából; 2. hasonosztályú «leányneveldéből»; 3. ezen iskolák növendékei mellett még u. n. jelöltek is képeztetnek a rend számára. — A tanítás a Mi asszonyunkról nevezett szegény nővérek gondjaira van bizva. — *A növendékek létszáma:* a népiskolában 289, a nevelő intézetben 138. — Megemlítjük, hogy a Mi asszonyunkról nevezett apáczák hazánkban 12 iskolában (Földeák, Lippa, Lugos, N.-Becskerek, Oravicza, Perjámos, Szeged, Temesvár, Versecz) *196*-an összesen 5899 növendéket és 177 jelöltet tanítanak. — Az oktatás ingyenes; a nevelőintézetben a benlakás díja havonként 25 frt.

Értekezés: «A vallás-erkölcsi nevelésről» Oltványi Páltól.

9. Kutka Mária benlakással összekötött verseczi magán elemi- és polgári leányiskolájának értesítője az 1886—7. tanévről. Közli: Kutka Mária, int. tulajdonos. — E jónevű intézet huszonhat év óta áll fen s az értesítő legnagyobb része a betöltött negyedszázad nevelői munkásságának vázolásával foglalkozik. A lefolyt iskolai évről kevés tudósítást foglal magában. *Tanítótestület:* Kutka Mária, ig., Kún Etelka, Bartoniek Irma, Perolini Virginia; Rezucha Venczel, Neustadt Vilmos, Waldherr József, Perjéssy Lajos, Glück Károly és Braschován Szvetozár óraadó tanárok. — Az intézetnek volt négy elemi és két polg. l. iskolai osztálya; ezekben *összesen 70 növendék* (kikről az értesítő részletesebb adatokat nem közöl). Megemlítjük, hogy fenállása óta 539 növendék látogatta az intézetet s ezek közül volt: helybeli 337; vidéki 103, külföldi 99. — *Tandíj:* az elemi 1. osztályban 2 frt, a II. és III. osztályban 3 frt, a

IV-ikben 4 frt; — a polg. l. iskola I. osztályában 5 frt, a II-ikban 6 frt. havonként. A *benlakás díja:* 290 frt.

Értekezés: «Adatok az intézet történetéhez annak megnyitásától a mai napig.»

10. Keméndyné-Drucker Irma nőnevelő intézetének értesítője az 1886—87. tanévről. — Szintén 25 év óta áll fen s e negyedszázados mult ismertetésére van szentelve az értesítő jórésze. — *A tanítótestület* 18 tagból áll; tagjai az óraadókon kivül: Keméndy Irma, ig., Gunkel Anna, Mogán Róza, Tamler Friderika és Gondák Ilka. — Az intézet hat osztályú elemi- s kétosztályú felső leányiskolából áll. A hat alsó osztályt 67-en, a két felsőt 17-en látogatták; benlakó növendék volt 16. — Fenállása óta 913 növendék látogatta az intézetet; ezek közül helybeli volt 593, vidéki 320, külföldi 12. — *Tandíj:* az I. osztályban 3 frt, a II-ikban 4 frt, a III-ikban 5 frt, a IV-ikben 6 frt, az V- és VI-ban 7 frt; a két felsőben 8 frt. havonként, — *beirási díj:* 1 frt; — *benlakás díja:* tizenkét éves korig 350 frt, azon túl 400 frt.

Értekezés: «Visszapillantás az intézet huszonötéves multjára.»

11. A Komárom sz. k. város védnöksége alatt álló és komáromi női iparegylet által fentartott női ipariskola értesitője az 1886—7. tanévről. (VI. évf.) **Szerkesztette: Tuba János, nőiparegyl. titkár.** — Az évi jelentés örömmel említi a társadalom meleg érdeklődését az intézet iránt, mely négy évi fenállás után a legszebb virágzásnak indult. Az iskola czélja: «nőipari munkák gyakorlati tanítása által az önerejükre utalt nőket keresetképesekké tenni s számukra — lehetőleg már a tanfolyam alatt — munkaadás által keresetet biztosítani; a családi körben foglalkozó s keresetre nem szorult nőnek pedig mindennemű kézimunkában alapos kiképzést nyujtani.» A tanítás tisztán gyakorlati, elméleti oktatás nincs. A rendes tanfolyam két év; de vannak külön tanfolyamok is az egyes munkanemekre. A növendékek 50—70 százaléknyi osztalékot kapnak a munkadíjakból ügyességök, a munka természete s az azzal járó fáradsághoz mérten. — *Tanítók:* Schlosser Hermin, ig. tanítónő, Molnár Etelka és Gyalokay Etelka. — Az iskolának *70 növendéke* volt. — *Tandíj:* havonként 2 frt; felvételi díj 1 frt.

*

Mult füzetünkből tévedésből kimaradt az alábbi értesítő ismertetése.

A brassói m. kir. állami és polgári iskolák XII. értesítője az 1886—7. tanév végén. Szerkesztette Orbán Ferencz, igazgató. — A polg. fiuiskolát az állam főreáliskolává alakítja át fokozatosan; a polg. iskolával összekapcsolt ipar- és kereskedelmi szaktanfolyamok pedig önálló közép ipar- és keresk. iskolákká válnak. E változások felbontották

az eddigi szervezetet s a mostani átmeneti állapot megszünése után új szervezést tesznek szükségessé. A polg. és elemi lányiskolák belső életét nem érintették emez átalakítások; legfeljebb helyiséget cseréltek, a mi csak javára szolált a tanításnak. A jelentés e tekintetben mint újítást kiemeli, hogy ez évben, megkezdték az egészségtan tanítását, még pedig a II. osztályban a természetrajzzal s megfelelő olvasmányokkal kapcsolatban és a IV. osztályban heti egy órán önállóan s e mellett a vegytannal és háztartástannal összekötve. — Az iskolai takarékpénztár szép eredménynyel müködött. — *A polg. lányiskola tanítótestülete:* Orbán Ferencz, ig., Dániel György, Förderné Solymosi Anna, Geőcze Sarolta, Killyényi Endre, Madarassyné Jancsó Róza, Raidl Sándor, Végh Mátyás; Orbán Ferenczné tanította a franczia nyelvet. — A *növendékek létszáma* négy osztályban: 88 (33+30+16+9); évközben elmaradt: 9. *Vallásra nézve:* r. kath. 33, helv. 18, unitárius 1, ágost. 22, mózes v. 4, gör. kel. 10. *Nyelvre nézve:* magyar 58, magyar-német 17, szász 3, román 10. *Illetőségre nézve*: helybeli 61, vidéki 27. — A növendékek franczia nyelvet tanultak, tornát nem. — Az elemi lányiskolai osztályokba (Tanítónők: Borosnyai Katalin, Borosnyai Póli, Czinner Janka, Schmid Mari, Starkné Zeffer Mari, Barabásné Szentiványi Blanka, Vizy Teréz) járt *286* növendék. — *Tandíj*: az el. iskolában 2 frt, a polgáriban 5 frt, *felvételi díj*: amott 25 kr., itt 50 kr.

Értekezés: «A gyermeki szeretet Petőfi lyrájában» Végh Mátyástól.

KIMUTATÁS
A «MÁRIA DOROTHEA» EGYESÜLET VISSZAÉRKEZETT GYÜJTŐIVEIRŐL.

(Negyedik közlemény.) *

Nagy Lujza *1313. sz. ívén:* Etl József 1 frt. Nagy Lujza 2 frt. Riammer János 1 frt. Nyitray Lajos 1 frt. Kovács Dávid 1 frt. Holub János 20 kr. N. N. 20 kr. Mikó György 1 frt. Streit Emma 1 frt. *Összesen 8 frt 40 kr.*

Nagy Luiza gyűjtése (1289—1313. sz. íveken), **összesen: 71 frt 20 kr.**

Gyüjtő: Horváth Ödön, az eperjesi jogakadémia igazgatója. 2053. sz. ívén: Horváth Ödön 50 kr. Horváth Ödönné 20 kr. Th. és neje 20 kr. Brückmann báróné 30 kr. Kély Pálné 20 kr. Kéler Pál 20 kr. Klein János 10 kr. Malomházy István 10 kr. Glawa 10 kr. Dr. Schwetz Antal és neje szül. Tóth Clementine 50 kr. Kirchner Károly 20 kr. Bugyi Pál 10 kr. Irányi Dániel 1 frt. Özv. Barabás Dánielné 50 kr. Kalmár Imre 80 kr. Aganer Imréné 10 kr. Nagy Tamás 10 kr. Dr. Krawely és neje 20 kr. Huszár Kálmánné 50 kr. Szelény Rózsa 20 kr. P. 20 kr. Özv. Kéler Pálné 40 kr. Krayroll Antalné 20 kr. *Összesen 6 frt 30 kr.*

Gyüjtő: Kardos Mariska, Sz.-Szt.-Miklós, 2061. sz. ívén: Balla Árpádné 50 kr. Schwindt Anna 40 kr. Kardos Győzőné 40 kr. Simenits Mátyásné 40 kr. Kalioza János 1 frt. Gere Miklós 20 kr. N. Gere István 10 kr. Eisenbaum Szidónia 10 kr. Rajeczi Ferencz 40 kr. Kardos Mariska 40 kr. Bibó Imre 1 frt. *Összesen 4 frt 90 kr.*

Gyüjtő: Máthé Domokosné, Budapest, 2085. sz. ívén: Kolozsváry Istvánné 20 kr. Fodor Józsa 10 kr. Oslizmayer 20 kr. Kvassayné 20 kr. Lovas Sándorné 20 kr. Kuzmich Gizella 20 kr. Máthé Mariska 20 kr. B. Máthé Domokos 20 kr. B. Máthé Mária 20 kr. Reichel Anna 20 kr. Túth Elekné 20 kr. Fluh Ádám 20 kr. Frey Ferenczné 20 kr. Rényi Rezsőné 20 kr. Kelmdorfor Józsefné 20 kr. Dr. Lőwy Sándor 20 kr. Bucsánok Anna 20 kr. Toldy Zoltán 20 kr. Towy Sarolta 10 kr. *Összesen 4 frt.*

Gyüjtő: Járossy Boris, Fehértemplom, 1226. sz. ívén: Özv. Pálffy Fáni 10 kr. Pálffy Elemér 10 kr. Pálffy Szilárd 10 kr. Pálffy Tihamér 10 kr. Pálffy Győző 10 kr. Pálffy Dezső 10 kr. Bottlik Dezsőné 10 kr. Nikolits kir. ügyész 10 kr. Pándy 10 kr. Gozsdu Elek 10 kr. Sannkon

* A megelőző közleményeket l. VI—VII. f. 323—28. lap; VIII. f. 386—94. lap és IX. f. 449—57. lap.

Miklós 10 kr. Dr. Ohr. József 10 kr. Bottlik Dezső 10 kr. Ifj. Bottlik Dezső 10 kr. Bottlik Tibor 10 kr. Nikolits Istvánné 10 kr. P. Vili 10 kr. Gremér Anna 10 kr. Popescu Dániel 10 kr. Popescu Frigyes 10 kr. Cohs Szidónia 10 kr. Anselma Olga 10 kr. Kolarov Danica 10 kr. Mina Marie 10 kr. Johanna Rózsa 10 kr. N. N. 4 frt 50 kr. *Összesen 7 frt.*

Gyűjtő: Kralovánszky Istvánné Budapest 1865 sz. ív. Szabó Mária 20 krajczár. Vassné Sarolta 10 krajczár. Ollain Ida 10 krajczár. Andrássy Berta 10 kr. Szücs Sarolta 20 kr. Veiner Ilona 10 kr. Fáy Mariska 10 kr. Mateyka Irma 10 kr. Albu Boriska 20 kr. Bikky Ida 20 kr. Veszprémy Ida 10 kr. Bedő Mariska 10 kr. Tóthfalusy Gizella 10 kr. Pfeifer Ida 10 kr. Szabó Berta 10 kr. Fekete Eszter 15 kr. Tóth Erzsi 20 kr. Jancsó Anna 10 kr. V. Tóth Mária 10 kr. Krantz Janka 10 kr. Virágh Klára 20 kr. Ördögh Julia 20 kr. Augusztiny Thekla 10 kr. Kabdebó Katinka 10 kr. Lévay Eszter 20 kr. Spiegler Bella 20 kr. Broche Teréz 20 kr. Schiller Irma 20 kr. Nasztics Vidoszava 20 kr. Karakó Ilona 10 kr. Dombay Mari 20 kr. Miklós Róza 10 kr. Visontay Kamilla 10 kr. Szöllössy Irma 10 kr. Szöllössy Etelka 10 kr. Eszesz Nella 15 kr. Forray Ilona 10 kr. Hegedüs Irma 1 frt. Gallandauer Paula 10 kr. Divald Józsefné 10 kr. Bäck Eleonora 10 kr. Deáky Margit 10 kr. Müller Szidónia 10 kr. Nánásy Róza 10 kr. *Összesen 6 frt 70 kr.*

168. sz. íven: Weinhold S. *2 frt 50 kr.*

Gyüjtő: Uhrl Józsa Pozsony tanitónő képezde igazgatónője. Witek Róza 353 sz. ívén: Y. E. 10 kr. Both János 10 kr. Lillik Antal 20 kr. Kálméra Dániel 20 kr. N. N. 10 kr. M. M. 10 kr. L. M. 10 kr. Bölcskey Károly 30 kr. N. N. 10 kr. A. M. 10 kr. N. N. 20 kr. Sipos Margit 40 kr. J. Z. 10 kr. Tisza Károly 20 kr. Milloh Károly 30 kr. P. G. 30 kr. Zuber József 3 frt. Tóth Benő 50 kr. Krenyétty Aladár 40 kr. Balkay Adolf 1 frt. Dr. Cseley János 1 frt. Festetich 1 frt. Grubin Lőrincz 50 kr. Kesztler Edéné 20 kr. Kun Miklósné 1 frt. Pogrányi Józsefné 50 kr. Csorna Berta 10 kr. Komáromi első takarékpénztári részvényt. 1 frt. Kiss Imre 40 kr. A. R. 20 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. Rosgl 20 kr. Kaite 20 kr. D. K. 20 kr. K. L. 20 kr. Sz. Iné 30 kr. Pick Rosália 50 kr. Sulacsik Lajos 20 kr. Molnár Etelka 25 kr. N. N. 10 kr. Sós Lajosné 10 kr. Kutlivna Lajosné 10 kr. Grünfeld Riza 30 kr. Kény Péterné 20 kr. Mézvörös János 10 kr. Komárom vidéki takarékpénzt. részvényt. 1 frt. Diósy Ignácz 30 kr. Koczor Gyuláné 20 kr. Fektor Györgyné 20 kr. K. 20 kr. özv. Stégterné 20 kr. Poloni Lajos 30 kr. Weisz Gizella 40 kr. N. N. 10 kr. Vörös Jánosné 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Puch Károly 30 kr. Grünhut Julia 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Pintér Lipót 20 kr. K. L. 10 kr. Hittrich József 20 kr. Lakatos 20 kr. Witek Mariska 25 kr. *Összesen: 22 frt.*

Hannicker Mária *406. sz. ívén:* Kriha György 50 kr. Siller Károly 20 kr. Hernádvölgyi Róbert 1 frt. Hanniker Józsa 1 frt. Pirk Julia 20 kr. Luzsa Mátyás 50 kr. A Rocki Lieber 20 kr. özv. Hodobay Józsefné 1 frt. Nagy Caroline 20 kr. Rolland Johanna 30 kr. Szakava 50 kr. Tóth Pál 1 frt. R. Schwenda 50 kr. Kaiser Zsófia 20 kr. Vaskan Etelka 10 kr. Hanniker Mária 20 kr. *Összesen: 7 frt 60 kr.*

Gausz Mária *464. sz. ívén:* Szvoboda Lajos 1 frt. Szobovics Aranka 50 kr. Sch. N. 20 kr. L. K. 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 10 kr. Glatti 50 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. F. Schmautz 10 kr. E. Schmautz 10 kr. A.

Schmautz 10 kr. N. N. 10 kr. Faham földi 20 kr. Földi Mari 20 kr. Hölzl Emilia 20 kr. Hölzl Zsigmond 20 kr. Iker Viktória 10 kr. Potossitz Antoinette 10 kr. Jittmar Viktória 10 kr. Guczinsecz 30 kr. Marie de Rissaldis 50 kr. Klemenz Ed. 1 frt. Somonett E. 20 kr. *Összesen: 6 frt 70 kr.*

Blumenstein Sarolta *454. sz. íven:* X. 1 frt. M. O. 50 kr. C. K. 50 kr. N. N. 30 kr. N. N. 20 kr. Schvitzer Rosa 40 kr. R. K. 30 kr. Stux Leonora 20 kr. T. K. 50 kr. E. T. 20 kr. I. G. 30 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. Latzko 20 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. J. B. 15 kr. N. N. 10 kr. N. N. 30 kr. N. N. 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. G. J. 20 kr. N. N. 20 kr. Drechrl M. 30 kr. Neuman Wis. 25 kr. *Összesen: 8 frt 20 kr.*

Hamary Dániel dr. honvéd főtörzsorvos *2064. sz. íven:* Dr. Hamary Dániel 1 frt 20 kr. Hamary Melinda 50 kr. Hamary Kornél 30 kr. Kelenföldy Endre 10 kr. *Összesen: 2 frt 10 kr.*

Gyűjtő: Décsey Janka Mármaros-Sziget, áll. fels. l. isk. igazgatója. Décsey Aranka *957. sz. íven:* 1 frt. Deping Irma 1 frt. Keller Aurelné 50 kr. Koller Aurélne 50 kr. Zalayné Décsey Melinda 50 kr. Meindorszky Menyhért 2 frt. Izák Mariska 10 kr. Likker Etelka 20 kr. Mán Izidora 10 kr. Mán Irénke 10 kr. Mán Elemérke 10 kr. Berger Ilona 10 kr. Berger Kornélia 10 kr. Berger Gyula 10 kr. Berger Bandi 10. Indre Laczi 10 kr. Papp Aranka 10 kr. Lukassievits Mariska 10 kr. Lukassievits Ella 10 kr. Fülöp Mariska 10 kr. Fülöp Csilla 10 kr. Fülöp Annuska 10 kr. Fülöp Mihályka 10 kr. Bunáth Gizella 10 kr. Bernáth Margit 10 kr. Gönczy Klára 10 kr. Dezső Bella 10 kr. Dezső Janka 10 kr. Dezső Ödön 10 kr. kensel Olga 10 kr. Sensel Annuska 10 kr. Bernáth Irma 10 kr. Dr. Bu-Sovszky Endréné 10 kr. Glatz Edith 10 kr. Glatz Janika 10 kr. Glatz Ede 10 kr. Zanathy Emma 10 kr. Glatz Györgyné 10 kr. Bernát Lajos 10 kr. Dezső Kálmán 10 kr. Sándor és Agotha 50 kr. Fejér Zsigmond 50 kr. Fejér Zsigmondné 50 kr. Fejér Antal 20 kr. Fejér Erzsi 20 kr. Fejér Klára 20 kr. Zanathy Gáborné 1 frt. *Összesen 12 frt 10 kr.*

Káhán Sarolta *958. sz. íven:* Rberdain Sámuelné 20 kr. Kálmán Sándorné 20 kr. Kálmán N. Samuné 20 kr. Ifj. Kálmán M. Sámuelné 20 kr. Kálmán Berta 20 kr. Kahan Sara 20 kr. Dr. Edenburgné 30 kr. Kahan Rosália 20 kr. M. S. Kálmánné 30 kr. Káhán Lajos 20 kr. Stern D. 10 kr. Hegyesy Gizella 20 kr. Káhán N. 10 kr. Káhán Sarolta 20 kr. Taubes Róza 20 kr. Zeisler Hani 20 kr. Löwinger Czilli 20 kr. Stern Sámuelné 10 kr. N. N. 10 kr. *Összesen: 3 frt 60 kr.*

965. sz. íven: Markus Ágoston 10 kr. Medveczky Irma 20 kr. Medveczky Árpád 10 kr. Lukassievitz Ella 20 kr. Markus Ágostonné 20 kr. Özv. Dobay Jánosné 10 kr. Péterffy Teréz 10 kr. Kádas István 40 kr. M. Z. 40 kr. *Összesen: 2 frt 20 kr.*

959. sz. íven gyűjtött: Dr. Berger Jánosné Zilah. N. N. 20 kr. Jeney Margit 20 kr. Jeney Sarolta 10 kr. N. N. 10 kr. N. 1 frt. Dr. Berényiné 1 frt. Zeitlerné 50 kr. Lőrinczyné 20 kr. Kis Endréné 30 kr. Török 20 kr. Moni Gyálné 20 kr. Novák N. 10 kr. Károssy 50 kr. Zevánnyi Anna 20 kr. Hochsinger Lanra 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. B. Kornél 10 kr. M. N. 20 kr. Honvéd 10 kr. *Összesen: 5 frt 50 kr.*

Indre Lászlóné *960. sz. íven:* Indre Sz. Mariska 1 frt. Sasor Dávid 40 kr. Nagy Vilmos 10 kr. Indre László 10 kr. Indre Bella 10 kr. Sátor

Dávidné 10 kr. Pap Aranka 10 kr. Márk Géza 20 kr. Nyilvan Livia 10 kr. Virág Béla 10 kr. Jakab Bertalan 10 kr. Bintya Péter 10 kr. Drenyovis László 10 kr. Drágos Gábor 10 kr. Papp János 10 kr. Székely János 20 kr. Pelwán Péter 10 kr. Egy honvéd 20 kr. Grasselly Nándor 20 kr. id. Indre László 30 kr. Márk Jakabb 10 kr. Misz Teréz 10 kr. Simon Eliás 10 kr. Mán Lajos 20 kr. Donorél Anton 10 kr. Csákány Sarolta 10 kr. Goldstein és Friedmann 20 kr. Benaurey T. 10 kr. Stern Ignácz 10 kr. Molche Lajos 10 kr. Hirschell József 10 kr. Stark Rudolf 10 kr. Dezső Lajos 10 kr. Dezső F. 10 kr. Dr. Széles Antal 10 kr. *Összesen: 5 frt 50 kr.*

Bázár Gizella okl. tanitónő *961. sz. ívén:* B. Eperjesyné 1 frt. I. 1 frt. Nagy Emilia 10 kr. Dekker Frigyesné 10 kr. Eperjessy Jánosné 1 frt. Eperjessy 1 frt. Dekker Frigyes 10 kr. Veverán István 10 kr. Dekker Irén 10 kr. ifj. Dekker Frigyes 10 kr. Berta Losschmidt 10 kr. Uzon Jánosné 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Romer Magdolna 1 frt. B. Gy. 10 kr. Cz. B. 10 kr. H. J. 10 kr. S. L. 10 kr. N. L. 10 kr. F. Z. 10 kr. N. N. 50 kr. N. N. 10 kr. X. Y. 20 kr. J. 20 kr. N. N. 20 kr. *Összesen: 7 frt 10 kr.*

Fekete Teréz szatmárnémeti tanitónő *962. sz. ívén:* Fekete Teréz 1 frt. Harsányi Gizella 50 kr. Séger Irma 30 kr. Demjén Erzsébet 30 kr. Palády né 30 kr. Sákler Józsefné 50 kr. Kótai Lajos 20 kr. Géresi Márton 10 kr. Palády Lajos 20 kr. Pályi Lajos 20 kr. Kádas Józsi 20 kr. N. N. 20 kr. *Összesen: 4 frt.*

Hajnalka *963 sz. ívén:* Elsasz Dávid 1 frt. Dr. Keleti Vincze 1 frt. Leimdörffer Irma 1 frt. Liederman 50 kr. Henitz Vilma 1 frt. Drétler Frigyes 1 frt. Spitz Henrik 50 kr. Fodor László 1 frt. T. E. 50 kr. Preisich S. 50 kr. *Összesen: 8 frt.*

Líkker Ferencz *964. sz. ívén:* Papp Sándor 10 kr. Zamcsek Dániel 10 kr. Stark Simon 10 kr. Likker Irma 10 kr. Schmidt Lajos 10 kr. Wruzsán Gy»rgy 10 kr. Varhald Jakab 10 kr. Éder Erzsébet 10 kr. Juller Mihály 10 kr. Baltai János 20 kr. Imre Simon 10 kr. Székely Sándor 10 kr. Horzsa Pál 13 kr. Pfeilmajer 10 kr. Stark Ferencz 30 kr. Fizély Sándor Ritz Gábor 20 kr. Erősdy Dániel 40 kr. Likker Róza 10 kr. Likker Ferenczné 20 kr. Földes Pál 20 kr. Földes Pál 20 kr. Földes Pálné 10 kr. Földes Mariska 10 kr. Gruber János 20 kr. Lengyel Zachariás 20 kr. Kuwoszky Zsigmond 20 kr. Győző Lenke 20 kr. Lányi Matild 10 kr. Koczvald Ilona 10 kr. Karácsonyi Dániel 10 kr. özv. Pap Jánosné 20 kr. Walterné 10 kr. Ficker 10 kr. Jamandi 10 kr. Likker Ferencz 57 kr. *Összesen: 5 frt 50 kr.*

Décsey Janka *965. sz. ívén:* Depiny Margitka 10 kr. Depiny Janka 10 kr. Depiny Béla 10 kr. Depiny Melánia 10 kr. Depiny Károly 10 kr. Depiny Feri 10 kr. Bánóczy Etelka 10 kr. Bánóczy Antalka 10 kr. Bánóczy Jolánta 10 kr. Horváth Feri 10 kr. Szutter Luiza 10 kr. özv. Hampigel Ferenczné 10 kr. Reitz Jánosné 10 kr. Reitz János 10 kr. Reitz Tamás 10 kr. Reitz Johanna 10 kr. Faatz Lajos 10 kr. Faatz Lajosné 10 kr. Nemesánszky Aranka 10 kr. Reitz Péter 10 kr. Sánta Pál 10 kr. Schmidt Vilmos 10 kr. *Összesen: 2 frt 20 kr.*

Décsey Janka úrhölgy gyüjtése a *957—966. sz. íveken: Összesen: 55 frt 80 kr.*

Arendt Lajos Alcsuth *00 ívén:* Graef 1 frt. Muary altáb. 20 kr.

Jutrász alezredes 50 kr. Janny Rezső 10 kr. Zedink 10 kr. Fruman M. 1 frt. Arendt Lajos 1 frt. *Összesen: 3 frt 90 kr.*

Tirpák Irén *165. sz. ívén:* Özv. Farkas Zsigmondné 1 frt. Eleméry Aurél 1 frt. Teleszky Ferenczné 1 frt. N. N. 20 kr. Eleméry Irma 50 kr. Eleméry Klára 50 kr. Szeher Josefa 20 kr. Serly Mathild 1 frt. Sal Ferenczné 1 frt. Tirpák Irén 60 kr. *Összesen: 7 frt.*

Gyűjtő: Rátz Hersilia ungvári áll. el. isk. tanitónő. 268. sz. íven: Zalatnay G. 20 kr. Rátz György 50 kr. Rátz Balog Otilia 20 kr. Eufimia Cibian 40 kr. özv. Krizevszky Rné 10 kr. özv. Lázár Györgyné 10 kr. Loyczel Ilona 20 kr. Kovács Lajos 20 kr. Demény A. 20 kr. Lőwy Rudolfné 50 kr. Lőwy Rudolf 50 kr. Becker Henrik 30 kr. Todor Plesea 20 kr. Petrea George 20 kr. Roska István 30 kr. Tirea Dumitru 20 kr. Edelhauser Lajos 50 kr. Todea János 1 frt. T. Pascea 40 kr. Lőwy Hermin 1 frt. Zoritia Cristia 33 kr. Sidónia Muntean 20 kr. Oktavia Motora 20 kr. Paulina Motora 10 kr. Aurél 10 kr. Dominika Chirtoso 10 kr. Stáry Irén 20 kr. N. N. 20 kr. Otti N. 10 kr. Gerasim T. 20 kr. N. N. 40 kr. Lőwy Dávid 2 frt. Lőwy Zsiga 3 frt. N. N. 10 kr. Pál Miklós 20 kr. Kovács Pál 20 kr. Kummerlender 30 kr. Révainé 20 kr. Morarin Gerasim 50 kr. Erssek Elekné 20 kr. Nicolae Motora 10 kr. R. Decián 20 kr. H. Binder 50 kr. J. B. 30 kr. Weirather Fáni 30 kr. Kalcherné 10 kr. Pap Eufémia 20 kr. Joanett Anna 30 kr. Demény Fekete Kata 20 kr. Sófalay Ferencz 20 kr. Vlásza 20 kr. Molnár Lajos 10 kr. Cristia János 10 kr. Csonka Perikles 10 kr. H. L. G. pénzügyőr 10 kr. Baki 20 kr. Bakiné 20 kr. Szkerisorai biró 50 kr. Daudea Amos 50 kr. Birla Juon 30 kr. Csoma Juon 20 kr. G. Candrea 10 kr. Salczer Gusztáv 20 kr. Duducz Gábor 20 kr. Julia P. 40 kr. Szuchy László 50 kr. J. Almasan 10 kr. J. Burszu 20 kr. Alisandru Mihály 20 kr. Zudorl Ákos főszolgabiró 20 kr. Szemeriay Gyula 20 kr. Korkes György 30 kr. Létay Aladár 20 kr. N. N. 30 kr. Hirsch Albert 50 kr. Eufemia Albescu 20 kr. Kovács Gyárfás 50 kr. Révai 20 kr. Galandauer 1 frt. H. J. 17 kr. Verekedő Gyula 20 kr. Tutajos Ákos 20 kr. *Összesen: 25 frt.*

Király Emma gyűjtése a *495. sz. íven:* (Kismárton) N. N. 10 kr. N. N. 20 kr. N. N. 10 kr. X. Y. 10 kr. H. 20 kr. B. R. 20 kr. X. 20 kr. Krammer József Kismárton 2 frt. Y. 20 kr. Nina 20 kr. Császár 20 kr. Király Emma 50 kr. Kaprinay Anna 50 kr. Kaprinay Gizella 10 kr. Zechmeister Anna 10 kr. Kasztrovszky Julia 50 kr. Laschoba Ottilia 50 kr. Wolf Hermin 1 frt. Wolf Adél 50 kr. N. N. 10 kr. *Összesen: 7 frt 50 kr.*

Gyüjtő: Radnay Bella felsőbb l. isk. tanitónő Budapesten, az Andrássy-uti tanitónő képz. intézetben. 1886. sz. íven: Adakoztak: Girókuthy Ferenczné 2 frt. Pirnitzer Alajosné 2 frt. Gross Albertné 2 frt. Veress Pálné 2 frt. Richterné 20 kr. *Összesen: 8 frt 20 kr.*

Gyüjtő: Uhrl Józsa, tanitónő képző int. igazgató Pozsonyban. Balázs Anna *378. sz. ívén:* Balkovics Mariska 20 kr. Dibza Dánielné 20 kr. N. N. 30 kr. özv. Balázs Lajosné 70 kr. Mezey Ilona 20 kr. özv. Katona Józsefné 30 kr. Mányik Malvin 50 kr. Istvánffy Mariska 20 kr. Fodor Erzsébet 20 kr. B. M. 30 kr. Balázs Mariska 30 kr. Balázs Ilon 30 kr. Balázs Anna 30 kr. *Összesen: 4 frt.*

Dúzs Ilona *380. sz. ívén:* Dúzs Sándor 1 frt. Stelmer József 1 frt. Nagy Róza 1 frt. *Összesen: 3 frt.*

Ferenczy Irma *381. sz. ívén:* Gregor Imre 1 frt. Kádek István

1 frt. Ertl István 1 frt. Enderle Istvan 1 frt. Dresz Elek 1 frt. Hinreon Ernő 1 frt. Modrányi Apolónia 1 frt. Mayer György 1 frt. Ádámik Anna 1 frt. Filó János 1 frt. Ötömöry Ferencz 1 frt. Sósska Mátyás 50 kr. Csernay János 50 kr. Csernay István 50 kr. Lulyák Antal 1 frt. B. Apolónia 1 frt. Rajeczky József 50 kr. *Összesen: 15 frt.*

Grossmann Bella *383. sz. ívén:* Singer József 20 kr. Dr. Janovitz Bertalan 1 frt. X. Y. 20 kr. Glasner M. 40 kr. Steiner 40 kr. Kubinyi György 20 kr. Luby Gyula 1 frt. ifj. Kiszely János 20 kr. Csemiszky Mikicza 10 kr. Mastis Péter 20 kr. Lehoczky Ferdinánd 20 kr. Freind W. 20 kr. N. N. 10 kr. *Összesen: 4 frt 20 kr.*

Paczor Valburga *389. sz. ívén:* Mopuk 50 kr. Dr. Blein 1 frt. Horváth 20 kr. Szkaliczky főhadnagy 20 kr. Bónisz 1 frt. Domby Adolf 20 kr. Göbel Ödön 50 kr. Pomiohy 30 kr. Szégner 20 kr. Deutsch főhadnagy 20 kr. detto : 20 kr. detto : 20 kr. N. N. 20 kr. X. Y. 20 kr. Traub 20 kr. Kemény 20 kr. Petunocz 20 kr. Makay 50 kr. Blatekke 20 kr. Makay 50 kr. Hening 20 kr. Hockenschmiedt 30 kr. Zeszié 20 kr. Krigyer 20 kr. Hackenschmiedt 20 kr. Muszkolay 25 kr. Várayné 20 kr. Henriette 25 kr. *Összesen: 8 frt 70 kr.*

Krausz Antónia *401. sz. ívén:* Kessler Gabriella 50 kr. Kletzár Sándor 50 kr. N. 20 kr. Mószeri 50 kr. Wittmann Ignácz 50 kr. Skoff 40 kr. Hauptmann 50 kr. Gunther 1 frt. N. N. 40 kr. N. N. 40 kr. Pálfy Miklós 80 kr. N. N. 20 kr. Dr. Steiner Józsefné 50 kr. *Összesen: 6 frt 40 kr.*

Weltner Berta *396. sz. ívén:* Néger Ágoston 2 frt. Gyurátz Ferenczné 1 frt. Perlaky Gézáné 10 kr. P. Szabó Károly 60 kr. Baranyi Béla 60 kr. Tomasits Ödő 1 frt. Ozsorszky Ármin 1 frt. Böck Faunka 1 frt. Vay Adolf 60 kr. Horváth Lajosné 20 kr. Jókai Etelka 20 kr. Peti és Náczika 20 kr. Antal Gábor 60 kr. Szilágyi Józsefné 50 kr. Pap Amély 1 frt. Kövi Józsefné 30 kr. Horváth Mihályné 20 kr. Lády József 40 kr. Baranyayné 20 kr. Kiss Sándorné 40 kr. Rosenthal Franciska 40 kr. Kun Anna 20 kr. Weltner Berta 30 kr. *Összesen: 13 frt.*

Marczell Piroska *418. sz. ívén:* Csemez Károly 1 frt. Czeglédi István 50 kr. Wibel Ambrus 1 frt. Marczel Juszti 50 kr. Marczell Nándor 50 kr. Marczel Nándor 50 kr. Resnuha Johanna 1 frt. Öreg Marczell János 1 frt. Marczell Vilma 50 kr. Weisz Róbert 20 kr. *Összesen: 6 frt 40 kr.*

Összesen a 378.—418. sz. íveken gyűjtött *összeg: 60 frt 70 kr.*

Heitler Laura *158. sz. ívén:* Mildschütz Adolfin 10 kr. Veress Ilona 30 kr. Nesmirák Marie 30 kr. Nitschner Janka 1 frt. Pajor Jozefin 50 kr. Deutsch Olga 50 kr. N. N. 10 kr. N. N. 30 kr. Scheer Bernát 30 kr. Spitzer József 30 kr. Goldberger Ida 30 kr. Deutsch Ilona 30 kr. Heller 40 kr. Töldmár Fány 20 kr. Krausz Róza 20 kr. Kohn Cäcilia 30 kr. Mandl Matild 20 kr. Heitler Laura 40 kr. *Összesen: 6 frt.*

Pfeifferné Dobocsányi Emma *2534. sz. ívén:* 10 kr. Pfeiffer Lajos 10 kr. *Összesen: 20 kr.*

Özv. Máltás Viktorné *3464. sz. ívén:* 10 kr.

Gyüjtő: Grail Erzsi, tanitónő Nagyváradon. Fejér Olga *273. sz. ívén:* Fejér Mihály 50 kr. N. N. 2 frt. N. N. 1 frt. N. N. 1 frt. Váli Józsefné 50 kr. *Összesen: 5 frt.*

282. sz. íven: Rónay Vilma 20 kr. Löw Ilona 312. sz. ívén: Weintrailné 10 kr. Jakabné 30 kr. N. N. 20 kr. F. M. 20 kr. Löw Fány

50 kr. Steinerné 40 kr. Goldschmied Julie 30 kr. Rosenberg Gizella 20 kr. özv. Szakács Imréné 20 kr. N. N. 15 kr. Egy valaki 10 kr. Diószegi Vilma 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. G. K. 20 kr. Cs. A. 10 kr. N. N. 10 kr. O. A. 20 kr. D. K. 30 kr. N. N. 18 kr. N. N. 20 kr. N. 10 kr. Guttmann József 1 frt. S. M. 10 kr. G. F. 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. A. J. 20 kr. K. J. 20 kr. K. A. 20 kr. N. N. 20 kr. Kongstuny 30 kr. L. 20 kr. Ulman 20 kr. Löw Ilona 20 kr. G. F. 20 kr. N. N. 10 kr. Talapkovics Antalné 1 frt. Mandel M. 20 kr. Varga Ákosné 10 kr. N. 20 kr. T. M. 10 kr. Valaki 20 kr. R. S. 30 kr. Jelinek S. 10 kr. Bartos Bódog 10 kr. Stidl Ferencz 20 kr. Feusch 10 kr. Sándor 10 kr. Noár Ella 20 kr. N. N. 10 kr. U. V. 10 kr. Pásztor 10 kr. Mészáros József 10 kr. Markovics Gyula 20 kr. Kaczián 10 kr. Germán Károly 20 kr. Wallenstein Emil 20 kr. Frosch M. 20 kr. Menz Jakabné 20 kr. *Összesen: 12 frt 75 kr.*

Spitz Ceszilia *1605. sz. ívén:* Spitz Johanna 20 kr. Weisz Gáborné 20 kr. N. N. 10 kr. Spitz Karolina 50 kr. *Összesen: 1 frt.*

Recsko Elvira *1608. sz. ívén:* N. N. 20 kr. Kandel Giza 1863. sz. ívén: N. N. 10 kr. Pázmány Julia 1774. sz. ívén: Pázmány Julia 1 frt. Schönberger Róza 30 kr. Sarkady Gizella 30 kr. *Összesen: 1 frt 60 kr.*

Fenessy Mariska *1776. sz. ívén:* Szücs József 20 kr. Srodoray Lajos 10 kr. Vig Gábor 10 kr. Tunyogi József 10 kr. Fenesy Sándor 20 kr. *Összesen: 72 kr.*

Szanditz Paula *1777. sz. ívén:* N. N. 10 kr. M. H. 10 kr. Lövenstein Juliána 5 kr. Szanditzné 15 kr. *Összesen: 40 kr.*

Gyűjtő: Tóbiás Endréné polg. isk. tanítónő Kassán. Mártonfy Márton *1017. sz. ívén:* Mártonfy Márton 2 frt. X. Y. 20 kr. O. X. 20 kr. Horváth Mariska 10 kr. Hegedüs Mariska 10 kr. Holländer Ilona 10 kr. Friedmann Hermin 10 kr. Friedmann Regina 10 kr. Lang Margit 10 kr. Béki Jolán 10 kr. Schlesinger E. 10 kr. Kovács Aranka 10 kr. Brenwasser Berta 10 kr. Loósz Vilma 10 kr. Perlman Etel 10 kr. Gedeon Mariska 10 kr. Friedman Kornél 10 kr. Roth Berta 10 kr. Spitzer Etel 10 kr. Schvartz Etel 10 kr. Klár Vilma 10 kr. Schlesinger Szida 10 kr. Löhr Ilona 10 kr. Pilászy Margit 10 kr. Goldmann Frida 10 kr. Weinberg Szerén 20 kr. Vaskor Jolán 10 kr. Kregcz Izabella 10 kr. Grosz Franczisska 10 kr. Rochlitz Gizella 10 kr. *Összesen 5 frt 20 kr.*

Mártonfy Márton *1018. sz. ívén:* Mártonfy Márton 2 frt. N. O. 20 kr. Y. Z. 20 kr. A. B. 20 kr. Malasz Ferencz 1 frt. *Összesen 3 frt 60 kr.*

Mártonfy Márton *1019. sz. ívén:* Mártonfy Márton 2 frt. N. N. X. Y. N. X. 3 frt. *Összesen 5 frt.*

Az abauj-torna megyei kir. tanfelügyelőség *1022. sz. ívén:* Verédy Károly 1 frt. All. fels. népisk. tantest. 1 frt 40 kr. Eiben Mariska 20 kr. Román Margit 10 kr. Matisz Anna 10 kr. Frantz Sarolta 10 kr. Malicsky Mária 10 kr. Gedeon Mária 10 kr. Gedeon Sarolta 10 kr. Litsko Anna 10 kr. Dancsák Anna 10 kr. *Összesen 3 frt 40 kr.*

Langberg Hermin *1023. sz. ívén:* Langberg Hermin 50 kr. N. N. 15 kr. Grosz F. 10 kr. Frnamai Dávid 20 kr. R. F. 10 kr. Pesti 10 kr. N. W. 10 kr. R. J. 20 kr. A. Z. G. Cs. G. 20 kr. Brenner 30 kr. Klein József 20 kr. Friedman N. 20 kr. W. A. 20 kr. N. N. 20 kr. Seregdyné 30 kr. H. T. 10 kr. Klein Ernőke 40 kr. Ursula-klastrom 1 frt 30 kr.

Moskovits 20 kr. Feischenfelt 1 frt. N. N. 20 kr. Herschkovits B. 20 kr. A. B. 10 kr. Weisz M. hímzőiskolája 70 kr. X. X. 20 kr. *Összesen 7 frt 45 kr.*

Tóbiás Endréné *1025. sz. ívén:* Weinberg Józefa 1 frt. Holländer Róza 3 frt. Képes Lászlóné 1 frt. Hm. 1 frt. Gastos Gizella 1 frt. Ruttei Hermin 1 frt. Aranyossy 1 frt. Höffler E. 1 frt. Borbély J. 1 frt. Ambrus Adél 1 frt. Szikay F. 1 frt. Trojcsán Gabriella 1 frt. Mariska Vilmosné 1 frt. Krantz Béla 1 frt. Tóbiásné 1 frt. Spéry Stefánia 1 frt. *Összesen 18 frt.*

Weisz Hermina *1026. sz. ívén:* Weisz 50 kr. Friedmann 50 kr. N. N. 10 kr. Lipp Ferenczné 1 frt. N. N. 20 kr. N. M. 30 kr. *Összesen 2 frt 60 kr.*

Gyüjtő: Péterfy Sándor, polg. tanítónő képz. intézeti tanár Budapesten. Pikler Róza *1367. sz. ívén:* P. Gy. 30 kr. K. Zs. 1 frt. P. K. 1 frt. F. 25 kr. G. J. 50 kr. G. M. 30 kr. R. G. 20 kr. L. S. 50 kr. *Összesen 4 frt 5 kr.*

Weisz Janka *1366. sz. ívén:* Czakó Sándorné 50 kr. N. N. 20 kr. N. J. 50 kr. J. G. Cs. Sp. 1 frt. N. N. 50 kr. Klein Riza 10 kr. Weisz Janka 40 kr. *Összesen 3 frt 20 kr.*

Kékessy Emilia *1368. sz. ívén:* K. E. 50 kr. *Összesen 50 kr.*

Kohn Etel *1369. sz. ívén:* Kohn Etel 20 kr. Kohn Eugénia 10 kr. Bruck Hermina 11 kr. Schönwald Janka 20 kr. N. N. 10 kr. Schönwald Róza 20 kr. Rotter Simonné 20 kr. Schőnwald Teréz 20 kr. Sonnenthal Matild 15 kr. N. N. 15 kr. Sz. K. 20 kr. Gohits Jolán 10 kr. Lichtmann Vilmos 10 kr. *Összesen 2 frt 1 kr.*

Fukker Anna *1370. sz. ívén:* Korberné 30 kr. Brener 20 kr. Hatincanné 10 kr. Raderné 20 kr. Siszlerné 10 kr. Csicseriné 10 kr. Sváb Ferencz 10 kr. Szekeresnő 20 kr. Adler Ernő 30 kr. Fukker Anna 14 kr. *Összesen 1 frt 80 kr.*

Braun Ilona *1371. sz. ívén:* Braun Lipót 20 kr. Braun Ilona 50 kr. *Összesen 70 kr.*

Deutsch Frida *1372. sz. ívén:* Berger Malvin 10 kr. Kaiser Dávidné 10 kr. Schweitzer Julia 25 kr. Schweitzer Gyula 10 kr. Tolnai Alice 40 kr. Deutsch Frida 20 kr. *Összesen 1 frt 15 kr.*

Biedl Laura *1374. sz. ívén:* Biedl Laura 50 kr. *Összesen 50 kr.*

Téty Erzsébet *1375. sz. ívén:* Heszler Milka 50 kr. Heszler Antal 20 kr. Hautgrátzy 1 frt. Dittrich Natália 25 kr. Téty Erzsébet 30 kr. *Összesen 2 frt 25 kr.*

Hirschl Berta *1376. sz. ívén:* Ykzsrosay Sámuel 30 kr. N. N. 50 kr. M. M. 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. H. M. 30 kr. F. 20 kr. *Összesen 2 frt 20 kr.*

Seiner Izabella *1377. sz. ívén:* Polyák Menyhértné 1 frt. Scheiner 10 kr. *Összesen 1 frt 10 kr.*

Vieszt Cornélia *1378. sz. ívén:* Noficzu Ferencz 10 kr. Kossuch Sománé 20 kr. Vieszt Cornélia 20 kr. *Összesen 50 kr.*

Kohn Róza *1379. sz. ívén:* Bende Regina 20 kr. Kohn Janka 20 kr. Kohn Regina 20 kr. Veszteg Borbála 30 kr. Bódány Juliska 20 kr. N. N. 40 kr. *Összesen 1 frt 50 kr.*

Muskovits Anna *1382. sz. ívén:* Muskovits Ferencz 6 frt. Br. Lipthayné 2 frt. Sztodola Antal 30 kr. Ráner Anna 20 kr. Muskovitz T. 40 kr. Lovászy Zs. 10 kr. *Összesen 9 frt.*

Ligeti Irén *1383. sz. ívén:* Ligeti Irén 50 kr. *Összesen 50 kr.*

Marikovszky Margit *1384. sz. ívén:* Özv. Grissza Mórné 1 frt. Grissza Róza 1 frt. Zsigmondy Gézáné 1 frt. Zsigmondy Pálné 1 frt. N. N. 50 kr. Marikovszky Margit 50 kr. *Összesen 5 frt.*

Szitár Emma *1386. sz. ívén:* Rudits Ilona 20 kr. Szitár Emma 20 kr. *Összesen 40 kr.*

Balogh Eszter *1387. sz. ívén*: Sztachó Józsa 10 kr. Balogh Eszter 30 kr. *Összesen 40 kr.*

Dávid Anna *1389. sz. ívén:* Horovitz Aladár 20 kr. Ugyanezen íven Horovitz Aladár gyűjtése: Kovács Samu 20 kr. N. N. N. 10 kr. Bergel 10 kr. Hervay Menyhért 40 kr. Sebők Gyula 20 kr. E. S. 50 kr. S. O. 10 kr. V. E. 20 kr. N. N. 20 kr. Vasváry Lajos 1 frt. Somogy 20 kr. K. H. 10 kr. G. V. 20 kr. Miklós 40 kr. Dóri 20 kr. N. N. 50 kr. Franze, szedő 40 kr. N. N. 10 kr. Róbert 10 kr. Konta W. 10 kr. Mauritz E. K. 20 kr. Lumniczer K. 20 kr. S. Leopoldine 10 kr. Kutschera Szilveszter 10 kr. Bieber Ferencz 20 kr. Theil Vilmos 10 kr. Scholcz 10 kr. Konta Ferencz 10 kr. N. N. 10 kr. Ferencz 10 kr. L. E. J. 20 kr. K. V. M. 24 kr. Trauián 10 kr. K. 10 kr. Weisz 10 kr. Benson 10 kr. Frl. 10 kr. Schay 10 kr. Cs. L. 10 kr. F. E. 10 kr. U. O. 10 kr. Sch. B. 10 kr. W. 25 kr. F. J. 10 kr. Stollánai Rezső 10 kr. Audlich 10 kr. *Összesen 8 frt 69 kr.*

Deutsch Sarolta *1390. sz. ívén:* Deutsch Sarolta 50 kr. Farkas Elza 1 frt. N. N. 30 kr. A. A. 20 kr. *Összesen 2 frt.*

Egerváry Ilona *1391. sz. ívén:* Egerváry Ilona 50 kr. Kavik Fanny 50 kr. Oppenheim Kati 50 kr. Nitsch Henrik 50 kr. Krősz Elemér 20 kr. Urbanek Anna 20 kr. Urbanek Karolin 10 kr. Kohn Elize 20 kr. Thér Jánosné 20 kr. Szücs Sarolta 10 kr. Telegdy Roth M. 30 kr. N. N. 50 kr. Hántschel Borbála 10 kr. Hofstättner Mariska 20 kr. Perényi Károlyné 20 kr. Radótz Jánosné 10 kr. Krukerek Janka 10 kr. Váradi 10 kr. Leimeter S. 10 kr. Leimeter L. 10 kr. Leimeter E. 10 kr. Leimeter E . . a 10 kr. *Összesen 5 frt.*

Frankfurter Adél *1392. sz. ívén:* Frankfurter Teréz 20 kr. Frankfurter Matild 10 kr. N. N. 10 kr. Misky Eliza 10 kr. Kohányi M. 50 kr. Szink Gyula 1 frt, N. N. 10 kr. Jakobovich Zsigmond 50 kr. Kohányi H. 50 kr. V. N. 50 kr. Aichell 1 frt. Lévay János 30 kr. Pintér Ödön 20 kr. Tantos Ferencz 20 kr. Weinek Márton 20 kr. Frankfurter Adéle 10 kr. *Összesen 5 frt 60 kr.*

Goldstein Ella *1393. sz. ívén:* Kastriner Johanna 10 kr. Goldstein Ella 20 kr. Neumann Miksáné 20 kr. Püchler Jánosné 20 kr. Vessely Mihályné 20 kr. N. N. 20 kr. *Összesen 1 frt 10 kr.*

Glasser Sarolta *1394. sz. ívén:* Hass Auguszta 10 kr. Sarolta 20 kr. Erna M. 40 kr. Anton P. 40 k.. Desirée R. 20 kr. N. N. 20 kr. Gelb Sali 10 kr. Sand 20 kr. S. József 30 kr. P. Erna 20 kr. *Összesen 2 frt 30 kr.*

Grossmann Róza *1395. sz. ívén:* Boronkay 20 kr. Rozsnyovszky Ferencz 30 kr. Mike Hedvig 10 kr. Paupiè Josefin 10 kr. Anony X. 40 kr. X. Y. 50 kr. Deutsch Béláné 50 kr. *Összesen 2 frt 10 kr.*

Haas Gizella *1396. sz. ívén:* Tedesco Arthur 20 kr. Tedesco Zsófia 10 kr. Horváth Józefa 10 kr. Lévai Lujza 10 kr. Stohvasser Karolin 10 kr. Tonheiszer Karolin 10 kr. Sz. M. 10 kr. Hegyi József 20 kr. Horváth 10 kr. G. M. 20 kr. Sipos 10 kr. Simonits 10 kr. N. N. 20 kr. N 10 kr. N. N. 10 kr. Várnai 10 kr. S. 10 kr. T. 50 kr. Balla Géza 20 kr. N. N.

10 kr. W. 10 kr. N. N. 10 kr. Lantos Jánosné 10 kr. T. S. 20 kr. Háry Róza 10 kr. Steiner Lina 10 kr. Rédl Mór 20 kr. Tedeszko Lajos 10 kr. Juntusz Mór 10 kr. *Összesen 4 frt.*

Haliszky Etel *1397. sz. ívén:* J. J. 30 kr. Gy. G. 50 kr. F. J. 50 kr. F. S. 1 frt. H. J. 50 kr. F. J. 50 kr. *Összesen 3 frt 30 kr.*

Langsfeld Ilka *1399. sz. ívén:* Langsfeld Ilka 20 kr. N. N. 10 kr. Kövesdy Irma 20 kr. Lázár Róza 10 kr. *Összesen 50 kr.*

Majdán Claudia *1400 sz. ívén:* özv. Majden Pálné 20 kr. Majdán József 10 kr. Bogár Róza 10 kr. Nagy Nina 10 kr. Bogár Lázár 20 kr. Mozár János 10 kr. Kállo Ida 10 kr. Kohn Róza 10 kr. Bleih Anna 10 kr. Kis Jolán 10 kr. Dózsa 30 kr. Luxava István 20 kr. Depich Jozefin 10 kr. Vank Margit 10 kr. Puskás Erzsi 10 kr. *Összesen 2 frt 10 kr.*

Násztl Anna *1401. sz. ívén:* Karakter Ferencz 1 frt. Spannler 50 kr. Kleofás 10 kr. Naszal 1 frt. *Összesen 2 frt 60 kr.*

Ottlik Mariska *1402. sz. ívén:* Öknü Vilma 30 kr. Ottlik Károlyné 30 kr. Török Katalin 20 kr. Ottlik Mariska 50 kr. K. ch. T. 20 kr. *Összesen 1 frt 50 kr.*

Pretsch Anna *1403. sz. ívén:* Kruszpér Mina 10 kr. Kruszpér Ilma 20 kr. Nika Erzsébet 20 kr. J. M. 10 kr. Z. Gizella 10 kr. Pretsch Anna 50 kr. *Összesen 1 frt 20 kr.*

Richter Lujza *1405. sz. ívén:* Richter Károly 26 kr. Richter Károlyné 26 kr. Richter István 20 kr. Richter Anna 20 kr. Richter Lujza 20 kr. Haussen Adorjánné 30 kr. H. S. 30 kr. *Összesen 1 frt 72 kr.*

Szarukán Etelka *1407. sz. ívén:* Szarukán Etelka 50 kr. Szarukán Irén 1 frt. Török Bálint 50 kr. N. N. 50 kr. N. N. 10 kr. Homuna F. 50 kr. Zahter 50 kr. Özv. Róth Gáspárné 50 kr. R. M. 50 kr. Ásvány Etelka 1 frt. Sz. J. 40 kr. *Összesen 6 frt.*

Sonnenfeld Anna *1408. sz. ívén:* Sonnenfeld Anna 50 kr. Uffenheimer Ignácz 20 kr. Beuth Feliczián 1 frt. Holzmann Erneszt 50 kr. Stern Nelli 30 kr. *Összesen 2 frt 50 kr.*

Schlesinger Róza *1414. sz. ívén:* Balogh Alajos 30 kr. Preszmayer Emilia 20 kr. Schlesinger Róza 40 kr. Szidanits Ferencz 50 kr. Lakits Vendel 50 kr. N. N. 40 kr. Pischinger Alajos 40 kr. *Összesen 3 frt 70 kr.*

Péterfy Sándor, tanár úr rendelkezésére bocsátott gyűjtő-íveken gyűjtött **összeg: 92 frt 67 kr.**

A *2031. sz. ívən:* Vécsey Tamásné Budapesten 5 frt.

Gyűjtő: Hoffmann Amália tanítónőképezdei igazgatónő Szabadkán. Barbaró Sarolta *503. sz. ívén:* Barbaró Sarolta 50 kr. Truppel Barbaró Janka 20 kr. Truppel Károly 20 kr. Krikkay Emma 10 kr. Krikkay Tivadar 10 kr. Bittner Teréz 10 kr. *Összesen 1 frt 20 kr.*

Krikkayné Barbaró Emma *504. sz. ívén:* Zombory Juliánna 20 kr. Kőnig Mari 10 kr. Nemecskayné Fendl Malvin 10 kr. K. S. 10 kr. Krikkayné B. Emma 50 kr. N. N. 20 kr. Mészáros L.-né 20 kr. Szendrőiné K. Izabella 20 kr. Czimer Kmeth Julia 20 kr. Marosi Mór 30 kr. Kovács 10 kr. Borics A. 20 kr. *Összesen 2 frt 40 kr.*

Krikkayné Barbaró Emma *505. sz. ívén:* Krikkayné Barbaró Emma 50 kr. Krikkay Emmuska 10 kr. Krikkay Tivadar 10 kr. *Összesen 70 kr.*

Truppelné Barbaró Janka *506. sz. ívén:* Truppel Károlyné 50 kr. Krikkay Emma 10 kr. *Összesen 60 kr.*

Truppelné Barbaró Janka *507. sz. ívén:* Truppel Károlyné 50 kr

Popovits Mari 20 kr. Steinile Peruford 20 kr. Zorka Milosevits 20 kr. Lubicza Gyuricsics 20 kr. Proka Milosevics 20 kr. Popovits Zorka 20 kr. *Összesen 1 frt 70 kr.*

Piller György tanár úr *509. sz. ívén:* Trombold Arthur 50 kr. Piller Györgyné 50 kr. Buday Etel 50 kr. Piller György 50 kr. *Összesen 2 frt.*

Horváth Fábián tanár úr *510. sz. ívén:* Magyar Imréné 1 frt. Horváth Fábián 50 kr. *Összesen 1 frt 50 kr.*

Toncs Gusztávné *511. sz. ívén:* Kosztolányi Ágoston 25 kr. Kosztolányi K. Róza 25 kr. Kosztolányi Dezső 10 kr. Ifj. Kosztolányi Árpád 10 kr. Özv. Brenner Józsefné 25 kr. Kosztolányi Árpádné 50 kr. Bránik Anna 1 frt. Horváth Fábiánné 50 kr. Manojlovits Mari 50 kr. Papits Katalin 1 frt. Wilhelm Adolf 1 frt. Brenner Józsefné 60 kr. Décsy Dezsőné 1 frt. *Összesen 7 frt 5 kr.*

Szántó Edéné *513. sz. ívén:* Dr. Schäffer Mórné 2 frt. Dr. Milkó Izidor 1 frt. Schäffer Adrián 20 kr. Schäffer Jolán 20 kr. Katz Gizella 10 kr. Milkó Henri 1 frt. Weisz Berta 50 kr. Freidenberg Flóra 20 kr. Varga Károlyné 1 frt. Weisz Jakab 20 kr. Borsadi Imre 10 kr. Moskovits Miksa 20 kr. Erfurth Hugó 10 kr. Pinkás Imre 10 kr. Posch Guszti 10 kr. Egri Sándor 10 kr. Rozenzweig L. 20 kr. Hoffmann 20 kr. Erfurt Róza 30 kr. Fray Regil 20 kr. Flaschner Rozália 20 kr. Meier Paula 30 kr. Özv. Szalay Györgyné szül. Arnold Ottilia 1 frt. Kőpel Lipótné 50 kr. N. N. 20 kr. Perl Iduska 20 kr. Klein Mórné 30 kr. Pauker Berta 30 kr. Blein Simonné 10 kr. Körpel Ilona 20 kr. Schlesinger 20 kr. Hartstein Halbrohr Ida 1 frt. Frank Sándorné 20 kr. Schäffer Julia 20 kr. Vass Ádámné 50 kr. Lang Albertné 50 kr. Szántó Erzsike 10 kr. Szántó Ilonka 10 kr. Szántó Margit 10 kr. Szántó Miklós 10 kr. Szántó János 10 kr. Frank Sándor 50 kr. Kutiné 20 kr. Dönti István 20 kr. Hoffmann Laura 10 kr. Hoffmann Emma 10 kr. Stoczek Karmelita 50 kr. Slosziarik Bianca 10 kr. Dobisz Ilona 10 kr. Dobisz Vilma 10 kr. Szilasi Rózsika 10 kr. Gerber Rózsika 20 kr. *Összesen 16 frt 30 kr.*

Özv. Fábián Károlyné *515. sz. ívén:* Haverdáné 50 kr. Fábián Gyuláné 80 kr. Massa Julia 60 kr. Szkokán Sándor 1 frt. Beer Laura 50 kr. Fábián Szilárdka 1 frt. *Összesen 4 frt 40 kr.*

Hoffmann Amália *516. sz. ívén:* Magyar Imréné 1 frt. Szilvássy Irma 1 frt. Özv. Fábián Károlyné 2 frt. Müller Dezső 1 frt. Balajthy Ilona 2 frt. *Összesen 7 frt.*

Balajthy Ilona *523. sz. ívén:* Dresdner Mariska 10 kr. Dresdner Irén 20 kr. N. N. 10 kr. Bárány Miklósné 20 kr. Deák Ignáczné 10 kr. Szirmay D. Árpád 1 frt. Elefánt Pálné 20 kr. Nyácsik Sománé 30 kr. Ravetz Györgyné 30 kr. Tabajdi Sándorné 30 kr. Laukó Mátyásné 20 kr. N. N. 10 kr. Elefant 30 kr. Szlovák Pálné 20 kr. Somogyi Elekné 30 kr. Bakay Sándorné 20 kr. Dósa Andorné 50 kr. Ternay Lászlóné 40 kr. Mikolay Mihályné 40 kr. Krcsmarin Teréz 20 kr. Bujdos Alajosné 20 kr. Mikolay Istvánné 20 kr. Knik Mihályné 30 kr. Chován Zsigmondné 20 kr. Delhányi Zsigmondné 40 kr. Dely Józsa 50 kr. Sárosy Samuné 20 kr. Réthy Sándorné 20 kr. Praznovszky Ferenczné 20 kr. Kuszkay Jánosné 20 kr. Bacskai Jakabné 30 kr. Sipos Sománé 20 kr. Novák Györgyné 10 kr. Szemián Vilma 20 kr. Ponyiczky Györgyné 20 kr. Salacz Ferenczné 30 kr. Fuksz Edéné 40 kr. Kovács Sándorné 2 frt. *Összesen 12 frt 10 kr.*

Vujaskovics Danicza *526. sz. ívén.* Vujaskovics Danicza 2 frt 20 kr. Vujaskovics Illés 40 kr. Reich Gábor 20 kr. Scheiter Antal 10 kr. Stojadinovics Pál 20 kr. Kreman Elia 20 kr. Germán Hugó 20 kr. Martini Imre 10 kr. Dózsa Imre 20 kr. Málnásy Ferencz 10 kr. Gena Annovié 20 kr. Paulovits János 10 kr. Barbiesik Titus 10 kr. Danszky Lukács 10 kr. Pankulus Athanáz 10 kr. Juba Ferencz 20 kr. Lőwinger Regina 20 kr. Weisz 50 kr. Szofka Paula 30 kr. Szalováry Ede 10 kr. Wiedmann Éva 40 kr. *Összesen 6 frt 20 kr.*

Szeles Mariska *527. sz. ívén:* Szeles Ferenczné 20 kr. Szeles Ilonka 10 kr. Szeles Józsika 10 kr. Özv. Sanilyné 20 kr. N. N. 20 kr. N. N. 30 kr. N. N. 30 kr. A. J. 30 kr. A. B. 10 kr. Szeles Mariska 50 kr. Bocsán Teréz 50 kr. Temesváry Erzsike 20 kr. *Összesen 3 frt.*

Dimitrijevits Mariska *528. sz. ívén:* Vidákovics Pál 1 frt. Berényi Dániel 1 frt. Lipovcsevits Laura 1 fr. Azirczicl 1 frt. Uhl József 1 frt. Dimitrijevits S. 10 kr. Vidákovits M. 10 kr. *Összesen 5 frt 20 kr.*

Herrnfeld Giza *529. sz. ívén:* N. N. 20 kr. B. M. 10 kr. N. N. 20 kr. N. N. W. 1 frt. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. Oppenheim József 10 kr. N. N. 30 kr. K. 50 kr. Bfarber 50 kr. N. N. 10 kr. N. N. 50 kr. N. N. 10 kr. *Összesen 4 frt.*

Álmos Irén *530. sz. ívén:* Álmos János 50 kr. Korhetz Izabella 25 kr. Álmos Lujza 20 kr. Álmos Lilli 10 kr. — 10 kr. — 10 kr. Feymann Gyula 1 frt. O. J. 10 kr. W. 1 frt. W. 10 kr. Kun Károly 50 kr. Desztailesz József 10 kr. Deptner Oszkár 10 kr. Szanilió Miklós 10 kr. Derpotovicz Döme 10 kr. Ticserics János 10 kr. D. M. Vukelics 50 kr. Despotovics J. 10 kr. Borszem Jankó 10 kr. Lorbert 50 kr. S. A. 50 kr. Pl. 10 kr. Dr. Grigoryevits Miklós 50 kr. W. Idu 20 kr. N. N. 10 kr. Juhász 50 kr. Császár Ferencz 50 kr. Lengyel Sándor 20 kr. *Összesen 9 frt 25 kr.*

Reiländer Paula *531. sz. ívén:* Geiszler Katharina 40 kr. Mayerhoffer József 30 kr. Unger Hermin 20 kr. Slenkovics Karolina 60 kr. Schmidt Berta 20 kr. Dorogtághy Klára 50 kr. Spiegel Anna 50 kr. Paulini Teréz 20 kr. Dózsa Antónia 50 kr. N. N. 20 kr. Feigl Klementine 20 kr. *Összesen 4 frt.*

Heszler Anna *533. sz. ívén:* Heszler József 1 frt. Fürnier Erzsike 2 frt. Balog Róza 1 frt. Farkas Vilma 20 kr. Götz Jánosné 20 kr. Tengelyi Nimiló 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 40 kr. Pap Antal 1 frt. *Összesen 6 frt 50 kr.*

Kondorossy Janka *534 sz. ívén:* Kondorossyné 20 kr. Kondorossy Gyula 20 kr. Jovanovits M. 10 kr. Kondorossy Janka 20 kr. Kondorossy Sándor 30 kr. *Összesen 1 frt.*

Löwy Anna *535. sz. ívén:* Reinitz Márkné 50 kr. Boeck Therése 20 kr. Schulhoff Hermanné 50 kr. Reinitz Mórné 50 kr. Frey Leontin 20 kr. Kohn Ignácz 20 kr. Lampel Juliska 20 kr. Schwarcz Samuné 50 kr. Kerepetzky Vilma 20 kr. Löwy Berta 20 kr. *Összesen 3 frt 20 kr.*

Pekó Vilma *536. sz. ívén:* Papp Imre 20 kr. Pekó Valéria 30 kr. Pekó Ilonka 20 kr. Frank Ignáczné 50 kr. Bálint Lászlóné 50 kr. Pekó Jánosné 50 kr. Veisz Aranka 30 kr. Leichter Etelka 30 kr. Tóth Sándorné 40 kr. Póht László 30 kr. Poht Valéria 30 kr. Czukor Gyuláné 40 kr. N. N. 50 kr. Laczkó Mariska 50 kr. *Összesen 5 frt 20 kr.*

Szabados Jolán *537. sz. ívén:* Zsidon Imre 50 kr. Ádányi Etuska 50 kr. Á. Ádányi István 10 kr. Ádányi Emma 10 kr. Koszlik Lujza 20 kr.

Koszlik János 30 kr. Mach János 20 kr. Szabados Jolán 10 kr. *Összesen 1 frt 60 kr.*

Fedeschi Betti *538. sz. ívén:* Fedeschi Károly 1 frt. Graff Erzsébet 1 frt. Banosovor Graff 1 frt. Rieger Nándor 50 kr. Rieger Berta 70 kr. László Fáni 70 kr. Rudolf Ella 80 kr. Tedescho Elza 1 frt. Wagner Róza 50 kr. Tedeschi Marie 1 frt. Tedeschi Betti 3 frt. Dobokay Kálmánné 50 kr. Rieger Lujza 60 kr. Rieger Lajos 80 kr. *Összesen 14 frt.*

Roser Jolán *539. sz. ívén:* Roser Pál 10 kr. Roser Jakab 10 kr. Baben Károly 10 k. Török Benő 10 kr. Bemechibach 10 kr. Kormer Albert 10 kr. Krotsik Ida 10 kr. Kahi István 10 kr. Móritz Gedeon 10 kr. Walke Aladár 10 kr. Kopocsán János 10 kr. Katona János 10 kr. Dirnitze Welia 10 kr. Pau Welia 10 kr. Skrwanek Ferencz 10 kr. Nestoi Armaseh 10 kr. Belkots Krisztina 10 kr. Pillis János 10 kr. Weil József 10 kr. Ivanovits 10 kr. Léderer Hermina 10 kr. Nicol Niagal 30 kr. *Összesen 2 frt 40 kr.*

Denhoff Julia *541. sz. ívén:* Denhoff Julia 50 kr. Denhoff Károly 1 frt. Földessy János 50 kr. Jaschkest Benő 10 kr. Denhoff Antal 50 kr. K. O. 10 kr. P. P. 10 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. P. Sz. 10 kr. L. E. 20 kr. H. L. 10 kr. Ch. M. 20 kr. *Összesen 3 frt 80 kr.*

Polgár Julia *542. sz. ívén:* Muskó Sándorné 1 frt. Muskó Adrien 50 kr. Sebastián Mari 50 kr. Paku Vilma 50 kr. Steiner Gobon 50 kr. Boros Károly 1 frt. Szabados Józsefné 1 frt. Grósz Mózes 20 kr. Klein Ignácz 35 kr. Dr. Istók Barnabás 1 frt. Kirijó József 20 kr. Bernát Márk 50 kr. Gitinger Pál 50 kr. Nagy Anna 50 kr. Rakontzai István 10 kr. Berger N. 50 kr. Kiss Antal 1 frt. Beck Mór 50 kr. Steinenberger József 30 kr. M. 20 kr. N. N. 50 kr. N. N. 30 kr. Schvartz és Bergel 30 kr. N. N. 50 kr. Morgenstadt Gyula 50 kr. Iritz Herman 30 kr. Rátz József 30 kr. Anonym 20 kr. N. N. 20 kr. N. 50 kr. Kun 30 kr. Iritz Ignácz 30 kr. Guttmann Antal 50 kr. Böhm Albert 50 kr. Holtzer 30 kr. Gaál és Gömöry 20 kr. Neumann István 20 kr. Berliner Mór 20 kr. Nagy Adolf 50 kr. Urbán István 20 kr. Kohn Antónia 10 kr. N. N. 10 kr. Ott Károlyné 30 kr. Kristóf 40 kr. Sándor Dávid 20 kr. Engel Ignácz 10 kr. N. 10 kr. Csala Károly 50 kr. Gyüge Sándorné 50 kr. Lipták Dánielné 50 kr. Lipták Frigyes 10 kr. Lipták Viktor 10 kr. Lipták Miska 10 kr. Lipták Emil 10 kr. Polgár Jolán 50 kr. *Összesen 21 frt 40 kr.*

Barkáts Mariska *546. sz. ívén:* Dömötör Jánosné 20 kr. L. O. 50 kr. Barkáts Mariska 30 kr. Mina 1 frt 30 kr. *Összesen 2 frt 30 kr.*

Simonyi Irén *547. sz. ívén:* N. N. 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Kokovay István 20 kr. K. Á. 30 kr. K. S. 20 kr. N. N. 30 kr. Vajas Julia 40 kr. Noszlopi Antal 30 kr. G. József 20 kr. Miklósy E. 10 kr. Szakál Lajosné 40 kr. Josuffa Rózsika 10 kr. Handrel Emma 30 kr. Szabó Józsefné 50 kr. Rupp Mariska 40 kr. *Összesen 4 frt 60 kr.*

Tirczka Emilia *549. sz. ívén:* Tirczka Klotild 30 kr. Tirczka Matild 20 kr. Tirczka Emilia 10 kr. Tirczka Károly 50 kr. Lusztig Rozália 20 kr. Dippold Mihály 20 kr. Bieber Kálmán 50 kr. Iványi Liána 30 kr. Willer 20 kr. *Összesen 2 frt 50 kr.*

Végh Eszter *550. sz. ívén:* Szeder Etelka 1 frt. Végh Sándorné 1 frt. Végh Sándor 1 frt. Végh Lydia 50 kr. Végh Zsófia 50 kr. Végh Juliska 50 kr. Végh Bernát 1 frt. Juhász Mariska 50 kr. Mihálovits Erzsike 50 kr. Robitsek Róza 50 kr. Weinfeld 50 kr. Singer 50 kr. Cohn

Jakab 50 kr. Schonthal 50 kr. Schreier Ilka 20 kr. Reichenfer Adolf 50 kr. Ifj. Vécsey János 50 kr. Kovács Lajos 30 kr. W. Pál 1 frt. Pap Ödön 30 kr. Pap Lajos 50 kr. Sréter Ferencz 50 kr. Babartó Antal 50 kr. M. 50 kr. K. Lajos 50 kr. Méhész Ferencz 50 kr. Karai Sándor 1 frt. N. N. 20 kr. Dosay János 50 kr. X. Y. 30 kr. N. N. 30 kr. X. Y. 50 kr. Z. W. 50 kr. Molnár Imre 20 kr. Z. J. 10 kr. P. O. 20 kr. B. J. 50 kr. Neumann Manó 50 kr. Dózsa Adolf 25 kr. H. P. 20 kr. Weisz Mersi 30 kr. G. A. 10 kr. M. főtiszt 60 kr. Freubemer 30 kr. *Összesen 21 frt 55 kr.*

Iritz Gizella *552. sz. ívén:* Singer Bernátné 40 kr. Tachauer 20 kr. Weiszberger Róza 30 kr. Szirmai Antalné 20 kr. Hesst Janka 20 kr. Weisz Sarolta 20 kr. Spitzka Teréz 20 kr. Bolovits Linka 20 kr. Schwartz Jozefine 30 kr. Ring Henriette 20 kr. Weisz Dávidné 20 kr. Mandl Mórné 20 kr. Steinfeld K. 40 kr. Reusz Mórné 30 kr. Grünblatt Samuné 10 kr. Walter Lenke 20 kr. Laubner Paula 20 kr. Ursié Zorka 20 kr. Iritz Hermina 20 kr. R. J. 20 kr. K. Grosz 30 kr. Iritz Gizella 30 kr. *Összesen 5 frt 30 kr.*

Fetter Ilma *553. sz. ívén:* Fetter Ilma 20 kr. N. N. 20 kr. T. B. 20 kr. Sityarevits M. 20 kr. Zuberth Malvin 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. Lenthner Irma 40 kr. Siebold Vilma 50 kr. Juba N. 30 kr. N. N. 20 kr. L. Z. 40 kr. M. N. 40 kr. *Összesen 4 frt 10 kr.*

Polczner Elvira *555. sz. ívén:* Herfort Athanász Irén 20 kr. Vékes Lovászy Irén 20 kr. Vékes Imre 20 kr. Neumann N. 20 kr. Polczner Jenőné 20 kr. Schütz József 20 kr. Zsembery János 20 kr. Schütz Borcsa 20 kr. M. G. 40 kr. L. J. 10 kr. Várady G. 10 kr. Jäger József 10 kr. Jankovits Ernő 30 kr. Retek Sándor 20 kr. Deutsch József 20 kr. N. N. 40 kr. L. Gy. 20 kr. Brüll Frigyesné 20 kr. Polczner Antónia 20 kr. *Összesen 4 frt.*

Szimu Erzsi *556. sz. ívén:* Szimu Lázár 1 frt. Szimu Zsófia 50 kr. Szimu Elise 50 kr. *Összesen 2 frt.*

Csuppay Róza *557. sz. ívén:* Csuppay Mari 30 kr. Böhm Juszti 10 kr. Vas Anikó 10 kr. Korbuly 30 kr. Danits nővérek 30 kr. Plesznik Antalné 30 kr. Kindermann Erzsébet 1 frt. Csuppay Róza 60 kr. *Összesen 3 frt.*

Szokola Szeréna *558. sz. ívén:* Szánthó 10 kr. Rekvényi 10 kr. Szoszola Gyula 25 kr. Szabó Ferencz 10 kr. Rajki Lipót 10 kr. Veréb Imre 20 kr. Basch H.-né 20 kr. Basch Albertné 20 kr. Pozsonyi Béla 45 kr. Pancsich Jakab 1 frt. Koncsik Ilona 10 kr. Kiss Béla 10 kr. Dr. Gottlieb Ede 10 kr. Basch Adolfné 1 frt. *Összesen 4 frt 30 kr.*

Kováts Lujza *559. sz. ívén:* Kováts István 50 kr. Szluha Eleonora 50 kr. Gönczy Lajosné 50 kr. Kakuszy Erzsébet 50 kr. Tóth Károly 50 kr. *Összesen 2 frt 50 kr.*

Mihajlovits Katicza *560. sz. ívén:* Mihajlovits Julia 50 kr. Ifj. Kohn Ignácz 20 kr. Rácz Obilkó Mária 30 kr. Pergel Ferencz 10 kr. Zsarkó 1 frt. Deutsch Lajosné 20 kr. Bretmánszky Kálmán 50 kr. Dr. Révay Jánosné 30 kr. Tauber Regina 20 kr. V. V. 10 kr. Nikolits Mari 40 kr. Brichta Mórné 20 kr. Déry Manóné 20 kr. Tenner Lajosné 20 kr. Krausz Farkas 20 kr. Hegyi Ida 20 kr. Szlavnitzky 20 kr. Révai Soma 20 kr. Zettin József 20 kr. Mepesia Stempobil 20 kr. Kozits Mária 20 kr. N. N. 20 kr. *Összesen 6 frt.*

Biró Anna *561. sz. ívén:* X. Y. 30 kr. X. X. 20 kr. Bátorfy Lajos 40 kr. Özv. Tarány Istvánné 10 kr. Özv. Deskó Mártonné 10 kr. Trungel János 20 kr. Biró Anna 50 kr. Sámuel Elek 25 kr. Molnár Laczi 50 kr. *Összesen 2 frt 55 kr.*

Szittner Mariska *562. sz. ívén:* Jorotneke Róbert 10 kr. Kovasek Józefa 10 kr. Lesmosky Ferencz 20 kr. Mark Marie 20 kr. Fischer Anna 20 kr. Mouk Ferencz 40 kr. Büchler Katalin 50 kr. Drexler Johanna 30 kr. Aloisia Stralek 50 kr. Samacs Károly 10 kr. Balók Emilia 10 kr. Sesnoszky Klára 20 kr. Tóth Attiláné 20 kr. Francz Lamacs 10 kr. Neumann B. 50 kr. Szlemensz Krisztina 10 kr. Wanrik Martin 10 kr. Wanfisch Károly honvédhadnagy 50 kr. Szittner Mariska 10 kr. *Összesen 4 frt 70 kr.*

Sztankovits Mariska *563. sz. ívén:* Megyánszky Gergely 20 kr. Megyánszky Szávó 40 kr. Megyánszky Lenke 20 kr. Kertész J. 40 kr. Szabadkai takarékpénztár és népbank 2 frt. Király Teréz 50 kr. *Összesen 3 frt 70 kr.*

Stankovits Zorka *564. sz. ívén:* Bátits Anasztázia 50 kr. Phózer Lipótné 1 frt. Konyarits Danicza 50 kr. Tary Nándor 1 frt. Lénárd Miklós 1 frt. Egy névtelen 1 frt. *Összesen 5 frt.*

Sándor Katalin *565. sz. ívén:* Sándor József 20 kr. Sándor Rezső 10 kr. *Összesen 30 kr.*

Holländer Sarolta *566. sz. ívén:* K. 10 kr. Neumann Adolf 1 frt. Trumer István 40 kr. Petrián W. 50 kr. Pollák János 1 frt. *Összesen 3 frt.*

Horváth Aranka *567. sz. ívén:* Major Ilona 10 kr. Ebend Etelka 10 kr. Dudás Teréz 10 kr. Horváth Aranka 30 kr. Kovácsevits Sánó 20 kr. Knefely Mari 50 kr. Potzta Ferencz 30 kr. Horváth Ferencz 30 kr. Kleiner Teréz 30 kr. Dohsig Etelka 30 kr. Stojkovits 20 kr. Török Irén 20 kr. Zöldkerti asztaltársaság 1 frt 30 kr. Stojkovits György 20 kr. Dr. Krishaber Mór 20 kr. Moky Dezső 20 kr. Czeicz Károly 20 kr. D. 20 kr. Wighardt 20 kr. Baum Henrik 20 kr. Strasser Jakab 20 kr. Kohn Lázár 10 kr. Horváth Bella 10 kr. *Összesen 6 frt 20 kr.*

Szenessy Katalin *568. sz. ívén:* Braichler Matild 10 kr. Kreutz Ernesztine 10 kr. Ruzsicska Julia 40 kr. Szepessy Fáni 60 kr. Szenessy Katalin 30 kr. *Összesen 1 frt 50 kr.*

Bercsényi Teréz *569. sz. ívén:* Demidor Imréné 1 frt. Bercsényi Béla 1 frt. Dienes Márton 50 kr. Bercsényi Teréz 50 kr. *Összesen 3 frt.*

Kopp Erzsébet *570. sz. ívén:* Vukovits Simonné 20 kr. Viener Dávidné 20 kr. Lucsiet Antalné 20 kr. Nagy Mihály 20 kr. Pacher István 20 kr. Kaniny Pál 20 kr. Jandek Ferencz 20 kr. Tury József 20 kr. *Összesen 1 frt 60 kr.*

Major Etelka *571. sz. ívén:* Dr. Ráditsné 10 kr. Hail Guszti 10 kr. Hail Aranka 10 kr. Szeles Kálmánné 20 kr. Mikosevits Józsefné 1 frt. Mikosevits Mariska 20 kr. Mikosevits József 20 kr. Antal 10 kr. P. János 10 kr. Amazanth 10 kr. Komáromy Bella 20 kr. Csedni Emilia 15 kr. Deschán Kálmánné 10 kr. Majorné 30 kr. Major Irén 10 kr. Magyarosevits Pál 10 kr. Viditzky György 10 kr. Magyarosevitsné 10 kr. Papp Dezső 50 kr. Major Etel 15 kr. *Összesen 4 frt.*

Major Ilona *572. sz. ívén:* Horváth Aranka 20 kr. Major Ilona 30 kr. *Összesen 50 kr.*

Podhorszky Gizella *573. sz. ívén:* Valent Géza 1 frt. Szegedi Miklós

1 frt. Szamnely Cornélia 50 kr. Kneisel Henrietta 30 kr. Gruber Gizella 30 kr. Neumány Andor 1 frt. Podhorszky Gizella 30 kr. *Összesen 4 frt 40 kr.*

Bátky Erzsébet *574. sz. ívén:* Matolay Miklós 1 frt. Bóka Erzsike 20 kr. Dömötör Lóri 20 kr. D. K. 10 kr. Tóth Marcsa 15 kr. Bátky Károly 10 kr. Bátky Mari 20 kr. N. N. 30 kr. Divicsek Károly 20 kr. Molnár Ilka 15 kr. Özv. Etgi Lászlóné 40 kr. *Összesen 3 frt.*

Mautner Berta *576. sz. ívén:* Kiss Albert 10 kr. Piek Rozália 20 kr. N. N. 20 kr. Kohn Lajosné 30 kr. Kolczer Róza 10 kr. Löwenbein Josefine 20 kr. Heln Bónis 10 kr. Goldner Vilmos 20 kr. Emma 10 kr. Weidinger Emma 50 kr. *Összesen 2 frt.*

Misner Róza *578. sz. ívén:* Rubinstein Ernesztine 20 kr. Deutsch Ilona 20 kr. Spitzer Jánosné 20 kr. Misner Zsigmond 20 kr. Kohn Julia 50 kr. Krausz Etelka 30 kr. Schwartz Selin 20 kr. Reh Adolfné 40 kr. Oppenheim Katalin 40 kr. Wurm Regina 30 kr. Ramschburg Aranka 15 kr. Deutsch Regina 30 kr. Misner Róza 45 kr. *Összesen 4 frt.*

Balás Anna *579. sz. ívén:* Balás Imre 20 kr. Benedek Gyula 20 kr. Székely Imre 20 kr. Hubert Herman 20 kr. Kulumits József 20 kr. Dr. Káplány Antal 20 kr. Milosevits Miklós 30 kr. Kiss Antal 25 kr. Bánó Géza 10 kr. Balás Anna 50 kr. Balás Imréné 50 kr. *Összesen 2 frt 85 kr.*

Daempf Róza *581. sz. ívén:* Daempf Mariska 60 kr. N. N. 40 kr. Király Józsefné 30 kr. Király József 30 kr. Nyirák Gabika 50 kr. Braun Berta 1 frt. Pelikán 60 kr. N. N. 30 kr. *Összesen 4 frt.*

Popovits Angyalka *586. sz. ívén:* Hadzsits Mária 20 kr. Popovits Heléna 20 kr. Krlyák Maxim 10 kr. Miatov Éva 20 kr. Miatov Krisztina 30 kr. Lausev Malvina 10 kr. Krlyák Milka 24 kr. Mijator Illés 50 kr. Mijator Lyuba 20 kr. Iszákov Natália 1 frt. Iszákov Anasztázia 20 kr. Popovits A. 20 kr. *Összesen 3 frt 44 kr.*

Holländer Amália *588. sz. ívén:* S. S. 20 kr. S. I. 10 kr. N. N. 50 kr. Nyke V. 20 kr. Zacobovits 10 kr, A.) 10 kr. Nyeréczy Fülöp 50 kr. Szilágyi M. 10 kr. F. Adolf 10 kr. Piyser 10 kr. Caneig Nándor 60 kr. Steiner Jakab 50 kr. N. N. 20 kr. Fülöp Jakabné 20 kr. Lappe Augusztine 20 kr. Schweighofer 50 kr. Reisz Simon 30 kr. Korbuly István 50 kr. Herczegh Gézáné 40 kr. Dr. László Elekné 50 kr. Kunos István 20 kr. Bév Balázsné 20 kr. Székács Istvánné 40 kr. Fischer Sámuel 50 kr. Breyer Istvánné 20 kr. Dr. L. 20 kr. Tofler Jakab 20 kr. Deutsch Adolf 20 kr. Steiner Katalin 20 kr. Reisz Benőné 30 kr. Reisz Ignáczné 30 kr. Bille Adolfné 30 kr. Löwy Helén 10 kr. N. N. 10 kr. Klein Vilmosné 20 kr. Bárdos Imréné 10 kr. Kovaltsik Margit 20 kr. Rosenbaum 10 kr. Hoffmann Irén 10 kr. Sch. Lajos 10 kr. Springer Eszti 10 kr. Daubner Vilma 10 kr. Udvardiné 20 kr. N. N. 20 kr. Pák Erzsébet 20 kr. L. L. 20 kr. X. X. 10 kr. Özv. Löwinger Julia 20 kr. Várossy Lajosné 10 kr. Vittsek Margit 20 kr. Gombos Józsefné 10 kr. Roth Albert 20 kr. Künstler Sámuel 50 kr. Rosenfeld 20 kr. N. N. 20 kr. Sperlágh Ignáczné 50 kr. Sperlágh István 50 kr. Sperlágh Laura 20 kr. Dr. Sperlágh Ali 50 kr. Spur N. 20 kr. Lichtmann Etel 20 kr. Strasser Mórné 20 kr. König Nina 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 30 kr. *Összesen 16 frt 20 kr.*

Preszburger Teréz *590. sz. ívén:* Mánieh Anna 1 frt. N. N. 20 kr. Dózsa Ferencz 50 kr. Preszburger Teréz 30 kr. *Összesen 2 frt.*

A Hoffmann Amália k. igazgatónő rendelkezésére bocsátott íveken gyűjtött *összeg 287 frt 69 kr.*

A 996. sz. íven: Gyűjtő: Mamuzsich Benedekné Szabadkán. Adakoztak: Mamuzsich Lázárné 1 frt. Sümegi Józsa 50 gr. Mamuzsich Félix 30 kr. Csilich Bálint 20 kr. Knopp Etelka 40 kr. Odry Mária 20 kr. N. N. 10 kr. M. M. 10 kr. E. E. 10 kr. Sztankovits Melan 20 kr. Sztankovits Miklós 50 kr. N. X. 22 kr. T. E. 18 kr. Mamuzsich Benedekné 2 frt. *Összesen 6 frt.*

A 2845. sz. íven: Gyűjtő: György Etelka 1 frt. Fülöp József 20 kr. N. N. 10 kr. S. S. 10 kr. M. X. 10 kr. S. P. 10 kr. Lamberger Márk 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 30 kr. H. I. 10kr. Rechnitze rFarkas 30 kr. Salzer Aladár 10 kr. Berger Ferenczné 40 kr. Horváth Ernő 30 kr. Kuglisitsné Eszti 50 kr. Nagy Zoltán 20 kr. *Összesen 4 frt.*

A 4176. sz. íven: Gy.: Szeremley Eszter: Török Jolán 10 kr. Biró Mariska 10 kr. Kovács Terka 10 kr. Székely Zsuzsa 10 kr. Jeszenszky Vilma 10 kr. Banyai Irma 10 kr. Panicz Terka 10 kr. Gyarmati Róza 10 kr. Csonka Róza 10 kr. *Összesen 90 kr.*

A 2391. sz. íven: Gyűjtő: Buday Etel Szabadkán. Adakoztak: Szigethy Róza 30 kr. Turcsányi Erzsike 10 kr. Horváth Irma 10 kr. Halbauer Katicza 30 kr. Schmideg Berta 10 kr. Schulhoff Berta 40 kr. Iványi Erzsike 30 kr. Svicker Irén 10 kr. Mánik Juliánna 10 kr. Vörös Etel 10 kr. Gruber Mari 10 kr. Nagy Róza 10 kr. Faragó Etel 10 kr. Prokesch Teréz 12 kr. Roth Róza 10 kr. Steinicz Berta 20 kr. Prokesch Katicza 20 kr. Kovács Juliánna 10 kr. Kunecz Aranka 10 kr. Vukovics Irén 10 kr. Popper Katalin 10 kr. Pollák K. 10 kr. Háász Irma 10 kr. Háász Hermina 10 kr. Hirschenhauser Ella 10 kr. Prokesch Örzsi 20 kr. Ivanits Maris 10 kr. Telsch Károlyné 10 kr. Csiger Margit 20 kr. Neumann Gizella 10 kr. *Összesen 4 frt 22 kr.*

A 3101. sz. íven: Gyűjtő: Kapui Janka áll. tanítónő Eszterházán. Kapui Janka 30 kr. Pongrácz Clarissa 50 kr. Pongrácz Miklós 50 kr. Magéty Gézáné 50 kr. Szabó Erneszti 50 kr. Ross Mariska 50 kr. Pittner Istvánné 10 kr. Schlőlyl Ilona 20 kr. *Összesen 3 frt 10 kr.*

A 3737. sz. íven: Gyűjtő: Oppeltz Etel Billéten. Oppeltz Etel 1 frt. Schmidt Endre 1 frt. Geisz Mária 1 frt. Varga Etel 1 frt. Szöllősy Fáni 1 frt. Rátz Aranka 1 frt. Plech Aloisia 1 frt. Kirchner Leopoldin 50 kr. Lensz József 50 kr. Szöllősy Lajos 1 frt. Szöllősy Irma 50 kr. Momirovits Marie 40 kr. Chőre F. 50 kr. Krien József 10 kr. Glare Adél 20 kr. Dr. Becker 1 frt. Mayre Zsuzsánna 1 frt. Burián Eveline 1 frt. Waltner Zsuzsánna 1 frt. Mayer Gertrud 1 frt. Tulda Emilia 1 frt. Bábu János 1 frt. Demeter Auguszta 1 frt. Till 20 kr. *Összesen 18 frt 90 kr.*

Az *5334. sz. íven:* Dókus Gyula 1 frt.

Gyűjtő: Kasztner Janka, tanítónő-képezd. igazg. Kolozsváron.

Lehrer Amália *1027. sz. ívén:* Lehrer Alfréd 10 kr. Harmath Ilona 10 kr. Bernstein Mór 20 kr. Téza István 20 kr. Goldstein Jakab 25 kr. Kurmesz Lina 10 kr. Kunkó Gyula 30 kr. Schvartz Frigyes 20 kr. Lehrer János 20 kr. Csősz F. 20 kr. Horváth Pista 10 kr. N. N. 10 kr. Ehrenkranz L. 10 kr. N. R. 10 kr. Gáspár 20 kr. Arany Piroska 20 kr. Lehrer Cecil 20 kr. Lehrer Helén 15 kr. *Összesen 3 frt.*

Az *1029. sz. íven:* Albisy Kata 1 frt.

Tóth Vilma *1030. sz. ívén* · Dulló Jánosné 50 kr. Özv. Tóth Sán-

dorné 50 kr. Tóth Vilma 50 kr. Kölize Lajos 50 kr. Tunyai Ida 40 kr. Székely Klára 20 kr. Sándor Ilka 20 kr. Kiffa Jánosné 20 kr. N. N. 20 kr. Tutsek Istvánné 20 kr. Eszényi Károlyné 20 kr. Özv. Velits Györgyné 20 kr. N. N. 10 kr. Cserni Mari 50 kr. Id. Finta Miklósné 20 kr. Weisz Sándorné 20 kr. Merci István 20 kr. N. N. 20 kr. Olescher Eugénia 40 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Özv. Marosi Gáborné 10 kr. Egy valaki 10 kr. *Összesen 6 frt 10 kr.*

Tana Lujza *1033. sz. ívén:* Péterfy Dénesné 40 kr. Balogh Ferencz 1 frt. Vajasdi Lajos 1 frt. Kovács Béla 1 frt. Ambrus Gizella 10 kr. Erdélyi Árpád 10 kr. Trajánovits János 40 kr. Osztián Géza 50 kr. Barabás Géza 20 kr. Balog György 40 kr. Pálfy János 1 frt. Zsako János 1 frt. Id. Zsako István 1 frt. Simon József 1 frt. Derzsi Domokos 50 kr. Tana Lujza 30 kr. *Összesen 9 frt 90 kr.*

Kutka Katalin *1034. sz. ívén:* Girsik Ilona 20 kr. Kászonyi Corinna 10 kr. Girsik Ida 20 kr. Girsik Adél 20 kr. Kutka Mária 20 kr. Tauffer Ferencz 20 kr. TauferFerenczné 40 kr. Tauffer Ákos 20 kr. Rigó Anna 20 kr. Ifj. Mikó Miklós 20 kr. Mósel Antalné 20 kr. Doroszlai Adolfné 20 kr. L. G. 20 kr. K. M. 20 kr. Létai Gábor 20 kr. Rajkay Friebisz Gyula 20 kr. G. A. 20 kr. Ó. N. 30 kr. Leitner Rezső 20 kr. Kramer János 10 kr. Dénes József 10 kr. Juhász József 10 kr. Szilágyi 20 kr. Gámán József 20 kr. Szentkirályi Kálmán 20 kr. X. Y. 20 kr. L. 24. szám 20 kr. Schopf Gyula 20 kr. Kutka Antal 20 kr. Kutka Katicza 30 kr. *Összesen 6 frt.*

Az *1035. sz. íven:* Ecsedy Erzsi 1 frt.

Jakab Gizella *1036. sz. ívén:* Jakab Gizella 10 kr. Deutsch Jakab 20 kr. Jakab Irén 10 kr. Jakab Etelka 10 kr. Lichtenstein Sándor 10 kr. Grünwald Henrikné 20 kr. Grünwald Giza 10 kr. Grünwald Henrik 10 kr. Münich Józsefné 30 kr. Dr. Rosenthal Mór 20 kr. Feutsch és Freng 10 kr. Stern Gyuláné 20 kr. Stern Lajos 20 kr. Weinberger 20 kr. Özv. Jakab Vilmosné 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 26 kr. Fülöp Sándor 20 kr. Fülöp Sándorné 10 kr. N. N. 40 kr. P. Mayer Józsefné 10 kr. Meur Móriczné 20 kr. Mendel Manóné 20 kr. Weinberger L.-né 20 kr. *Összesen 4 frt 6 kr.*

Schweinitz Birike *1040. sz. ívén:* Schweinitz Biri 50 kr. Brandschoff Mihály 30 kr. Gencsy Eszter 50 kr. N. N. 25 kr. Papp Irma 40 kr. Fábry Jozefin 40 kr. Tamkó Bertalanné 10 kr. Bogdán Irma 20 kr. Némethyné 30 kr. Farkas Józsefné 10 kr. Lakatos József 10 kr. Kaszenetz Antal 20 kr. Vallerstein Fáni 30 kr. Weisz J. 20 kr. Händler Dávid 20 kr. Csák Alajos 1 frt. Szentimrei István 1 frt. Szőke Dániel 1 frt. Csomortányi Péter 1 frt. Nits Pál 1 frt. Wittmann Ágoston 1 frt. Cserny Dániel 20 kr. Pap Pongrácz 1 frt. Trurza Lajos 1 frt. *Összesen 12 frt 25 krajczár.*

Fucher Jolán *1042. sz. ívén:* X. Y. 50 kr. Andrásy M. 20 kr. Pap J. 20 kr. Rácz Aurora 20 kr. *Összesen 1 frt 10 kr.*

Medveczky Teréz *1043. sz. ívén:* Medveczky Róbert 15 kr. Y. Z. 15 kr. Medveczky Teréz 1 frt. *Összesen 1 frt 30 kr.*

Bleha Mariska *1044. sz. ívén:* Bleha János 30 kr. Bleha Jánosné 20 kr. Dückelmann Zeontil 20 kr. Berkesi Erzsike 20 kr. Csoma Mari 20 kr. Papp Pebi 15 kr. Tutsek Irma 20 kr. Marton Anna 10 kr. Marosi Róza 10 kr. Vargha Ida 10 kr. Barthel Vilma 10 kr. Knall Frida 10 kr. Roháts Ida 10 kr. Ambrus Gizella 20 kr. Raffaj Irma 20 kr. Szabó Ilona

10 kr. Mátyás Ilona 10 kr. Gruber Irén 30 kr. Verep Emma 10 kr. Vertán Katinka N. N. 20 kr. Mihaszna András 10 kr. Blasek Etelka 10 kr. *Összesen 3 frt 45 kr.*

Kropatsek Paula és Kováts Netti *1045. sz. ívén:* Osztián Berta 20 kr. Osztián Ilona 10 kr. Kropátsek Mili 20 kr. Özv. Lászlóné 30 kr. Lőrintzyné 20 kr. Krozig Netti 20 kr. Szamossy Gyula 40 kr. Deák János 40 kr. D. 40 kr. Schutz Ida 40 kr. Nevelics Pepi 20 kr. Székfalvay Ágoston 20 kr. Kalapos András 20 kr. Zöld Marczi 20 kr. Deák Kata 20 kr. Gönczy Mihályné 10 kr. Gönczy Mihály 20 kr. Mihályfy Imre 10 kr. Osznár Kristóf 20 kr. Kakas Márton 10 kr. Asztalos Mina 10 kr. Novák Veronika 20 kr. Flóra Anna 20 kr. Sipos József 1 frt. Patrubán 20 kr. Bramán Károly 30 kr. Haragai Róza 10 kr. Bocsánczyné 20 kr. N. N. 1 frt. Ádám Albertné 40 kr. N. N. 20 kr. K. K. 25 kr. Gethardl Károly 20 kr. N. N. 20 kr. Egy jó barát 20 kr. N. N. 20 kr. Zachariás Józsefné 40 kr. Sz. K. 10 kr. N. N. 80 kr. Ifj. Ch. Márton 40 kr. Valaki 20 kr. Czetz Zachariás 30 kr. Pál T. 30 kr. Czetz testvérek 30 kr. N. N. 10 kr. Valaki 10 kr. G. M. 20 kr. N. N. 20 kr. Gauzi Gyuláné 30 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Csausz Vetti 20 kr. Özv. Nemes Józsefné 10 kr. Csándor Ilona 10 kr. Fülöp Ida 10 kr. Gruber Irén 10 kr. Bloss Julia 10 kr. Tóth Irma 30 kr. Pál Róza 10 kr. Græf Matild 10 kr. Kropátsek Paula 25 kr. *Összesen 15 frt.*

Storch Róza *1046. sz. ívén:* Storch Róza 1 frt. Skoda Clotilde 1 frt. Büsek Viktorné 1 frt. Turner Marie 1 frt. Czetz Péterné 1 frt. Gerber Jakabné 1 frt. Kotwa Nelli 1 frt. Leitschaft Marie 1 frt. Mayer Marie 1 frt. Novák Róza 1 frt. Kempner Ida 1 frt. *Összesen 11 frt.*

Korponay Anna *1047. sz. ívén:* Korponay István 10 kr. özv. Korponay Jánosné 10 kr. Korponay Margit 10 kr. Korponay Irma 10 kr. Korponay Anna 10 kr. *Összesen 50 kr.*

Cutean Valeria *1049. sz. ívén:* Zára Mariska 1 frt. Hubrich 1 frt. Lövenhardtné 1 frt. Lövenhardt 10 kr. Petro Eugen 1 frt. Hollakiné 1 frt. Lázárics Kornélia 10 kr. Sólyom Ferencz 1 frt. Eperjesi 10 kr. Himain 10 kr. N. N. 50 kr. N. N. 10 kr. Stancin Verginia 30 kr. Kutean Aurelné 50 kr. N. N. 20 kr. Issekutz Aurél 2 frt. Landesberg Berta 20 kr. Ambrus Gizella 20 kr. Mátyás Ilona 10 kr. *Összesen 10 frt 50 kr.*

Köpe Lujza *1050. sz. ívén:* Köpe Ida 30 kr. Ifj. Köpe Sándor 10 kr. Id. Köpe Sándor 30 kr. Köpe Lujza 10 kr. Köpe I. 10 kr. Özv. Kelemen Istvánné 10 kr. Giró Katalin 20 kr. Grosz Henriette 30 kr. Wallinger 30 kr. Clausnitzer Erzsébet 20 kr. Hoffmann 10 kr. Rózsa Mihály 10 kr. Ifj. Rózsa Mihály 10 kr. Gáspár Anna 10 kr. Kiss Árpádné 20 kr. Lázár Vilma 20 kr. Köpe Vilma 10 kr. Köpe Jenő 10 kr. Ketzler Matild 10 kr. Asbóth Olga 10 kr. Berthan Asbóth 10 kr. Asbóth Lujza 10 kr. Langer Berta 10 kr. Köpe Etelka 10 kr. Köpe Mór 20 kr. Köpe Juliánna 10 kr. Knapp Mikály 1 frt. Knall Frida 10 kr. *Összesen 5 frt.*

Hirsch Deborah *1051. sz. ívén:* Hirsch Deborah 1 frt. Deutsch József 50 kr. Zák János 20 kr. Weinberger Zsigmond 20 kr. Teszler Szidónia 30 kr. Valaki 20 kr. Illkovits Pál 20 kr. Illkovits Netti 20 kr. Teszler Izsákné 20 kr. Lindner Sándor 40 kr. Hirsch Manó 1 frt. Senki 20 kr. Salamon Hermin 50 kr. N. N. 50 kr. Gollmann 50 kr. Grünfeld Klára 10 kr. Balogh Morlon 20 kr. X. Y. 30 kr. Fried Mór 50 kr. Klemens János 50 kr. Demmen 40 kr. Vilma 20 kr. K. S. 30 kr. F. L. 10 kr.

C. 20 kr. Stója 20 kr. Komáromy Etelka 20 kr. Pepi 20 kr. Glück 50 kr. Sámson Náthán 20 kr. Eisenberger R. 10 kr. Gottlieb Johanna 10 kr. Eisenberger Helén 10 kr. *Összesen 11 frt.*

Thorday Kata *1052. sz. ívén:* Martin János 20 kr. Józsa Samu 20 kr. Thorday Gy. 30 kr. N. N. 20 kr. Szánthó J. 20 kr. B. B. 20 kr. Szederjessyné 10 kr. Ilyefalvi József 40 kr. N. N. 60 kr. Rafai Jakab 10 kr. Józsa Gyula 10 kr. Korányi János 1 frt. Papp Antal 30 kr. Futó Lajos 30 kr. *Összesen 4 frt 10 kr.*

Székely Melinda *1054. sz. ívén:* Székely Ödön 30 kr. Hossen Ákos 20 kr. Székely Márton 40 kr. Zoltáni Margit 30 kr. Zoltáni Ákos 20 kr. Miskolczi Anna 20 kr. Székely Melinda 40 kr. *Összesen 2 frt.*

Kelemen Ilona *1055. sz. ívén:* Kádár Irma 10 kr. Szabady Ferenczné 10 kr. Kiss Károlyné 10 kr. Zágoni Mózesné 10 kr. Zágoni Erzsi 10 kr. Kiss Pál 10 kr. Zágoni Biri 11 kr. Molnárné 20 kr. Jantsó Juliánna 20 kr. Piskóty Borcsa 10 kr. Szakács Ilonka 10 kr. Szakács Zoltán 10 kr. Szakács Mózesné 20 kr. Kelemen János 30 kr. Hegyi Elek 20 kr. Kelemen Róza 10 kr. Hegyi Ilona 10 kr. Gruber Iréne 10 kr. Török Berta 10 kr. Graf Berta 20 kr. Gencsy Irén 10 kr. Holifusikapilominosikovfszky I. 25 kr. Zerlányi Etel 30 kr. n. o. 12 kr. X. X. X. Y. 30 kr. *Összesen 3 frt 78 kr.*

Léstyán Mariska *1056. sz. ívén:* Góbé 50 kr. Ferenni György 50 kr. Keresztesi Aranka 30 kr. Flazián Eliz 20 kr. N. N. 20 kr. Egy jó hazafi 20 kr. N. N. 10 kr. Nagy Fer. Péter 10 kr. Rocambolé 10 kr. Balázs G. 10 kr. Csengeri 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Barássy Lajos 55 kr. Zicczer Musli 10 kr. Sifi 40 kr. Námogárd 20 kr. Sámsoen Gedeon 20 kr. Csizmadia András 20 kr. N. N. 15 kr. Vukilrszike 10 kr. Zayzon Irma 10 kr. Máthé Olga 20 kr. Blasek Etelka 10 kr. *Összesen 5 frt 10 kr.*

Wollanka Ida *1057. sz. ívén:* G. Wass Otilia 1 frt. Jósika Kálmánné 50 kr. Adler Karola 20 kr. Brossek Lujza 20 kr. Wollanka Emilia 10 kr. Wollantin Matild 10 kr. Lass Lujza 10 kr. Berthók Regina 10 kr. G. Etelka 10 kr. Wollanka Karolina 10 kr. Szász Róza 10 kr. Kátteró Mártonné 30 kr. Dits Jánosné 10 kr. Hegedüs Katalin 10 kr. Wächter Etelka 10 kr. *Összesen 3 frt 20 kr.*

Lechner Emma *1058. sz. ívén:* Molcsány Ernő 20 kr. Torday Imre 20 kr. M. J. 20 kr. Sipos Géza 40 kr. Szirty Vilmos 20 kr. Dr. Németh Kálmán 50 kr. Fetzer János 30 kr. Hassák Vidor 30 kr. N. N. 30 kr. N. P. G. 30 kr. Dobróczky Alajos 40 kr. Kölln Norbert 30 kr. Wambroyer Ferencz 50 kr. Zsuffa Fausztin 1 frt. Duchnowszky Gy. K. 50 kr. Berényi Gedő 1 frt. Sipos Árpádné 20 kr. Szorvirth János 20 kr. Lechner Emma 1 frt. Tóth Jánosné 50 kr. Sziklaváryné 40 kr. Lipniczky Ferenczné 20 kr. Dácsek Péterné 10 kr. Almer Károlyné 10 kr. Mátéfy Zsuzsika 20 kr. Wenerairger Géza 21 kr. Drumár Jánosné 50 kr. Zámbi Anna 50 kr. Svaizer Ilka 40 kr. Moldován Antalné 20 kr. Moldován Anna 20 kr. Moldován Margit 10 kr. Moldován Ferencz 10 kr. Lechner Sándorné 10 kr. Sipos Gézáné 20 kr. Özv. Keresztes Albertné 20 kr. *Összesen 12 frt 21 kr.*

Pap Cecilia *1059. sz. ívén:* Szilágyi Farkasné 20 kr. Székely 20 kr. Kiss Sándor 50 kr. Valaki 20 kr. Szilágyi Farkas 40 kr. Papp Gyula 30 kr. Papp Dezső 10 kr. Vincze Zoltán 20 kr. Müller Mihályné 50 kr. Sylvester Róza 10 kr. N. N. 20 kr. Papp Lenke 10 kr. *Összesen 3 frt.*

Kasztner Janka *1061. sz. ívén:* Nagy Ida 50 kr. Kasztner Janka 2 frt. Dr. Lázár Gyula 1 frt. Lázár Juliska 20 kr. Kenl Sarolta 20 kr. *Összesen 3 frt 90 kr.*

Császár Ilona *1076. sz. ívén:* N. N. Császár Aranka 50 kr. Én 10 kr. Császár József 1 frt. Havas Jakab 20 kr. Bartalits Linka 20 kr. Novák János 20 kr. Temesváry Miklós 1 frt. S. Vajna Viktor 1 frt. Fejér József 20 kr. Morelli József 1 frt. Császár Béla 1 frt. Vajna Kálmánné 30 kr. Császár Ilona 25 kr. Lábadozó Kelemen 10 kr. N. N. 10 kr. *Összesen 7 frt 30 kr.*

Lassner Karola *1077. sz. ívén:* Lassner Karola 1 frt. Kubisch Emma 1 frt. Aponnió Johann 20 kr. Mannel 30 kr. Büsilm 20 kr. F. Misialowski 20 kr. Ismeretlen 1 frt. R. N. 1 frt. Blacacolitts 10 kr. N. N. 10 kr. — — 20 kr. N. N. 20 kr. A. P. S. 10 kr. Citelalte Petl 10 kr. Werra György 2 frt. *Összesen 7 frt 70 kr.*

Walcz Erzsi *1078. sz. ívén:* Walcz Ida 30 kr. Koos Lotti 10 kr. N. N. 10 kr. Walcz Erzsi 10 kr. Steinbach Anna 10 kr. Duplán Julia 10 kr. W. F. 10 kr. Balla Lajos 10 kr. *Összesen 1 frt.*

Simon Anna *1079. sz. ívén:* Weisz Izsákné 20 kr. Nyáradi Margit 40 kr. Magyari Anna 50 kr. Gábor Etelka 10 kr. Gráf Emma 10 kr. Osváth Ilona 10 kr. Keresztes Dóra 20 kr. Veisz Juliska 10 kr. Csiki Sarolta 10 kr. Tamási Kata 10 kr. Tamási Terka 10 kr. Szigethi Ilona 10 kr. Molnár Józsefné 10 kr. *Összesen 2 frt.*

Virágháty Ilona *1080. sz. ívén:* Nagy Elekné 40 kr. N. N. 20 kr. Keresztesi Jenni 20 kr. Pohl Vilmosné 30 kr. Böszörményi Béláné 20 kr. Dr. Nagy Józsefné 1 frt. Sugár Józsefné 30 kr. N. N. 20 kr. Tamásy Bogdán 50 kr. Valaki 20 kr. Egy valaki 20 kr. N. N. 10 kr. Bereczki Domokos 30 kr. Tanucsi Tamásné 30 kr. Sárga Sándor 20 kr. N. N. 50 kr. Virágháty Ilona 50 kr. *Összesen 5 frt 60 kr.*

Illés Mariska *1081. sz. ívén:* Szechlinszky Györgyné 1 frt. Gedeon Vilma 50 kr. *Összesen 1 frt 50 kr.*

Egyed Gizella *1082. sz. ívén:* Patay Margit 40 kr. Egyed Iluska 10 kr. Panák Istvánné 20 kr. Patay Róza 10 kr. Bátriu Johanka 10 kr. Wágner Eliz 15 kr. Ajáu Anna 20 kr. Molnár Ida 10 kr. Vajda E. 50 kr. Szabó E. 20 kr. Majer E. 20 kr. Rapolty S. 20 kr. Rostauscher M. 20 kr. Pásztor M. 10 kr. Lukács József 20 kr. Burján 25 kr. *Összesen 3 frt 20 krajczár.*

Bocskor Mariska *1083. sz. ívén:* Az Orsolya szűzek zárdája 1 frt. Gál Ilona 10 kr. Mátyás Ilona 10 kr. Crauschenfels Lucia 10 kr. Landesberg Berta 10 kr. Mangesius Hermin 10 kr. Bocskor Mariska 50 kr. *Összesen 2 frt.*

Barra Irma *1084. sz. ívén:* Urbár Imre 1 frt. Raduly Elek 40 kr. Mihály József 50 kr. Mihály Józsefné 50 kr. Bernáld Ilona 20 kr. Klein Hedvig 20 kr. Ulrich Ida 20 kr. Veress Emma 10 kr. Grosz Vilma 10 kr. Veszprémy Irén 10 kr. Riegl Judit 30 kr. Sz. Ilona 20 kr. Blasek Etelka 10 kr. Barna Irma 10kr. *Összesen 4 frt.*

Szentjánosy Kornélia *1085. sz. ívén:* Dr. Malan Zsigmond 1 frt. Schilling Teréz 50 kr. X. Y. 50 kr. *Összesen 2 frt.*

Éltető Róza *1086. sz. ívén:* Lippe 50 kr. Vusari Gy. 20 kr. Taczan Meh. 60 kr. Tonatja P. 10 kr. Ifj. Éltető Sándor 20 kr. M. B. 10 kr. Lippa Henrik 30 kr. N. N. 50 kr. Algyáné 20 kr. Mayer 10 kr. Hillinger 10 kr.

Valaki 10 kr. Bereczky 30 kr. Kékszemű Boldizsár 30 kr. Többen 90 kr. *Összesen 4 frt 50 kr.*

A Kasztner Janka képezd. igazg. rendelkezésére bocsátott íveken gyűjtött *összeg: 180 frt 45 kr.*

A *2084. sz. íven: Gyűjtő: Ballagi Gézáné. Sárospatakon.* Adakoztak: Ballagi Mórné 1 frt. Ballagi Gézáné 1 frt. Szánthó Gyuláné 50 kr. Krüzselyi Bálintné 50 kr. Dr. Ballagi Géza 2 frt. *Összesen 5 frt.*

A *2678. sz. íven:* Fodor Anna, tanítónő Sziget-Ujfalun, 1 frt.

Gyűjtő: Thaly Lujza Pécsett. Az *1715. sz. íven adakoztak:* Thaly Lujza 1 frt. T. I. 20 kr. T. S. 30 kr. B. I. 50 kr. P. J. 20 kr. Klabutsar Mária 1 frt. Danitz Izabella 10 kr. C. G. 20 kr. Gálovits Iréne 20 kr. A. S. 30 kr. Pilicza F. 10 kr. Aránffy I.-né 20 kr. Fürhin Julia 1 frt. Slábу Mathild 1 frt. Csik Mária 1 frt. Br. Majténvi Amália 1 frt. B. Nagy 1 frt. Kézbányai 1 frt. Schirma 50 kr. W. W. 30 kr. T. A. 20 kr. D. A. 1 frt. Lőrincz 50 kr. Hinka 1 frt. Lutz Miklós 10 kr. Lutz István 20 kr. Lutz Elvira 20 kr. Özv. Lutz Mária 10 kr. Fridrich Amália 10 kr. Özv. Draskovich Károlyné 50 kr. Tóth Károlyné 50 kr. Nagy Flóra 20 kr. Petrás nővérek 20 kr. Draskovich Aranka 1 frt. Dobrozemszky I. frt. Özv. Hauer Mária 50 kr. Bubigh A. 10 kr. Sotly Mari 10 kr. *Összesen 20 frt.*

Az *1714. sz. íven*: Kukoricza János 1 frt. Krumpli Péter 20 kr. *Összesen 1 frt 20 kr.*

Szabó Erzsi a *119 sz. ívén:* Wala Manó 1 frt. Szabó Imréné 1 frt. Ferenczy Károly 1 frt. Krasevits Vilmosné 1 frt. Ferenczy Györgyné 1 frt. Ferenczy Mária 50 kr. Csalnoky Lászlóné 1 frt. Závodnin Ede 50 kr. Rustner Sándorné 1 frt. Óváry Ferenczné 1 frt. Ferenczy Ottilia 50 kr. *Összesen 9 frt 50 kr.*

Bánóczy Gizella *120. sz. ívén:* Csukássy Károlyné 1 frt. Kálóczy Lajosné 1 frt. Özv. Leeb Mihályné 1 frt. N. N. 30 kr. N. N. 20 kr. Ifj. Opitz Ferenczné 1 frt. Müller Károlyné 1 frt. N. N. 50 kr. M. H. 50 kr. Bánóczy Jánosné 50 kr. Bánóczy Gizella 20 kr. *Összesen 7 frt 20 kr.*

Unger Izabella *121. sz. ívén:* Mangesius Irén 10 kr. Vinári Zelma 10 kr. Szili Francziska 10 kr. Boros Irma 1 frt. Sándory 30 kr. Sándor Mari 20 kr. Tertyánszky Imre 30 kr. S. M. 30 kr. N. N. 50 kr. N. N. 50 kr. Bariss Giza 40 kr. Szinger Erzsébet 30 kr. Varju L. 20. kr. Boross Mária 1 frt. Nemes Mária 10 kr. Giczy Mari 10 kr. Horváth Janka 10 kr. Emberbarát 50 kr. Fűzy Pap Ida 20 kr. Fűzy Weszta 50 kr. Unger Iza 1 frt. Nunkovits Gizella 1 frt. *Összesen 8 frt 80 kr.*

Bugarszky Darinka *124. sz. ívén:* Bugarszky Darinka 1 frt. Jimay Auguszta 50 kr. Özv. Mandelle Ignáczné 20 kr. Stenszler Adolf 50 kr. Reisinger Teréz 30 kr. Henszler Lászlóné 40 kr. Bereghy Dóra 10 kr. *Összesen 3 frt.*

Dercsényi Julia *125. sz. ívén:* N. N. 10 kr. Dercsényi Emma 50 kr. Dercsényi Ida 50 kr. Dercsényi Izabella 50 kr. Dercsényi Béla 10 kr. Topiszer Izabella 50 kr. Engelthaler Róza 50 kr. Dercsényi Miklós 30 kr. Pongrácz Évike 30 kr. Dercsényi Olga 50 kr. D. E. 50 kr. Szilágyi Erzsike 50 kr. Ifj. Dercsényi László 50 kr. Szilágyi Zoltán 10 kr. Szilágyi László 10 kr. Honthy Emma 10 kr. Honthy Kata 20 kr. Leszkay Emma 10 kr, Leszkay Gabriella 10 kr. Schonotzer Ödönné 20 kr. Horthy Etelka 10 kr. Katinszky Etelka 10 kr. Katinszky Ernő 20 kr. Busát Camilla 20 kr. Neubauer János 10 kr. Monaj Gyula 30 kr. Dercsényi Ferencz 40 kr.

Szakácsy Gyula 50 kr. Gulácsi Pál 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. kr. W. N. 10 kr. Lintner Géza 30 kr. N. N. 10 kr. E. N. 10 kr. Fänkovits Sándor 20 kr. Matolay Gábor 10 kr. Matolay Károly 10 kr. Matolay Béla 10 kr. Matolay Gáborné 10 kr. Kárpáti László 10 kr. Kárpáti Julia 10 kr. Miskolczy Béla 10 kr. Prihoda Sándor 10 kr. Matolay Zsófi 10 kr. Matolay Rózsi 10 kr. Szomojt Alfréd 10 kr. Horváth László 20 kr. Horváth Margit 10 kr. Horváth Ida 10 kr. Gyulay Dezső 10 kr. Gulácsy István 10 kr. Gulácsy Pál 10 kr. Gulácsy Margit 10 kr. Bodenlosz Teréz 20 kr. Dercsényi Julia 30 kr. N, N. 30 kr. Bodenlosz Marcsa 30 kr. Matasovszky Béla 1 frt. Jós Erzsi 10 kr. Héder János 10 kr. Héder Jánosné 10 kr. Héder Julia 10 kr. Br. Sztojka Margit 10 kr. Pásztélyi Olga 10 kr. Nizsalovszky Ilonka 10 kr. *Összesen 14 frt. 30 kr.*

Mangesius Irén *127. sz. ívén:* Mangesius Irén 1 frt. Ifj. Ötves Pál 1 frt. Ötves Gerő 50 kr. Márkovits Jakab 50 kr. Dr. Rieger Aladár 1 frt. Dr. Horváth Rezső 1 frt. Dániel Róza 50 kr. Patrubány Mariska 50 kr. *Összesen 5 frt. 50 kr.*

Borsos Borcsa *2341. sz. ívén:* Erős Zsigmond 60 kr. Borsos István 50 kr. Borsos Borcsa 1 frt. Borsos Jolán 30 kr. Erős Janka 20 kr. Bodogh Ilonka 20 kr. Sütő János 10 kr. Bucsi Márton 20 kr. Balogh Bálint 20 kr. Weisz Borcsa 20 kr. Ballabás János 10 kr. Kis Istvánné 20 kr. Gyurcs János 20 kr. Englóhner István 20 kr. Gábriel Józsefné 10 kr. Ekstein Lajos 30 kr. Juhász János 30 kr. Baksa József 30 kr. Pap Sámuel 10 kr. Baranyi József 20 kr. Weisz Dávid 10 kr. Juhász Mihályné 10 kr. Juhász István 10 kr. Both Mihály 10 kr. Tóth István 10 kr. Szabó Jánosné 10 kr. Tóth János 20 kr. Pap Mihály 20 kr. Juhász József 30 kr. Pap József 50 kr. Sántáné 50 kr. Fischer József 50 kr. Balogh Istánné 10 kr. Windisch Gizella 30 kr. Renner Samu 40 kr. Stadler Mór 50 kr. Szalán István 30 kr. Torday János 40 kr. Mészáros István 20 kr. Németh Lajos 20 kr. Pelle János 20 kr. Kövér József 20 kr. Dormány Imre 1 frt. *Összesen 12 frt.*

Veress Ede ev. ref. lelkész gyűjtése az *10487. sz. íven:* Pap I. 20 kr. Hara Mátyás 20 kr. Veress Ede 60 kr. *Összesen 1 frt.*

Tóth Joós Anna, tanítónő gyűjtése a *4443. sz. íven:* Tóth Joós Anna 1 frt. Tóth Ilonka 50 kr. Tóth Lajos 20 kr. *Összesen 1 frt. 70 kr.*

Szuly Gizella, főv. tanítónő, *4225. sz. ívén:* Szuly Gizella 1 frt. S. G. 40 kr. *3202 sz. ívén:* A zsolnai rk. leányiskola előljárósága: 2 frt. *Összesen 3 frt 40 kr.*

Lihosith Nagy Emma, pusztaszeri tanítónő gyűjtése *2766. sz. ívén:* Szobotka Adolf 1 frt. Móczár Kristóf 10 kr. Lihosithné 20 kr. Locsekné 20 kr. Onvek Géza 50. M. Simon 1 frt. Dr. Loenl 50 kr. Baks 30 kr. Bóbis Géza 50 kr. Gyulay Vilmos 20 kr. N. N. 1 frt. Majláth Imréné 80 kr. N. N. 20 kr. N. N. 20 kr. Tausz Vilmos 50 kr. Veres Elek 20 kr. Varga Ferencz 50 kr. Deutsh Bernátné 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Magyar Jánosné 10 kr. N. N. 25 kr. Ausländer Sófia 50 kr. N. N. 15 kr. N. N 30 kr. Tolnafy Béláné 30 kr. Beck 10 kr. N. N. 10 kr. Herczl Gyuláné. 20 kr. *Összesen 10 frt.*

Darkó Ottilia kolozsvári tanítónő gyűjtése a *2499 sz. íven:* Darkó Ottilia 1 frt. Darkó Józsefné 10 kr. Király Mariska 10 kr. Király Zoltán 10 kr. Czakó Elekné 20 kr. Fodor Sándorné 50 kr. Fodor Róza 10 kr.

Fodor Ida 20 kr. Esztegor Berta 20 kr. Ajtai Ida 50 kr. Mozsa Irma 10 kr. Mozsa József 10 kr. *Összesen 3 frt 20 kr.*

H. Arányi Krisztina *2143. sz. ívén:* Arányi Krisztina 20 kr. Hortense 20 kr. Bauholzer Irén 20 kr. *Összesen 60 kr.*

Vincze Mariska tanítónő gyűjtése *2122. sz. íven* Békésen: Szegedi Ilona 1 frt. Elekes Mihályné 25 kr. Osváth Ferenczné 40 kr. Igaz Róza 1 frt. Dr. Hajnal Istvánné 1 frt. Krotochvill Róza 1 frt. Polgár Mariska 20 kr. Özv. Asztalos Istvánné 50 kr. Varga Györgyné 50 kr. Timáry Alajosné 50 kr. Klein Gyula 30 kr. St. Julie Viktorie 50 kr. Sulno Julia 50 kr. Benedek József 50 kr. *Összesen 8 frt 15 kr.* Jankovich Pálné 1 frt. Kovács Lászlóné 40 kr. Konkoly Jenőné 1 frt. Tóth Istvánné 50 kr. Szánthó Bella 1 frt. Hozits Andrásné 30 kr. Marjalaky Vilma 40 kr. Özv. Rózsa Károlyné 50 kr. Terney Ferenczné 30 kr. Borsiczky Lajos 50 kr. Pötz János 90 kr. Henszelmann Elekné 50 kr. Beck Józsefné Debreczenné 1 frt. Frey Leontin 50 kr. Untervégerné 20 kr. Zilahy Jánosné 20 kr. Emperl Ernőné 1 frt. Lavatka Gyuláné 50 kr. Koszta Sándorné 50 kr. Herczog Józsefné 50 kr. 8 frt. 15 kr. + 12 frt. 20 kr. *Összesen 20 frt 35 kr.*

Özv. Vass Jenőné gyűjtése a *2065. sz. íven* Berettyó-Ujfalun: G. J. 20 kr. Dr. Heller Lipót 11 kr. Schultz Antal 30 kr. Rosiny Tivadar 30 kr. Vucskics Julia 20 kr. A. M. 20 kr. Parczy Márta 20 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. N. N. 10 kr. Nsg Sarkadi Tihamér 1 frt. *Összesen 2 frt 81 kr.*

Vithalm Irén *176 sz. ivén:* Br. Pongrátz Mariska 40 kr. Bereczky Endre 10 kr, Bouhs Rezső 10 kr. Br. Pongrátz Jenő 10 kr. Auer Matild 10 kr. Prandtner Minka 10 kr. Bulla János 10 kr. O. P. 20 kr. M. I. 10 kr. V. E. 20 kr. H. I. 10 kr. P. D. 10 kr. V. J. 30 kr. A. B. 10 kr. S. U. 10 kr. V. M. 20 kr. N. N. 10 kr. T. V. 10 kr. T. E. 10 kr. N. N. 30 kr. *Összesen 3 frt.*

Tóth Izabella *177. sz. ivén:* Zólyomi Gy. 10 kr. Gyenes József 1 frt. Szabó G. 1 frt. T. B. 20 kr. T. I. 20 kr. *Összesen 2 frt 50 kr.*

Gerzsó Rózsa *169 sz. ivén:* Gerzsó Rózsa 1 frt. Sevius T. 50 kr. Sevius Rózsa 20 kr. Laufer Johanna 40 kr. Ehrenrek Jánosné 40 kr. Petrik Ilma 50 kr. *Összesen 3 frt.*

Simon Karolin tanítónő *1090. sz. ivén*, Aradon: Zatykó Fridolin 30 kr. Bing Vilmos 50 kr. Bing Betti 20 kr. Bing Hugó 10 kr. Schvarcz Emilia 30 kr. Bánfalvy Irma 50 kr. Bánfalvy Margit 20 kr. B. Buchsbaum D. 20 kr. J. H. 10 kr. Buchsbaum Giza 20 kr. Révész Adolf 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 10 kr. Mayer Dániel 50 kr. Holtzer Emma 20 kr. Hoffmann Antal 50 kr. N. N. 20 kr. N. N. 10 kr. Tones Irma 20 kr. N. N. 20 kr. N. N. 10 kr. Honheiser Dezső 30 kr. Honheiser Ödön 20 kr. Honheiser Aladár 10 kr. Pollák Ella 20 kr. Pamaray Alfréd 20 kr. Lászlóffy Erzsi 20 kr. Böhm Laura 10 kr. Hecht E. 20 kr. N. N. 10 kr. Zekttei Mór 20 kr. Weisz Mór 20 kr. N. N. Berger Ferencz 20 kr. Kohn Gizella 10 kr. N. N. 10 kr. Schiffer 20 kr. Frölich Ilonka 10 kr. Frőhlich Juliska 10 kr. Németh Margit 10 kr. Schöttelesz Irén 20 kr. Wiesmandl 30 kr. Knothy Sarolta 20 kr. Weiler M. 40 kr. Schiffrer Sarolta 20 kr. Barkó Róza 20 kr. Hentshker Helén 20 kr. Henschker Antónia 10 kr. Dörner Lujza 20 kr. Kirják Győző 30 kr. Farkas Ilona 20 kr. Farkas Janka 20 kr. Simon Erzsike 10 kr. Simon Ilonka 20 kr. Antalffy Boriska 30 kr. Antalffy Márta 20 kr. *Összesen 12 frt.*

Felhivás és figyelmeztetés az Eötvös-alap tagjaihoz.

A magyarországi tanítók Eötvös-alapját gyűjtő- és kezelő orsz. bizottság határozata értelmében ezennel figyelmeztetjük az Eötvös-alap tagjaiúl beiratkozott kartársakat alapszabályaink 14. §-nak azon intézkedésére, miszerint az «*oly rendes tagok, kik az egy forintnyi tagsági díj befizetését két, egymásután következő évben elmulasztják, jogaikat az Eötvös-alapra nézve elvesztik és a rendes tagok sorából kitöröltetnek*». Egyuttal felhivjuk mindazokat, a kik évdíjaikat az 1886-ik és az 1887-ik évre még eddig be nem szolgáltatták volna, ezt legkésőbb az 1888-ik évi január hó 20-dikáig annyival is inkább megtegyék, mivel a rendes tagok sorából a 14. §. értelmében kitörölt egyének régi jogaikat csak oly módon szerezhetik vissza az Eötvös-alapra nézve, ha újból való beiratkozásuk alkalmával nemcsak a be nem szolgáltatott évdíjakat pótolják, hanem még az örökös tagsági díjnak azaz a 20 forintnyi összegnek egy negyedrészét is lefizetik. Saját érdekeiknek megvédése és a pénztári könyvek hibátlan vezethetése czéljából pedig felkérjük ezennel az Eötvös-alap rendes tagjait a következőkre: 1. A gyűjtőivekre illetőleg postautalványokra neveiket minél olvashatóbb betükkel jegyezzék fel és mindig kitegyék tartózkodásuk helyének utolsó postahelyét is. 2. Azon tagok, a kik időközben nevüket avagy lakásukat változtatják, ezekről az Eötvös-alap elnökségét értesíteni el ne mulaszszák. 3. Halálozás esetén a rendes tagok özvegyei, — illetőleg árváinak gondnokai az Eötvös-alap elnökségét a gyászesetről annyival is inkább értesítsék, mivel csak így intézkedhetünk arról, hogy azon rendes tagok özvegyei és árvái, a kik belépésöktől számítva haláluki 5 ízben megszakítás nélkül szolgáltatták be az 1 frtnyi tagsági díjat, a fizető rendes tagok könyvéből a fizetésre többé nem kötelezendő rendes tagok jegyzékébe vétessenek fel.

Figyelmeztetéseinket és kérelmünket az illető tagtársak jóindulatába ajánlván maradtunk kitűnő tisztelettel

Budapesten, 1887 deczember 3-án tartott gyülésünkből az Eötvös-alap gyűjtő és kezelő országos bizottság nevében

Péterfy Sándor s. k.
elnök.

Örley János s. k.
pénztárnok.

Jeny József s. k.
ellenőr.

Luttenberger Ágoston s. k.
titkár.